

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ»

Η Υψηλή Στρατηγική της Κίνας και η Συμφωνία AUKUS
China's High Strategy and the AUKUS Agreement

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Νικόλαος Γιαννούλης

Αθήνα, 2024

Τριμελής Επιτροπή

Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου (Επιβλέπων)

Κωνσταντίνος Αρβανιτόπουλος, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Κωνσταντίνος Υφαντής, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright © Νικόλαος Γιαννούλης, 2024

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στη σύζυγό μου Φωτούλα για τη συμπαράσταση και την ώθησή της για τη συγγραφή της παρούσας διπλωματικής εργασίας, καθώς και ένα μεγάλο συγγνώμη στον υιό μου Απόστολο, που στην δύσκολη περίοδο της προετοιμασίας του για τις πανελλαδικές εξετάσεις του, δεν κατάφερα να είμαι όσο περισσότερο θα ήθελα δίπλα του.

Συντομογραφίες

AUKUS: Australia – United Kingdom – United States of America

ASEAN: Association of Southeast Asian Nations

BRI: Belt and Road Initiative

QUAD: Quadrilateral Security Dialogue

IAEA: International Atomic Energy Agency

OBOR: One Belt One Road

ΚΚΚ: Κινεζικό Κομμουνιστικό Κόμμα

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	1
Διεθνές περιβάλλον Ινδο-ειρηνικού	1
Κεφάλαιο 1° Καθορισμός Εννοιών	3
Στρατηγική	3
Υψηλή στρατηγική	4
Κεφάλαιο 2° Κίνα	6
Η θέση της Κίνας.....	6
Υψηλή στρατηγική Κίνας.....	11
Κεφάλαιο 3° Η Συμφωνία ΑUKUS.....	18
Συμμετέχοντες	18
Τι αφορά	19
Τι περιλαμβάνει.....	19
2 ^η ανάγνωση - «Πονηρά» σημεία της συμφωνίας.....	22
Αντιδράσεις στην Συμφωνία.....	23
Τι σημαίνει η Συμφωνία για τους συμμετέχοντες	30
Μέλλον – Προοπτικές Συμφωνίας	35
Πως επηρεάζει την Ελλάδα.....	36
Κεφάλαιο 4° Κίνα Vs ΑUKUS.....	37
Θέση της Κίνας απέναντι στη συμφωνία	37
Κεφάλαιο 5° Παρούσα Κατάσταση	40
Ο Κόσμος 30 μήνες μετά την υπογραφή της συμφωνίας	40
Αυστραλία.....	43
Κίνα.....	44
Γαλλία	49
Κεφάλαιο 6° Συμπεράσματα	50
Επίλογος.....	52
Παραρτήματα.....	53
Πηγές - Βιβλιογραφία	54
Συμφωνία ΑUKUS	68

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

«Η ΥΨΗΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΑΥΚΥΣ»

Με σχεδόν τον μισό πληθυσμό της γης, το ένα τρίτο του παγκόσμιου ΑΕΠ και μερικούς από τους πιο ικανούς στρατούς του κόσμου, η Ασία και ο Ειρηνικός αποτελούν όλο και περισσότερο το παγκόσμιο πολιτικό και οικονομικό κέντρο βάρους του πλανήτη.

Ταυτόχρονα, η περιοχή παρουσιάζει σαφείς προκλήσεις για τα επόμενα χρόνια, συμπεριλαμβανομένων των ανησυχιών που σχετίζονται με τη διάδοση των πυρηνικών όπλων, την εντατικοποίηση των θαλάσσιων διαφορών, την οπισθοδρόμηση της δημοκρατικής διακυβέρνησης και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ορισμένες χώρες και τις διακρατικές προκλήσεις που κυμαίνονται από την κλιματική αλλαγή έως την τρομοκρατία και την εμπορία ανθρώπων και άγριων ζώων.

Οι ΗΠΑ υποστηρίζουν ανοιχτά την Taiwan, η Ινδία επιθυμεί να αυξήσει τον αμυντικό της προϋπολογισμό κατά 13%, η Ιαπωνία αναπτύσσει αμυντική συμφωνία με τις ΗΠΑ, αγοράζοντας πυραύλους από αυτήν και αυξάνοντας τον αμυντικό προϋπολογισμό της για πρώτη φορά μετά τον Β΄ΠΠ, η Αυστραλία κατασκευάζει πυρηνικά υποβρύχια και αναπτύσσει νέα συνεργασία μέσω της συμφωνίας ΑΥΚΥΣ, η Νότια Κορέα ανακοίνωσε ότι πρόκειται να εξετάσει ακόμη και το ενδεχόμενο απόκτησης δικών της πυρηνικών όπλων εάν η απειλή από την Πιονγκγιάνγκ συνεχίσει να κλιμακώνεται, η Βόρειος Κορέα συνεχίζει να παραμένει απρόβλεπτα επικίνδυνη. Όλα αυτά αποτυπώνουν ένα κλίμα οξυνόμενης ασιατικής έντασης, στο επίκεντρο του οποίου βρίσκεται, βέβαια, εκτός όλων των άλλων και η Κίνα.

Η Κίνα, από την άλλη, ταλανίζεται στα δικά της προβλήματα. Η πανδημία του COVID-19 συνεχίζει να αφήνει να σημάδια της, ιδίως μετά την απόφαση του Προέδρου Χι για αλλαγή της στρατηγικής του «μηδενικού κρούσματος», ο πληθυσμός της συνεχίζει να μειώνεται με την πρόβλεψη εντός πολύ σύντομου χρονικού διαστήματος να χάσει τον τίτλο της πολυπληθέστερης χώρας από την Ινδία. Η οικονομία της συνεχίζει την ανάπτυξή της με στόχο – πρόβλεψη μέχρι το 2030 να γίνει η ισχυρότερη οικονομία στον κόσμο ξεπερνώντας τις ΗΠΑ. Η επιρροή της στην περιοχή κλονίζεται μέσω των ενεργειών και συνεργασιών των ΗΠΑ με τους γείτονές της. Η συμφωνία ΑΥΚΥΣ είναι μία από αυτές. Μέσω της εθνικής υψηλής στρατηγικής της που αναθεωρήθηκε το 2019, οι ΗΠΑ παραμένουν κύριος αντίπαλος τους και η Taiwan ο ευσεβής τους πόθος.

Οι εξελίξεις σε γεωπολιτικό επίπεδο είναι συνεχείς. Οι σχέσεις παραμένουν τεταμένες και εν «υπνώσει». Πολλές φορές, συμβάντα όπως το «κατασκοπευτικό» - «μετεωρολογικό» κινεζικό μπαλόνι που πετούσε πάνω από τις ΗΠΑ και καταρρίφθηκε, φέρνει τις σχέσεις των χωρών σε πολύ τεντωμένο σχοινί.

Η υψηλή στρατηγική της Κίνας αναφέρεται στους μακροπρόθεσμους στόχους και τη γενική κατεύθυνση που θέτει η κινεζική κυβέρνηση και το Κομμουνιστικό Κόμμα για να καθοδηγήσει την ανάπτυξη και τη θέση της χώρας στον κόσμο. Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, όπως η οικονομική ανάπτυξη, ο στρατιωτικός εκσυγχρονισμός, η τεχνολογική πρόοδος, το παγκόσμιο εμπόριο και η διπλωματία, καθώς και η ενίσχυση του εγχώριου πολιτικού συστήματος. Η εφαρμογή της είναι μια σταδιακή και συνεχής διαδικασία, με προσαρμογές που πραγματοποιούνται ανάλογα με τις ανάγκες για να ανταποκρίνονται στις αλλαγές στο διεθνές και το εγχώριο περιβάλλον. Τα τελευταία χρόνια, η υψηλή στρατηγική της Κίνας έδωσε έμφαση στον περαιτέρω εκσυγχρονισμό της οικονομίας της χώρας, στην ενίσχυση των στρατιωτικών δυνατοτήτων της, στην επέκταση της επιρροής της στις διεθνείς υποθέσεις και στην προώθηση της ήπιας ισχύος της χώρας μέσω πολιτιστικών και διπλωματικών πρωτοβουλιών.

Ο χρόνος θα δείξει εάν η Κίνα, επηρεασμένη από τις αρχές του Sun Tzu, θα καταφέρει να επικρατήσει στην περιοχή της, αυτή του Ινδο-ειρηνικού ή μετά το «Pivot to Asia», οι ΗΠΑ και οι σύμμαχοι τους γίνουν οι νέοι κυρίαρχοι της περιοχής.

SUMMARY

«CHINA'S HIGH STRATEGY AND THE AUKUS AGREEMENT»

With almost half the world's population, a third of the world's GDP and some of the world's most capable armies, Asia and the Pacific are increasingly becoming the global political and economic centre of gravity.

At the same time, the region presents clear challenges for the years ahead, including concerns related to nuclear proliferation, intensifying maritime disputes, the regression of democratic governance and respect for human rights in some countries, and transnational challenges ranging from climate change to terrorism and human and wildlife trafficking.

The US openly supports Taiwan, India wants to increase its defense budget by 13%, Japan is developing a defense agreement with the US, buying missiles from it and increasing its defense budget for the first time since WWII, Australia is building nuclear submarines and developing new cooperation through the AUKUS agreement; South Korea has announced that it will even consider acquiring its own nuclear weapons if the threat from Pyongyang continues to escalate; North Korea continues to remain unpredictably dangerous. All of this reflects a climate of heightened Asian tension, at the heart of which, of course, is China, among others.

China, on the other hand, is reeling from its own problems. The COVID-19 pandemic continues to leave its mark, especially after President Xi's decision to change the "zero case" strategy, its population continues to decline with the prediction that within a very short period of time it will lose the title of the most populous country to India. Its economy continues to grow with a target - forecast by 2030 to become the strongest economy in the world surpassing the US. Its influence in the region is being shaken through US actions and partnerships with its neighbours. The AUKUS agreement is one of them. Through its national high strategy revised in 2019, the US remains its main adversary and Taiwan its wishful thinking.

Developments at the geopolitical level are constant. Relations remain tense and in abeyance. Many times, incidents such as the «spy» Chinese balloon that was flying over the US and was shot down, brings the countries' relations on a very tightrope.

China's high strategy refers to the long-term goals and general direction set by the Chinese government and the Communist Party to guide the country's development and position in the world. This strategy encompasses a wide range of issues, including economic development, military modernization, technological advancement, global trade and diplomacy, and strengthening the domestic political system. Its implementation is a gradual and ongoing process,

with adjustments made as necessary to respond to changes in the international and domestic environment. In recent years, China's high strategy has emphasized further modernizing the country's economy, strengthening its military capabilities, expanding its influence in international affairs, and promoting the country's soft power through cultural and diplomatic initiatives.

Time will tell whether China, influenced by Sun Tzu's principles, will succeed in dominating its region, that of the Indo-Pacific, or whether, after the «Pivot to Asia», the US and its allies will become the new masters of the region.

Εισαγωγή

Διεθνές περιβάλλον Ινδο-ειρηνικού

Η περιοχή του Ινδο-Ειρηνικού αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη στρατηγική σημασία, ευρισκόμενη στο επίκεντρο ενός εντεινόμενου γεωπολιτικού ανταγωνισμού.

Η περιοχή περιλαμβάνει επτά χώρες - μέλη της G20 (Αυστραλία, Κίνα, Ινδία, Ινδονησία, Ιαπωνία, Δημοκρατία της Κορέας και τη Δημοκρατία της Νότιας Αφρικής), καθώς επίσης και την Ένωση Κρατών Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN), μια ολοένα και πιο σημαντική σύμπραξη κρατών στα πρότυπα της ΕΕ. Η περιοχή φιλοξενεί τα 3/5 του παγκόσμιου πληθυσμού, παράγει το 60% του παγκόσμιου ΑΕΠ. Πριν την πανδημία του COVID-19 συνεισέφερε τα 2/3 της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης και βρίσκεται στην πρώτη θέση της ψηφιακής οικονομίας.

Η περιοχή διαθέτει σημαντικές θαλάσσιες οδούς που είναι ζωτικής σημασίας για το παγκόσμιο εμπόριο, συμπεριλαμβανομένων των στενών της Μαλάκα, της Θάλασσας της Νότιας Κίνας και του Bab el-Mandeb Strait.

Ο Ινδο-Ειρηνικός, ωστόσο, αποτελεί σημαντικό παράγοντα παγκόσμιων περιβαλλοντικών προκλήσεων. Το μερίδιο της περιοχής στη παγκόσμια εκπομπή διοξειδίου του άνθρακα έχει αυξηθεί από 37% σε 57%, από το 2000 και η περιοχή θα αντιπροσωπεύει περισσότερο από 70% της αύξησης της παγκόσμιας ζήτησης ενέργειας έως το 2030.

Η κλιματική αλλαγή αναμένεται να επιφέρει περαιτέρω μείωση στη θαλάσσια βιοποικιλότητα, τους φυσικούς πόρους και τα ιχθυαποθέματα, οδηγώντας σε αλλαγές στη δυναμική των οικοσυστημάτων. Για παράδειγμα, στην περιοχή του Ινδο-ειρηνικού συναντάμε το Κοραλλιογενές Τρίγωνο, στο οποίο υπάρχει το 76% των ειδών κοραλλιών στον κόσμο. Επίσης, μόνο η Θάλασσα της Νότιας Κίνας αντιπροσωπεύει περίπου το 12% των παγκόσμιων αλιευμάτων και φιλοξενεί περισσότερα από τα μισά αλιευτικά σκάφη του κόσμου.¹

Τα τελευταία χρόνια, η γεωπολιτική δυναμική στον Ινδο-Ειρηνικό έχει προκαλέσει έντονο ανταγωνισμό, συμπεριλαμβανομένων των εντάσεων γύρω από αμφισβητούμενα εδάφη και θαλάσσιες ζώνες.

Υπάρχει σημαντική στρατιωτική ενίσχυση, μεταξύ άλλων από την Κίνα, με το μερίδιο του Ινδο-Ειρηνικού στο παγκόσμιο ποσοστό στρατιωτικών δαπανών να αυξάνεται από 20% του παγκόσμιου συνόλου το 2009 σε 28% το 2021.²

¹ Κοινή Ανακοίνωση για τη στρατηγική της ΕΕ για τη συνεργασία στον Ινδο-ειρηνικό. Ανακτήθηκε από https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/jointcommunication_2021_24_1_en.pdf

² SIPRI Military Expenditure Database. Ανακτήθηκε από <https://milex.sipri.org/sipri>

Η επίδειξη ισχύος και η αύξηση των εντάσεων σε περιφερειακά κέντρα ανάφλεξης, όπως στη Νότια και Ανατολική Θάλασσα της Κίνας και στα Στενά της Taiwan, μπορεί να έχουν άμεσο αντίκτυπο στην παγκόσμια ασφάλεια και ευημερία. Παρατηρείται επίσης αύξηση των υβριδικών απειλών, μεταξύ των οποίων και η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο.

Οι δημοκρατικές αρχές και τα ανθρώπινα δικαιώματα απειλούνται επίσης από αυταρχικά καθεστώτα στην περιοχή, θέτοντας σε κίνδυνο τη συνολική σταθερότητα της περιοχής.³

Επομένως, παρατηρούμε ότι η ευρύτερη περιοχή του Ινδο-ειρηνικού βρίσκεται πλέον στην πρώτη γραμμή των νέων προκλήσεων. Η επικράτηση στην εν λόγω περιοχή θα προσδώσει σε όποιον κατορθώσει να την ελέγξει μεγάλη δύναμη, καθώς θα τον αναβαθμίσει σε μεγάλο παίκτη στην παγκόσμια γεωπολιτική σκακιέρα.

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως σκοπό τη σύγκριση της Υψηλής Στρατηγικής της Κίνας με τη συμφωνία AUKUS, μια συμφωνία που υπογράφηκε στις 15 Σεπτεμβρίου 2021 μεταξύ της Αυστραλίας, των ΗΠΑ και του Ηνωμένου Βασιλείου με κύριο σκοπό την κατασκευή υποβρυχίων με πυρηνική πρόωση για το Βασιλικό ναυτικό της Αυστραλίας

Για την ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας, πραγματοποιήθηκε δευτερογενής έρευνα, όπως βιβλιογραφικές αναφορές, άρθρα, έρευνα στο διαδίκτυο, πίνακες και σχήματα από την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία, αναφορικά με την υψηλή στρατηγική της Κίνας καθώς και τη συμφωνία AUKUS και τις επιπτώσεις της. Οι κύριες ενότητες που καλύφθηκαν αφορούν στην Κίνα, και ειδικότερα στην Υψηλή Στρατηγική της, καθώς και τη συμφωνία AUKUS, το περιεχόμενό της, τις αντιδράσεις που προέκυψαν αλλά και τις επιπτώσεις της, τόσο στις συμμετέχουσες χώρες όσο και στη χώρα μας.

Η σύνταξη της παρούσας διπλωματικής εργασίας βασίστηκε στην υπόθεση ότι θα ισχύουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α. Η συμφωνία AUKUS θα συνεχίσει να βρίσκεται σε ισχύ.
- β. Η υφιστάμενη Στρατηγική Εθνικής Άμυνας της Κίνας θα συνεχίσει να βρίσκεται σε ισχύ
- γ. Η υφιστάμενη Εθνική Στρατηγική των Η.Π.Α θα συνεχίσει να βρίσκεται σε ισχύ.
- δ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα διατηρήσει τον παρόντα γεωπολιτικό της προσανατολισμό.

³ Κοινή Ανακοίνωση για τη στρατηγική της ΕΕ για τη συνεργασία στον Ινδο-ειρηνικό. Ανακτήθηκε από https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/jointcommunication_2021_24_1_en.pdf

ε. Η κατάσταση στην περιοχή του Ινδο-ειρηνικού θα παραμείνει στην παρούσα κατάσταση ασφαλείας

στ. Το καθεστώς ασφαλείας στην Ταϊβαν θα παραμείνει σταθερό

ζ. Η Κίνα δεν θα προβεί σε οποιαδήποτε στρατιωτική ενέργεια εναντίον της Ταϊβαν

η. Δεν θα αλλάξει ο προσανατολισμός της Αυστραλίας για απόκτηση πυρηνικών όπλων.

Οι παράγοντες που επηρέασαν την έρευνα και την αναζήτηση για την εξέταση του ερωτήματος της διπλωματικής εργασίας είναι:

α. Η συμφωνία AUKUS βρίσκεται σε ισχύ καθώς έχει επικυρωθεί από τα κοινοβούλια των 3 συμμετεχουσών χωρών.

β. Η υψηλή στρατηγική της Κίνας βασίζεται στο επικυρωμένο θεσμικό κείμενο του 2019, «China's National Defense in the New Era» το οποίο έχει συνταχθεί από τον νυν Πρόεδρο της Κίνας, Xi Jinping.

γ. Η συνεχόμενη αύξηση των στρατιωτικών εξοπλισμών των χωρών της περιοχής του Ινδο-ειρηνικού, μετά τη σύναψη της συμφωνίας. (Η Ιαπωνία αύξησε κατακόρυφα τον στρατιωτικό της προϋπολογισμό, η Νότιος Κορέα ανακοίνωσε ότι εξετάζει την απόκτηση πυρηνικών όπλων, η Βόρειος Κορέα ανακοίνωσε την πρόθεσή της να αποκτήσει μεγαλύτερο αριθμό πυρηνικών όπλων).

Κεφάλαιο 1^ο Καθορισμός Εννοιών

Για να μπορέσουμε να εξετάσουμε και να αξιολογήσουμε καλύτερα το υπό εξέταση ερώτημα της εργασίας δηλαδή ποια είναι η Υψηλή Στρατηγική της Κίνας και πως αυτή επηρεάζεται από τη συμφωνία AUKUS, κρίνεται σκόπιμο να εξετάσουμε και να διαχωρίσουμε 2 βασικές και κύριες έννοιες. Αυτές της Στρατηγικής και της Υψηλής Στρατηγικής.

Στρατηγική

Ο όρος «στρατηγική», προέρχεται από την αρχαία ελληνική γραμματεία (στρατός και ηγούμαι).⁴

⁴ Παπαφλωράτος Ι (2021), *Η εξωτερική πολιτική και η υψηλή στρατηγική των Μεγάλων Δυνάμεων και των βαλκανικών κρατών*, Αθήνα: Λειμών σελ 14

Αρχικά, ήταν μια καθαρά στρατιωτική έννοια, συνυφασμένη με την έννοια της τακτικής. Στις μέρες μας, αν και χρησιμοποιείται ευρέως, τυγχάνει διαφορετικών ερμηνειών ανάλογα με το χώρο στον οποίο χρησιμοποιείται: στην πολιτική (χάραξη πολιτικής στρατηγικής), την οικονομία (στρατηγικοί δείκτες τιμών), το εμπόριο (στρατηγικοί επενδυτές), την τεχνολογία, μέχρι τον αθλητισμό (στρατηγική παιχνιδιού) και τις διαπροσωπικές σχέσεις (στρατηγικές συμμαχίες - φιλίες).

Σε κάθε περίπτωση, ο όρος στρατηγική αφορά το σχέδιο δράσεως, στο οποίο αναλύονται οι μέθοδοι και οι τακτικές που θα χρησιμοποιηθούν προς επίτευξη ενός σκοπού.

Σύμφωνα με τον καθηγητή Κωνσταντίνο Κολιόπουλο, στρατηγική είναι «η σύζευξη μέσων και σκοπών υπό το πρίσμα πραγματικής ή ενδεχόμενης σύγκρουσης». Με διαφορετικά λόγια, η στρατηγική συνθέτει το τρίπτυχο «μέσα - σκοποί – αντίπαλος». Επομένως, στο πεδίο της διεθνούς πολιτικής σκηνής, είναι δυνατόν να ειπωθεί ότι η στρατηγική συνίσταται στη σύζευξη μέσων και σκοπών ενός κράτους, υπό την επίδραση του διεθνούς ανταγωνισμού τόσο στην ειρήνη όσο και στον πόλεμο.⁵

Στα υψηλότερα επίπεδα, τα εθνικά συμφέροντα αποτελούν το υπόβαθρο για την υψηλή στρατηγική. Τα συμφέροντα είναι ιδιαίτερα γενικευμένες αφηρημένες έννοιες που αντανakλούν τις βασικές αρχές κάθε κράτους, τις επιθυμίες και τις ανάγκες του. Μερικές φορές είναι δύσκολο να προσδιοριστούν, καθώς σπάνια είναι ξεκάθαρα. Αντίθετα, αλληλοσυνδέονται και αλληλο-επικαλύπτονται.⁶

Υψηλή στρατηγική

Ανάλογα με το πεδίο αναφοράς της, η στρατηγική χωρίζεται σε διάφορα επίπεδα. Το ανώτερο από αυτά είναι η υψηλή στρατηγική. Αφορά επίπεδο κρατών και της έχουν αποδοθεί διάφοροι ορισμοί στο πέρασμα του χρόνου.

Σύμφωνα με τον Βρετανό αξιωματικό και συγγραφέα Sir Basil Henry Liddell Hart, ο ρόλος της υψηλής στρατηγικής είναι «να συντονίζει και διευθύνει όλες τις πηγές ενός έθνους ή συμμαχίας αυτού, προς την επίτευξη του πολιτικού σκοπού του πολέμου: όπως καθορίζεται από την θεμελιώδη πολιτική. Η υψηλή στρατηγική αξιοποιεί και να αναπτύσσει τους οικονομικούς πόρους και το ανθρώπινο δυναμικό των εθνών για να υποστηρίξει τα μαχόμενα στρατεύματα.»⁷

⁵ Κολιόπουλος Κ. (2008), *Η στρατηγική σκέψη από την αρχαιότητα έως σήμερα*, Αθήνα: Ποιότητα σελ. 44

⁶ Collins J. (1974) *Grand STRATEGY Principles and Practices*, USA, United States Navy Institute σελ 1

⁷ Hart Liddell (1963), ανατύπωση 2000, *Η έμμεσος στρατηγική*, Αθήνα ΓΕΣ σελ 358

Από την άλλη πλευρά, ο επίσης Βρετανός ιστορικός και συγγραφέας Edward Luttwak θεωρεί ότι «όλα τα κράτη έχουν μία υψηλή στρατηγική», την οποία ορίζει ως «την εφαρμογή της μεθόδου και της ευφυΐας στην χρήση τόσο της πειθούς όσο και της ισχύος - δηλαδή την στρατηγική σε όλες τις πτυχές της, από την υψηλότερη πολιτειακή οργάνωση μέχρι τις στρατιωτικές τακτικές»⁸.

Ο Καθηγητής Αθανάσιος Πλατιάς εκτιμά ότι η υψηλή στρατηγική ορίζεται ως «η χρήση όλων των διαθέσιμων μέσων που ένα κράτος μπορεί να χρησιμοποιήσει προκειμένου να επιτύχει τους μακροπρόθεσμους πολιτικούς του στόχους, ενόψει πραγματικής ή ενδεχόμενης σύγκρουσης».⁹

Ο Καθηγητής Σπυρίδων Λίτσας ορίζει την υψηλή στρατηγική ως τη «δυνατότητα των εθνών – κρατών να λειτουργούν οργανωμένα και συνδυαστικά τα μέσα που διαθέτουν, (στρατιωτικά, οικονομικά, κοινωνικά, πολιτικά-διοικητικά), για να προβάλουν ένα επιθετικό ή αμυντικό πλαίσιο κατεύθυνσης, σε σχέση με άλλες οργανικές μονάδες του διεθνούς συστήματος, στοχεύοντας στην προάσπιση ή και διεύρυνση του εθνοκρατικού τους συμφέροντος».¹⁰

Ο Καθηγητής Κωνσταντίνος Κολιόπουλος αναφέρει ότι υψηλή στρατηγική είναι το ανώτερο επίπεδο στρατηγικής ενός κράτους, κατά το οποίο «χρησιμοποιούνται όλα τα διαθέσιμα μέσα όπως διπλωματικά, οικονομικά και στρατιωτικά για την επίτευξη ενός πολιτικού αντικειμενικού σκοπού ενόψει πραγματικής ή ενδεχόμενης σύγκρουσης»¹¹.

Όποιον ορισμό και να χρησιμοποιήσουμε, αντιλαμβανόμαστε ότι η υψηλή στρατηγική χρησιμοποιείται τόσο σε επίπεδο πολεμικών επιχειρήσεων όσο και σε επίπεδο ειρήνης. Επομένως, η χάραξή της αποτελεί μια διαρκή και όχι στατική διαδικασία. Το ίδιο ευμετάβλητο είναι τόσο το διεθνές όσο και το εσωτερικό περιβάλλον ενός κράτους, όπου η προώθηση και η εμπέδωση αντίστοιχα των όποιων πολιτικών στοχεύσεων εναπόκειται κυρίως στη διπλωματία και την εσωτερική πολιτική. Η οικονομία και η στρατιωτική ισχύς αποτελούν τους θεμελιώδεις πυλώνες, επί των οποίων στηρίζεται η υψηλή στρατηγική. Το εύρος της επιτυχίας ή αποτυχίας της εφαρμοζόμενης υψηλής στρατηγικής εναπόκειται στην εκπλήρωση ή μη των τιθέμενων στόχων, εντός του αντίστοιχου χρονικού ορίζοντα υλοποίησής τους. Οι δυνητικές επιλογές

⁸ Παπαφλωράτος Ι (2021), *Η εξωτερική πολιτική και η υψηλή στρατηγική των Μεγάλων Δυνάμεων και των βαλκανικών κρατών*, Αθήνα: Λειμών σελ 14

⁹ Πλατιάς Α. (2002) *Διεθνείς Σχέσεις και Στρατηγική στον Θουκυδίδη*, Αθήνα: Εστία, σελ.81

¹⁰ Λίτσας Σπ., (2010) *Πόλεμος και Ορθολογισμός. Θεωρητικές Προεκτάσεις και Στρατηγικές Εφαρμογές*, Αθήνα: Ποιότητα, σελ. 226

¹¹ Κολιόπουλος Κ. (2008), *Η στρατηγική σκέψη από την αρχαιότητα έως σήμερα*, Αθήνα: Ποιότητα σελ. 44

στην στρατηγική των κρατών στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής; Καταρχήν, ο πόλεμος. Είναι η πιο γνωστή στρατηγική που μπορεί να ακολουθήσει ένα κράτος στο διεθνές σύστημα. Αποτελεί μία στρατηγική επιθετικού χαρακτήρα που σκοπό έχει τη βελτίωση των συσχετισμών ισχύος του επιτιθέμενου κράτους, είτε μέσω της αμέσου συγκρούσεως με τον αντίπαλο και της αποδυναμώσεως που ακολουθεί ή καθυποτάξεως του αντιπάλου, είτε μέσω της καταστροφής των συμμάχων του αντιπάλου. Μία δεύτερη στρατηγική είναι ο πειθαναγκασμός, ο οποίος έγκειται στην προσπάθεια ενός κράτους να εξασφαλίσει οφέλη από κάποιο άλλο, χρησιμοποιώντας την απειλή βίας. Αφορά στη χρήση της απειλής πολέμου και την ελεγχόμενη κλιμάκωση μιας κρίσεως, ώστε ο αντίπαλος να εξαναγκαστεί όπως συμμορφωθεί με τη βούληση του ασκούντος τον πειθαναγκασμό. Μια τρίτη στρατηγική είναι η εξισορρόπηση. Αυτή είναι συμπεριφορά ή τακτική που απορρέει ή και εντάσσεται στο γενικότερο φαινόμενο προσπαθειών, αποτροπής υπερισχύσεως ενός εκ των δύο αντιπάλων και στη θεωρία της «ισορροπίας της ισχύος». Μια τέταρτη στρατηγική είναι το ρωμαϊκής εμπνεύσεως (και βρετανικής εφαρμογής) δόγμα του «Διαιρεί και βασίλευε» («divide et impera»). Η στρατηγική αυτή επιλογή επιτρέπει την έμμεση αντιμετώπιση του αντιπάλου.¹²

Κεφάλαιο 2^ο Κίνα

Η θέση της Κίνας

Η Κίνα, με έκταση 9.596.961 τ.χλμ, είναι η πολυπληθέστερη χώρα του κόσμου, με τον πληθυσμό της να υπολογίζεται σε 1.447 εκατομμύρια το 2021, ή αλλιώς το 18,5% του παγκόσμιου πληθυσμού με σταθερό ρυθμό μείωσης και σύμφωνα με το διεθνή οργανισμό World Population Review μέχρι το 2030 η Ινδία να την ξεπεράσει σε πληθυσμό.^{13 14} Η Κίνα αποτελεί επίσης η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο και το μερίδιό της στην παγκόσμια οικονομία έχει αυξηθεί από 2,2% το 2020 σε 8,1% το 2021. Αναμένεται να γίνει η

¹² Παπαφλωράτος Ι (2021), *Η εξωτερική πολιτική και η υψηλή στρατηγική των Μεγάλων Δυνάμεων και των βαλκανικών κρατών*, Αθήνα: Λειμών σελ 15 - 19

¹³ World Population Review, 2023 World Population by Country (Live), ανακτήθηκε από <https://worldpopulationreview.com/>

¹⁴ Για πρώτη φορά μετά το 1961, η Κίνα ανακοίνωσε τη μείωση του πληθυσμού της. Σε μελέτη του στατιστικού οργανισμού World Population Review προβλέπει ότι η Ινδία δύναται να ξεπεράσει την Κίνα σε πληθυσμό μέχρι το 2030 και να γίνει η πολυπληθέστερη χώρα στον κόσμο. Σε πραγματικό χρόνο όμως, ήδη μέχρι το πρώτο τρίμηνο του 2023, η διαφορά μεταξύ των 2 χωρών έχει μειωθεί σε λιγότερο από 3 εκατομμύρια ανθρώπους με ρυθμό ανάπτυξης 0,81% για την Ινδία και -0,02% για την Κίνα.

ποιο ισχυρή οικονομία του πλανήτη μέχρι το 2035.¹⁵ Γεωγραφικά είναι η μεγαλύτερη χώρα στην περιοχή της Ανατολικής Ασίας και η τέταρτη μεγαλύτερη στον κόσμο μετά τη Ρωσία, τον Καναδά και τις ΗΠΑ. Συνορεύει, δε με τα εξής 14 κράτη: Βιετνάμ, Λάος, Μιανμάρ, Ινδία, Μπουτάν, Νεπάλ, Πακιστάν, Αφγανιστάν, Τατζικιστάν, Κιργιζία, Καζακιστάν, Ρωσία, Μογγολία και Βόρεια Κορέα.

Είναι ένα από τα 5 μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών μαζί με τη Ρωσία, τη Γαλλία, τις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο.¹⁶ Αποτελεί ιδρυτικό μέλος αρκετών πολυμερών και περιφερειακών οργανισμών συνεργασίας όπως είναι, για παράδειγμα, η Ασιατική Τράπεζα Επενδύσεων Υποδομής (Asian Infrastructure Investment Bank) (AIIB),¹⁷ που αποτελεί την κινεζική απάντηση στην Παγκόσμια Τράπεζα. Δημιούργησε το Belt and Road Initiative (BRI), που ιδρύθηκε το 2013 εμπνευσμένο από το δρόμο του μεταξιού, και το οποίο επιδιώκει να συνδέσει την Ασία με την Αφρική και την Ευρώπη μέσω χερσαίων και θαλάσσιων δικτύων με στόχο τη βελτίωση της περιφερειακής ολοκλήρωσης, την αύξηση του εμπορίου και την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης¹⁸. Τον «Οργανισμό Συνεργασίας της Σαγκάης» (Shanghai Cooperation Organization-SCO),¹⁹ ενώ παράλληλα αποτελεί μέλος των BRICS (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία και Νότια Αφρική),²⁰ της Ομάδας των 20 (G20),²¹ της Οικονομικής Συνεργασίας Ασίας-Ειρηνικού (Asian Pacific Economic Cooperation), από το 1992.²² Τέλος, συμμετέχει στη Σύνοδο Κορυφής της Ανατολικής Ασίας (East Asia Summit - EAS), το μεγαλύτερο φόρουμ στρατηγικού διαλόγου στον Ινδο-Ειρηνικό ωκεανό. Κύριος σκοπός της η εξέταση των πολιτικών, οικονομικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει η περιοχή. Το 2021 τα μέλη της EAS αντιπροσώπευαν το 53,1 % του παγκόσμιου πληθυσμού και αντιπροσώπευαν το 59,5 % του παγκόσμιου ΑΕΠ, το οποίο εκτιμάται σε 57,2 τρισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ.²³

¹⁵ World Economic League Table 2023, 14th edition, December 2022, ανακτήθηκε από <https://cebr.com/reports/world-economic-league-table-2023/>

¹⁶ United Nations Security Council, Current Members, ανακτήθηκε από <https://www.un.org/securitycouncil/content/current-members>

¹⁷ Asian Infrastructure Investment Bank, Articles of Agreement, ανακτήθηκε από <https://www.aiib.org/en/about-aiib/basic-documents/download/articles-of-agreement/basic-document-english-bank-articles-of-agreement.pdf>

¹⁸ European Bank, *Belt and Road Initiative (BRI)*, ανακτήθηκε από <https://www.ebrd.com/what-we-do/belt-and-road/overview.html>

¹⁹ The Shanghai Cooperation Organization, General Information, ανακτήθηκε από <http://eng.sectsc.org/cooperation/20170110/192193.html>

²⁰ BRICS, *Countries*, ανακτήθηκε από <http://brics2022.mfa.gov.cn/eng/gyjzgj/jzgjjj/>

²¹ G20 Members, ανακτήθηκε από <https://www.g20.org/en/about-g20/#members>

²² Asia Pacific Economic Cooperation, *History*, ανακτήθηκε από <https://www.apec.org/about-us/about-apec/history>

²³ Australia Government, Department of Foreign Affairs and Trade, *East Asia Summit (EAS)*, ανακτήθηκε από <https://www.dfat.gov.au/international-relations/regional-architecture/eas/east-asia-summit-eas>

Το πολιτικό καθεστώς της Κίνας είναι μονοκομματική σοσιαλιστική δημοκρατία επίσημα γνωστή ως Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας. Όλα τα κόμματα έχουν τεθεί εκτός νόμου και δεν μπορούν να λάβουν μέρος σε εκλογές εκτός του Κινεζικού Κομμουνιστικού Κόμματος (ΚΚΚ) που έχει την απόλυτη εξουσία.²⁴ Το ΚΚΚ είναι το ιδρυτικό και κυβερνών πολιτικό κόμμα της σύγχρονης Κίνας. Το ΚΚΚ διατηρεί το πολιτικό μονοπώλιο από τότε που ο Mao Zedong ίδρυσε τη Λαϊκή Δημοκρατία το 1949 και έχει επιβλέψει την ταχεία οικονομική ανάπτυξη της χώρας και την άνοδό της σε παγκόσμια δύναμη.²⁵

Η Κίνα υπήρξε ιστορικά μια μεγάλη αυτοκρατορία, με εγωκεντρική και εσωστρεφή νοοτροπία (η Κεντρική Χώρα) και τάση απομονωτισμού από το ευρύτερο διεθνές περιβάλλον. Διαχρονικά αποτελεί περισσότερο έναν γεωργικό λαό παρά θαλασσινό, γι' αυτό και οι εμπορικοί του δρόμοι είναι κυρίως οι χερσαίοι (δρόμος του μεταξιού), προς τα δυτικά. Αυτό φαίνεται ακόμα και σήμερα, όπου το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ασχολείται με τη γεωργία. Τις περιόδους της αυτοκρατορίας ευνοούμενοι θεωρούνταν μόνο οι ευρισκόμενοι περί τον Αυτοκράτορα, δηλαδή οι διανοούμενοι και οι γαιοκτήμονες, ενώ άλλες ενασχολήσεις που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν μία μεσαία τάξη, όπως οι έμποροι, θεωρούνταν κατώτεροι. Αυτά τα στοιχεία την εμπόδισαν από το να γίνει γρήγορα μια μεγάλη παγκόσμια οικονομική δύναμη.

Παράλληλα, αναπτύχθηκε ένας πολύ σημαντικός πολιτισμός, σχεδόν παράλληλα ιστορικά με τον Ελληνικό, γεγονός που οφείλεται κατά πολύ στο Κομφούκιο. Μεταξύ των δύο αυτών πολιτισμών υπάρχει η χαρακτηριστική διαφορά ότι ο μεν Ελληνικός ασχολήθηκε με τον άνθρωπο και παρουσιάζει μια μεταφυσικότητα, ενώ ο Κινέζικος είναι πολύ πιο πρακτικός και η φιλοσοφία του Κομφούκιου είχε κυρίως να κάνει με τις σχέσεις πολίτη-κράτους. Αυτός είναι και ο λόγος που το θρησκευτικό συναίσθημα στη Κίνα ποτέ δεν αναπτύχθηκε όπως στην Ελλάδα. Ο Κομφουκιανισμός συμπληρώθηκε ως θρησκευτική φιλοσοφία από τον Βουδισμό και τον Ταοϊσμό (που αναπτύχθηκε κυρίως στην Ινδία). Τη μέριμνα του λαού την είχε πάντοτε ο Αυτοκράτορας μέσω της επαφής του με το Θεό, καθώς και οι άμεσοι φορείς εξουσίας (μανδαρίνοι).

Η ιστορία της Κίνας είναι γεμάτη από εμφύλιους πολέμους, καθόσον δεν υπήρχε μία ενιαία διοίκηση, ενώ παράλληλα οι ταξικές διαφορές ήταν αρκετά έντονες. Χαρακτηριστικό είναι ότι έχασε σε όλους τους μεγάλους πολέμους στους οποίους ενεπλάκη, πλην αυτού με το

²⁴ Παπαφλωράτος Ι (2021), *Η εξωτερική πολιτική και η υψηλή στρατηγική των Μεγάλων Δυνάμεων και των βαλκανικών κρατών*, Αθήνα: Λειών σελ 121

²⁵ Maizland L & Albert E (2022), *The Chinese Communist Party*, Council on Foreign Relations, ανακτήθηκε από <https://www.cfr.org/background/chinese-communist-party>

Θιβέτ, ενώ υπήρξαν κατακτητές που της επέβαλαν εξευτελιστικούς όρους (πόλεμος του οπίου²⁶).

Το τέλος του Β' ΠΠ βρήκε την Κίνα να υπογράφει συμφωνία με τη Σοβιετική Ένωση. Οι Κινέζοι θα αναγνώριζαν την ανεξαρτησία της Μογγολίας, προκειμένου αυτή να γίνει σοβιετικός δορυφόρος και οι Σοβιετικοί σε αντάλλαγμα αναγνώριζαν την κινεζική κυριαρχία στη Μαντζουρία και στο Χινγκανγκ, ενώ συμφώνησαν να μην αναμειχθούν στις εσωτερικές υποθέσεις της Κίνας. Στο εσωτερικό της χώρας όμως υπήρχε ο έντονος ανταγωνισμός για επικράτηση μεταξύ κομμουνιστών με επικεφαλής τον Mao Zedong και εθνικιστών με επικεφαλής τον Chiang Kai-Shek²⁷. Οι μεν πρώτοι υποστηρίζονταν από τη Σοβιετική Ένωση, ενώ οι δεύτεροι από τις ΗΠΑ.

Τελικά, το 1949, επικράτησε ο Mao και οι κομμουνιστές. Ο Chiang μαζί με 2.000.000 Κινέζους εθνικιστές κατέφυγε στην Ταϊβαν, υπό αμερικανική προστασία. Εκεί έγινε Πρόεδρος της Εθνικιστικής Κίνας.

Η κατάκτηση της εξουσίας από τους κομμουνιστές σηματοδότησε το τέλος του Αιώνα της Ταπείνωσης. Ακριβώς αυτά τα επιτεύγματα του Mao αποτελούν μέχρι σήμερα τον πυρήνα της νομιμοποίησης του κομμουνιστικού κόμματος καθώς πιστώνεται την διάσωση της χώρας και την εκδίωξη των ξένων δυνάμεων.²⁸

Στις 14 Φεβρουαρίου του 1950, η Κίνα και η Σοβιετική Ένωση υπέγραψαν μια τριακονταετή Συνθήκη Φιλίας, Συμμαχίας και Αμοιβαίας Συμπαράστασης, που στρεφόταν ανοιχτά κατά της Ιαπωνίας, η οποία ήταν βέβαιο πως κάποια στιγμή θα αναγεννιόταν και με αρκετά σαφείς υπαινιγμούς θα στρεφόταν και κατά των Ηνωμένων Πολιτειών.²⁹

Το 1957, οι ΗΠΑ τοποθέτησαν πυρηνικούς πυραύλους στην Ταϊβαν απειλώντας άμεσα την Κίνα. Αυτή στράφηκε προς τη Σοβιετική Ένωση προκειμένου να τη βοηθήσει να κατασκευάσει ατομικές βόμβες αλλά αυτή αρνήθηκε. Τα επόμενα χρόνια, η Κίνα, προσπαθώντας να ακολουθήσει το σοβιετικό μοντέλο ανάπτυξης της βαριάς της βιομηχανίας,

²⁶ Οι Πόλεμοι του Οπίου ήταν δύο πόλεμοι ανάμεσα στην Δυναστεία Qing και τις ευρωπαϊκές δυνάμεις (Ηνωμένο Βασίλειο – Γαλλία) στα μέσα του 19ου αιώνα. Ο Πρώτος Πόλεμος του Οπίου μεταξύ της δυναστείας Qing και του Ηνωμένου Βασιλείου (1839-1842) ξέσπασε ως αντίδραση των Βρετανών στις πολιτικές του Κινέζου αυτοκράτορα κατά του εμπορίου του οπίου. Ο δεύτερος πόλεμος του οπίου ήταν η σύγκρουση της δυναστείας των Qing με τη Βρετανία και τη Γαλλία, στα 1856-1860, για τον ίδιο λόγο. Σε κάθε σύγκρουση, οι ευρωπαϊκές δυνάμεις έκαναν χρήση σύγχρονης και πιο εξελιγμένης στρατιωτικής τεχνολογίας από τις δυνάμεις των Qing. Ως συνέπεια, οι ηττημένοι αναγκάζονταν να επιβάλλουν ευνοϊκότερους δασμούς για τους Ευρωπαίους στα εισαγόμενα στην Κίνα προϊόντα, να πραγματοποιήσουν εμπορικές, αλλά και κομβικής εμπορικής σημασίας εδαφικές παραχωρήσεις υπέρ των νικητών.

²⁷ Gebler H.(2006), *Κίνα ο δράκος της Ασίας*, Αθήνα, Ψυχογιός, σελ 374-395

²⁸ Ζανίδης Θ. (2020), *Μια μικρή εισαγωγή στην κινεζική στρατηγική κουλτούρα*, ΙΔΙΣ σελ 8

²⁹ Gebler H.(2006), *Κίνα ο δράκος της Ασίας*, Αθήνα, Ψυχογιός, σελ 397

κλείστηκε στον εαυτό της, μειώνοντας την αγροτική ανάπτυξη και οδηγώντας 30.000.000 Κινέζους στο θάνατο από πείνα.³⁰ Αν και η ανάπτυξη της Κίνας ξεκίνησε με γοργούς ρυθμούς, η αυστηρή εσωτερική κατάσταση οδήγησε σε νέο εμφύλιο τη δεκαετία του 1960

Κατά την διάρκεια της ίδιας δεκαετίας, η Κίνα βρέθηκε σε αντιπαράθεση και με τις τέσσερις άλλες μεγάλες δυνάμεις του περιφερειακού της συστήματος. Οι ΗΠΑ ήταν ο μεγάλος αντίπαλος στα πλαίσια του Ψυχρού Πολέμου, που με βάσεις στην Ιαπωνία, στη Νότια Κορέα, στην Ταϊwan, στις Φιλιππίνες και στο Νότιο Βιετνάμ μπορούσε να προβάλει εντυπωσιακή ισχύ στην ανατολική Ασία. Η Ιαπωνία, πέραν του ότι βρισκόταν στο δυτικό στρατόπεδο στα πλαίσια του Ψυχρού Πολέμου, ήταν και παραδοσιακός εχθρός της Κίνας τουλάχιστον από τα τέλη του 19ου αιώνα. Η Κίνα είχε συμπράξει με την Ινδία το 1955, ενώ το 1962 είχε λάβει χώρα ο περιορισμένος συνοριακός πόλεμος Κίνας-Ινδίας. Στη συνέχεια, η Κίνα υποστήριξε το Πακιστάν με εξοπλισμούς, ώστε να εξισορροπήσει την Ινδία, παρά το γεγονός ότι στα πλαίσια του Ψυχρού Πολέμου το Πακιστάν ήταν πιο κοντά στις ΗΠΑ και η Ινδία διπλωματικά πιο κοντά στη Σοβιετική Ένωση. Οι σχέσεις της Κίνας με τη Σοβιετική Ένωση, που το 1950 είχαν τη μορφή αμυντικής συμμαχίας, κατέληξαν να είναι ανταγωνιστικές τόσο σε ιδεολογικό όσο και σε γεωπολιτικό επίπεδο.

Η Κίνα, στην προσπάθεια της να ενισχύσει τη διεθνή της θέση, επιδίωξε από τα τέλη της δεκαετίας του 1950 να αποκτήσει πυρηνικά όπλα. Η Σοβιετική Ένωση, ενώ αρχικά την υποστήριξε, άλλαξε στάση και το 1963 μαζί με τις ΗΠΑ και τη Μεγάλη Βρετανία υπέγραψαν τη Συνθήκη Απαγόρευσης Πυρηνικών Δοκιμών, που ουσιαστικά αποτελούσε προσπάθεια των πυρηνικών αυτών δυνάμεων να εμποδίσουν την απόκτηση πυρηνικών βομβών από την Κίνα. Τελικά τα κατάφερε το 1964.³¹

Η Ταϊwan συνέχισε να είναι ένα διαρκές αγκάθι και πεδίο αντιπαράθεσεων για την Κίνα. Η όποια ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της Ταϊwan είτε με δημοψήφισμα είτε με τροποποίηση του Συντάγματος συνιστά casus belli για την Κίνα. Το ψήφισμα του Προοδευτικού Κόμματος στην Ταϊwan το φθινόπωρο του 2007 προκάλεσε μεγάλη έξαρση του εθνικισμού και του αντιαμερικανισμού στην Κίνα. Οι ΗΠΑ, από την άλλη, έχουν διακηρύξει ότι θα εναντιωθούν σε ενδεχόμενη προσπάθεια βίαιης επανένωσής της με την ηπειρωτική Κίνα.³²

³⁰ Παπασωτηρίου Χ (2013), *Η Κίνα από την ουράνια αυτοκρατορία στην ανερχόμενη υπερδύναμη του 21ου αιώνα*, Αθήνα, Ποιότητα, σελ 256-267

³¹ Παπασωτηρίου Χ (2013), *Η Κίνα από την ουράνια αυτοκρατορία στην ανερχόμενη υπερδύναμη του 21ου αιώνα*, Αθήνα, Ποιότητα, σελ 304-306

³² Πετρόπουλος Σ, Χουλιάρης Α, (2013), *Η Κίνα και οι άλλοι*, Αθήνα, Παπαζήση, σελ 183-191

Μία από τις απόψεις που κυριαρχούν στην Κίνα είναι ότι η εσωτερική αδυναμία μίας χώρας και ιδιαίτερα το χάος την καθιστούν επικίνδυνη διεθνώς. Δηλαδή, υπάρχει η άποψη ότι ειδικά για την Κίνα, οποιαδήποτε αδυναμία στο εσωτερικό της θα γίνει αντικείμενο επίθεσης από ξένες χώρες.

Η πιο πρόσφατη περίοδος που τόνισε ακόμη περισσότερο αυτό το βασικό μάθημα για τους κινδύνους της αδυναμίας ήταν τα «100 χρόνια της ταπείνωσης». Ξεκινώντας πρώτα με τον πόλεμο του Οπίου το 1841, κατά τη διάρκεια του επόμενου αιώνα, η Κίνα ταλαιπωρήθηκε από ένα ευρύ φάσμα εισβολέων: Η Βρετανία, η Γαλλία, η Ολλανδία, η Γερμανία, οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Σοβιετική Ένωση και -το χειρότερο όλων- η Ιαπωνία. Η περίοδος αυτή της Κινεζικής ιστορίας αναδεικνύει τους κινδύνους της αδύναμης διακυβέρνησης. Αυτό λέγεται ότι οδηγεί σε μια υπερβολική κινεζική ανησυχία για τη διατήρηση της σταθερότητας στο εσωτερικό της χώρας, όποιο κι αν είναι το κόστος (από άποψη ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή οικονομικών όρων). Αυτή η άποψη επίσης βοηθά να δικαιολογηθεί η κινεζική εμμονή με την εδαφική ακεραιότητα, όπως είτε στην Taiwan είτε στο Θιβέτ.³³

Υψηλή στρατηγική Κίνας

Η υψηλή στρατηγική της Κίνας βασίζεται διαχρονικά στις αρχές του Sun Tzu και στο πέρασμα των αιώνων παρατηρούμε μικρές μόνο διαφοροποιήσεις προσαρμοσμένες κάθε φορά στις ανάγκες και απαιτήσεις της κάθε εποχής.

Μία από τις επικρατούσες απόψεις διαχρονικά είναι ότι προδιάθεση της Κίνας για να επιλύει προβλήματα ασφαλείας είναι να κτίζει τείχη.³⁴ Αυτή η άποψη δικαιολογεί τον απομονωτισμό που διακρίνει διαχρονικά τη χώρα. Σήμερα, όπως αναφέρεται στη Λευκή Βίβλο της Κίνας που εκδόθηκε το 2019, «η εθνική άμυνα της Κίνας βασίζεται στην ιδέα ότι αποτελεί ευθύνη όλων των Κινέζων».³⁵

Η σύγχρονη κινεζική υψηλή στρατηγική είναι μίγμα τριών στοιχείων: της παραδοσιακής κουλτούρας, της κομμουνιστικής ιδεολογίας (βασισμένη κυρίως στον Μαρξισμό) και της δυτικής επιρροής. Η παραδοσιακή κινεζική κουλτούρα βασίζεται στην μακραίωνη ιστορία, στη γλώσσα,

³³ Twomay C, (2006), *CHINESE STRATEGIC CULTURES: SURVEY AND CRITIQUE*, Defense Threat Reduction Agency σελ 7

³⁴ Twomay C, (2006), *CHINESE STRATEGIC CULTURES: SURVEY AND CRITIQUE*, Defense Threat Reduction Agency σελ 10

³⁵ China's National Defense in the New Era, 2019, The State Council Information Office of the People's Republic of China σελ 9

ενσωματώνει διαφορετικές θρησκείες, φιλοσοφίες και σχολές σκέψης όπως ο Κομφουκιανισμός, ο Ταοϊσμός, ο Βουδισμός και τη στρατηγική σκέψη της ανατολής όπως αποτυπώνονται στο έργο του Sun Tzu.³⁶

Ένα ακόμα χαρακτηριστικό της είναι η εν μέρει εγκατάλειψη του απομονωτισμού, καθώς η χώρα συνάπτει ολοένα και περισσότερο οικονομικές συμφωνίες με άλλα κράτη, αλλά και του δόγματος της ειρηνικής ανόδου, αφού εμφανίζεται να διεκδικεί δυναμικά την κυριαρχία στη Σινική θάλασσα εις βάρος των γειτόνων της αλλά και των ΗΠΑ.³⁷

Η στρατηγική αντίληψη στον 21ο αιώνα έχει μετατοπισθεί από την παραδοσιακή της στάση του 20ού αιώνα και εστιάζει περισσότερο σε άλλες πτυχές της ασφάλειας που περιλαμβάνουν την οικονομία, την οικολογία, το περιβάλλον, την ενέργεια, και τον πληθυσμό. Η Κίνα εστιάζει σε μεγάλο βαθμό σε αυτές τις πτυχές, γεγονός που έχει ενισχυθεί περαιτέρω από την πολιτική θαλάσσιας ασφάλειας, «Belt and Road Initiative (BRI)», παλαιότερα γνωστή ως «One Belt One Road (OBOR)». Η BRI ανακοινώθηκε από τον Κινέζο Πρόεδρο, Xi Jinping, κατά τη διάρκεια επίσκεψής του στο Καζακστάν τον Σεπτέμβριο του 2013. Αναμένεται ότι θα δημιουργήσει μια αλυσίδα θαλάσσιων λιμένων που θα συνδέει την Κίνα με τη Νότια Ασία, τη Νοτιοανατολική Ασία, τη Μέση Ανατολή, την Αφρική και την Ευρώπη. Θα δημιουργήσει επίσης οδικούς και σιδηροδρομικούς διαδρόμους μεταξύ Ευρώπης και Ανατολικής Ασίας. Ευθυγραμμίζεται επίσης με τη στρατηγική της Κίνας «String of Pearls».³⁸ Η στρατηγική «String of Pearls» που αφορά κατασκευή υποδομών σε λιμάνια φιλικών της κρατών στην περιοχή του Ινδο-ειρηνικού, επικεντρώνεται στην αύξηση της οικονομικής, στρατιωτικής, διπλωματικής και

³⁶ Ζανίδης Θ. (2020), *Μια μικρή εισαγωγή στην κινεζική στρατηγική κουλτούρα*, ΙΔΙΣ σελ 5

³⁷ Ashraf J (2017), *String of Pearls and China's Emerging Strategic Culture*, Strategic Studies Vol 37, No 4, Institute of Strategic Studies Islamabad, σελ 171

³⁸ Ο όρος «String of Pearls» επινοήθηκε το 2005, από τον Booz Allen στην έκθεσή του με τίτλο «Energy Futures in Asia». Προέβλεψε ότι η Κίνα θα προσπαθούσε να επεκτείνει τη ναυτική της παρουσία σε όλη την περιοχή του Ινδο-ειρηνικού, κατασκευάζοντας υποδομές σε φιλικά κράτη της περιοχής. Κάθε μαργαριτάρι σε αυτή την αλυσίδα συμβολίζει μια σφαίρα ισχύος, την οποία η Κίνα προσπαθεί να εξασφαλίσει κατά μήκος της περιοχής του Ινδο-ειρηνικού. Τα μαργαριτάρια αποτελούν τη σύνδεση για τα κινεζικά λιμάνια στο Πακιστάν, τη Σρι Λάνκα, το Μπαγκλαντές, τη Μιανμάρ και τις Μαλδίβες. Στο Πακιστάν, η Κίνα κατασκευάζει υποδομές στο λιμάνι Guantar, το οποίο βρίσκεται σε στρατηγική θέση μόλις 240 μίλια από τα Στενά του Ορμούζ. Στη Σρι Λάνκα, το λιμάνι Hambantota έχει μεγάλη σημασία, καθώς απέχει περίπου 6 ναυτικά μίλια από τη μεγάλη ναυτιλιακή οδό ανατολής-δύσης του Ινδικού Ωκεανού. Η Κίνα ενδιαφέρεται επίσης να αναβαθμίσει τις λιμενικές εγκαταστάσεις του Chittagong και να δημιουργήσει τη σύνδεσή του με την επαρχία Yunan της Κίνας μέσω της Μιανμάρ. Η Μιανμάρ έχει σπουδαία στρατηγική θέση ως ωκεάνια έξοδος, η οποία θα διευκολύνει τη ροή πόρων (ιδίως πετρελαίου) προς την Κίνα, χωρίς να διέρχεται από τα ευάλωτα ύδατα του στενού της Μαλάκα. Επιπλέον, οι Μαλδίβες είναι ένα νησιωτικό έθνος που αποτελείται περίπου από 1.190 κοραλλιογενή νησιά, ομαδοποιημένα σε διπλή αλυσίδα 26 ατόλων με προσανατολισμό βορρά νότου στα ανοικτά των νησιών Lakshadweep της Ινδίας, μεταξύ του νησιού Minicoy και του αρχιπελάγους Chagos, όπου βρίσκεται η αμερικανική βάση Diego Garcia, γεγονός που την καθιστά στρατηγικά μια πολύ σημαντική τοποθεσία.

πολιτικής επιρροής της Κίνας στον Ινδο-ειρηνικό. Ο κύριος στόχος αυτής της στρατηγικής είναι η στρατηγική τοποθέτηση αυτών των μαργαριταριών μεταξύ τους, προκειμένου να δημιουργηθεί μια αλυσίδα κόμβων που θα μπορούν να χρησιμεύσουν τόσο ως οικονομικοί όσο και ως στρατιωτικοί πυρήνες και πυρήνες πληροφοριών στην περιοχή του Ινδο-ειρηνικού.³⁹

Η Κίνα υπό την ηγεσία του Deng Xiaoping εισήλθε στην σύγχρονη εποχή καθώς επιχείρησε την επαναπροσέγγιση με τη Δύση και την απαγκίστρωση από την Μαρξική θεωρία. Έθεσε ως στόχο της υψηλής στρατηγικής της την εμπέδωση της πολιτικής σταθερότητας, την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης μέσω των οικονομικών μεταρρυθμίσεων και της ευόδωσης οικονομικών και εμπορικών σχέσεων με τα γειτονικά κράτη της Κίνας - ιδιαιτέρως με την Ιαπωνία, και της στρατηγικής αναβάθμισης του κινεζικού κράτους, η οποία απαιτούσε την ειρηνική άνοδο με αποφυγή οποιοσδήποτε εμπλοκής της Κίνας σε πολεμικές αντιπαραθέσεις.⁴⁰

Η υψηλή στρατηγική της Κίνας, κατά την παρούσα περίοδο, μπορεί να διατυπωθεί μέσα από το όραμα του Προέδρου της, Xi Jinping, που αφορά τη συνέχιση ενίσχυσης της πολιτικής πίστης των Ενόπλων Δυνάμεων, την ενίσχυσή τους μέσω μεταρρυθμίσεων και τεχνολογίας και την ικανότητα να πολεμούν και να νικούν. Μέχρι το 2035 να έχει ολοκληρωθεί ο εκσυγχρονισμός του στρατού με προϊόντα νέας τεχνολογίας και οι Ένοπλες Δυνάμεις της χώρας να μετατραπούν σε δυνάμεις παγκόσμιας κλάσης μέχρι τα μέσα του 21^{ου} αιώνα.⁴¹

Η Κίνα, η δεύτερη μεγαλύτερη χώρα σε στρατιωτικές δαπάνες στον κόσμο, εκτιμάται ότι θα διαθέσει 293 δισεκατομμύρια δολάρια για τον στρατό της το **2021**, δηλαδή αύξηση 4,7% σε σύγκριση με το 2020. Οι στρατιωτικές δαπάνες της Κίνας αυξάνονται επί 27 συναπτά έτη. Ο κινεζικός προϋπολογισμός του 2021 ήταν ο πρώτος στο πλαίσιο του 14ου πενταετούς σχεδίου, το οποίο διαρκεί έως το 2025.⁴²

Σύμφωνα με τη Λευκή Βίβλο της Κίνας (China's National Defense in the New Era),⁴³ που αναθεωρήθηκε το 2019, η Κίνα εξακολουθεί να απολαμβάνει πολιτική σταθερότητα, εθνική ενότητα και κοινωνική σταθερότητα. Έχει σημειωθεί αξιοσημείωτη αύξηση της συνολικής εθνικής ισχύος της Κίνας, της παγκόσμιας επιρροής της και της ανθεκτικότητάς της στους

³⁹ Ashraf J (2017), *String of Pearls and China's Emerging Strategic Culture*, Strategic Studies Vol 37, No 4, Institute of Strategic Studies Islamabad, σελ 169-170

⁴⁰ Πετρόπουλος Σ, Χουλιάρας Α, (2013), *Η Κίνα και οι άλλοι*, Αθήνα, Παπαζήση, σελ 208

⁴¹ China's National Defense in the New Era, 2019, The State Council Information Office of the People's Republic of China σελ 9-10

⁴² SIPRI, *World military expenditure passes \$2 trillion for first time*. Ανακτήθηκε από <https://www.sipri.org/media/press-release/2022/world-military-expenditure-passes-2-trillion-first-time>

⁴³ China's National Defense in the New Era, 2019, The State Council Information Office of the People's Republic of China σελ 5

κινδύνους. Ωστόσο, αντιμετωπίζει ποικίλες και πολύπλοκες απειλές και προκλήσεις στον τομέα της ασφάλειας.

Ο αγώνας κατά των αυτονομιστών γίνεται όλο και πιο έντονος. Οι αρχές της Ταϊwan, με επικεφαλής το Δημοκρατικό Προοδευτικό Κόμμα (DPP), εμμένουν πεισματικά στην ανεξαρτησία της. Έχουν εντατικοποιήσει τις προσπάθειες για αυτονομία για *de jure*⁴⁴ ανεξαρτησία. Οι αυτονομιστικές αυτές δυνάμεις και οι ενέργειές τους παραμένουν η σοβαρότερη άμεση απειλή για την ειρήνη και τη σταθερότητα στο στενό της Ταϊwan και το μεγαλύτερο εμπόδιο που εμποδίζει την ειρηνική επανένωση της χώρας. Επιπλέον, οι εξωτερικές αυτονομιστικές δυνάμεις για την «ανεξαρτησία του Θιβέτ» και τη δημιουργία του «Ανατολικού Τουρκιστάν» εξαπολύουν συχνές ενέργειες, που αποτελούν απειλή για την εθνική ασφάλεια και την κοινωνική σταθερότητα της Κίνας.⁴⁵

Ο θεμελιώδης στόχος της εθνικής άμυνας της Κίνας δεν είναι η ηγεμονία, η επέκταση και η δημιουργία σφαιρών επιρροής αλλά «αποφασιστική διασφάλιση της κυριαρχίας, της ασφάλειας και των αναπτυξιακών συμφερόντων της».⁴⁶

Αυτός ο στόχος δύναται να αναλυθεί σε επιμέρους υποστόχους, η υλοποίηση των οποίων θα επιφέρει την εκπλήρωση του θεμελιώδους.

Για την Κίνα, τα νησιά της Θάλασσας της Νότιας Κίνας και τα νησιά Ντιαογιού⁴⁷ αποτελούν αναφαίρετα τμήματα της κινεζικής επικράτειας. Η Κίνα ασκεί την εθνική της κυριαρχία για την κατασκευή υποδομών και την ανάπτυξη των απαραίτητων αμυντικών δυνατοτήτων στα νησιά και τους υφάλους (τεχνητούς και μη) στη Θάλασσα της Νότιας Κίνας και για τη διεξαγωγή περιπολιών στα ύδατα των νήσων Ντιαογιού στην Ανατολική Θάλασσα της Κίνας.

Για το ζήτημα της Ταϊwan, η Κίνα επιδιώκει την πλήρη επανένωση της. Η Κίνα εμμένει στις αρχές της «ειρηνικής επανένωσης» με την μερική ελευθερία του «μία χώρα, δύο συστήματα». Αντιτίθεται όμως αποφασιστικά σε οποιεσδήποτε προσπάθειες ή ενέργειες για τη διάσπαση της χώρας και σε οποιαδήποτε ξένη παρέμβαση για το σκοπό αυτό. Όπως

⁴⁴ Στη νομοθεσία, συχνά σημαίνει «αυτό που επιβάλλεται από το δίκαιο ή το νόμο ή γενικά το ηθικά ορθό»

⁴⁵ China's National Defense in the New Era, 2019, The State Council Information Office of the People's Republic of China σελ 5

⁴⁶ China's National Defense in the New Era, 2019, The State Council Information Office of the People's Republic of China σελ 6-7

⁴⁷ Μια συστάδα 8 ακατοίκητων νησιών και βραχονησίδων στη Θάλασσα της Ανατολικής Κίνας βρίσκεται στο επίκεντρο πολλών εντάσεων ανάμεσα στην Κίνα και την Ιαπωνία. Τα νησιά αυτά που ονομάζονται Σενκάκου στα ιαπωνικά, Ντιαογιού στα κινεζικά ενώ η Ταϊwan, που επίσης τα διεκδικεί, τα αποκαλεί Ντιαογιουτάι. Έχουν ιδιαίτερη σημασία διότι βρίσκονται κοντά σε στρατηγικούς υδάτινους δρόμους, προσφέρουν πλούσια αλιεία και πιστεύεται ότι διαθέτουν πετρέλαιο.

χαρακτηριστικά αναφέρεται στη Λευκή Βίβλο, «Η Κίνα πρέπει να επανενωθεί και θα επανενωθεί»⁴⁸.

Στον τομέα των πυρηνικών, η Κίνα, επηρεασμένη και από τον Κομφουκιανισμό⁴⁹, είναι προσηλωμένη στην πυρηνική πολιτική της μη πρώτης χρήσης πυρηνικών όπλων ανά πάσα στιγμή και υπό οποιεσδήποτε συνθήκες και της μη χρήσης ή απειλής χρήσης πυρηνικών όπλων κατά κρατών που δεν διαθέτουν πυρηνικά όπλα ή ζωνών απαλλαγμένων από πυρηνικά όπλα άνευ όρων. Η Κίνα υποστηρίζει την τελική πλήρη απαγόρευση και την ολοκληρωτική καταστροφή των πυρηνικών όπλων. Διατηρεί τις πυρηνικές της δυνατότητες στο ελάχιστο επίπεδο που απαιτείται για την εθνική ασφάλεια. Ακολουθεί μια πυρηνική στρατηγική αυτοάμυνας, στόχος της οποίας είναι η διατήρηση της εθνικής στρατηγικής ασφάλειας μέσω της αποτροπής άλλων χωρών (second strike capability⁵⁰) από τη χρήση ή την απειλή χρήσης πυρηνικών όπλων εναντίον της Κίνας.⁵¹

Όσον αφορά το διάστημα, που είναι ένας κρίσιμος τομέας του διεθνούς στρατηγικού ανταγωνισμού, η Κίνα συμμετέχει ενεργά στη διεθνή διαστημική συνεργασία. Αναπτύσσει τις σχετικές τεχνολογίες και ικανότητες, προωθεί την ολιστική διαχείριση των διαστημικών πηγών πληροφοριών και επιδιώκει την ανοικτή χρήση του διαστήματος. Σε αυτή τη κατεύθυνση η Κίνα κατασκευάζει ένα νέο διαστημικό σταθμό, με την ονομασία «Tiangong», το τελευταίο τμήμα του οποίου εκτοξεύτηκε στις 31 Οκτωβρίου 2022. Ο νέος αυτός διαστημικός σταθμός αναμένεται να φιλοξενήσει περισσότερα από 1.000 επιστημονικά πειράματα μέσα στην επόμενη δεκαετία.⁵²

Ο κυβερνοχώρος, ο οποίος αποτελεί βασικό τομέα για την εθνική ασφάλεια, την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική εξέλιξη κάθε κράτους, παραμένει μια παγκόσμια πρόκληση και αποτελεί σοβαρή απειλή για την Κίνα. Προσπάθεια της είναι η οικοδόμηση δυνατοτήτων για ανάπτυξη μέσω ασφαλείας και άμυνας στον κυβερνοχώρο που συνάδουν με τη διεθνή θέση της Κίνας και το καθεστώς της ως μεγάλης χώρας στον κυβερνοχώρο.⁵³

⁴⁸ China's National Defense in the New Era, 2019, The State Council Information Office of the People's Republic of China σελ 7

⁴⁹ Ζανίδης Θ. (2020), *Μια μικρή εισαγωγή στην κινεζική στρατηγική κουλτούρα*, ΙΔΙΣ σελ 8

⁵⁰ Κολιόπουλος Κ. (2008), *Η στρατηγική σκέψη από την αρχαιότητα έως σήμερα*, Αθήνα: Ποιότητα σελ. 257

⁵¹ China's National Defense in the New Era, 2019, The State Council Information Office of the People's Republic of China σελ 8-9

⁵² Δρακόπουλος Π. (2022, Οκτώβριος 30), Ο διαστημικός σταθμός της Κίνας είναι σχεδόν έτοιμος, με την εκτόξευση του τελευταίου τμήματος τη Δευτέρα, *Αθηναϊκό - Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων*. Ανακτήθηκε από <https://www.amna.gr/home/article/684698/O-diastimikos-stathmos-tis-Kinas-einai-schedon-etoimos-me-tin-ektuxeusi-tou-teleutaiou-tmimatos-ti-Deutera>

⁵³ China's National Defense in the New Era, 2019, The State Council Information Office of the People's Republic of China σελ 13

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το πρόγραμμα «Safe Cities» που εφαρμόζεται με συστήματα προηγμένης τεχνολογίας από την εταιρεία Huawei και αφορά παρακολούθηση, τεχνολογία αναγνώρισης προσώπου και πινακίδων κυκλοφορίας, παρακολούθηση πλήθους, ανίχνευση κατάστασης, παρακολούθηση ή ανίχνευση θορύβου, ανίχνευση εγκαταλελειμμένων αντικειμένων και παρακολούθηση μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Οι συμφωνίες μπορεί να πραγματοποιούνται σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο ή μεταξύ της Huawei και μιας ιδιωτικής εταιρείας. Το σχέδιο «Safe City» αναπτύσσεται στη Σερβία στις πόλεις Belgrade, Novi Sad και Smederevo από κινεζικές βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας (Huawei και HikVision), οι οποίες, σύμφωνα με τον κινεζικό νόμο περί εθνικής ασφάλειας, υποχρεούνται να διαβιβάζουν όλα τα δεδομένα που έχουν στην κατοχή τους στην υπηρεσία πληροφοριών του Πεκίνου. Η Κυβέρνηση της Σερβίας έχει χαρακτηρίσει το σχέδιο «Εμπιστευτικό» κάτι που εγείρει ιδιαίτερα ερωτήματα, ιδίως λόγω του γεγονότος ότι η Σερβία αποτελεί υποψήφιο μέλος προς ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.⁵⁴ Το ίδιο σχέδιο έχει εγκατασταθεί ως «δωρεά», το 2017, στη γαλλική πόλη Valenciennes, μια μικρή πόλη στη Βόρεια Γαλλία με πληθυσμό 44.000 κατοίκων, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως πρότυπο από την εταιρεία για την αναζήτηση νέων πελατών.⁵⁵

Στον τομέα αντιμετώπισης της τρομοκρατίας και διατήρησης της σταθερότητας, η Κίνα αντιτίθεται σθεναρά σε όλες τις μορφές τρομοκρατίας και εξτρεισμού. Οι ένοπλες δυνάμεις της Κίνας συμμετέχουν σε επιχειρήσεις για τη διατήρηση της κοινωνικής τάξης, την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας και της τρομοκρατίας, τη διαφύλαξη της πολιτικής ασφάλειας και της κοινωνικής σταθερότητας.⁵⁶ Συμμετέχει ενεργά στις ειρηνευτικές επιχειρήσεις του ΟΗΕ (UNPKOs), στις επιχειρήσεις προστασίας πλοίων και στις διεθνείς προσπάθειες για ανθρωπιστική βοήθεια και ανακούφιση από καταστροφές (HADR).

Τα υπερπόντια συμφέροντα αποτελούν κρίσιμο μέρος των εθνικών συμφερόντων της Κίνας. Μία από τις αποστολές των κινεζικών Ενόπλων Δυνάμεων είναι η αποτελεσματική προστασία της ασφάλειας και των νόμιμων δικαιωμάτων και συμφερόντων των υπερπόντιων Κινέζων, οργανισμών και ιδρυμάτων. Στο πλαίσιο αυτό αναπτύσσει υπερπόντιες εγκαταστάσεις εφοδιασμού και ενισχύει τις ικανότητες για την εκτέλεση διαφοροποιημένων στρατιωτικών

⁵⁴ European Parliament - Parliamentary question - E-003068/2019, *Safe City project in Serbia — China penetrating into Europe*, ανακτήθηκε από https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2019-003068_EN.html

⁵⁵ Honovich J. (2017, ,Φεβρουάριος16), *Huawei Gives France Free City Surveillance, IPVM*, ανακτήθηκε από <https://ipvm.com/reports/huawei-france>

⁵⁶ China's National Defense in the New Era, 2019, The State Council Information Office of the People's Republic of China σελ 14

καθηκόντων καθώς και υπερπόντιες επιχειρήσεις εκκένωσης και προστασίας των θαλάσσιων δικαιωμάτων.⁵⁷

Οι σχέσεις της Κίνας με τη Ρωσία χαρακτηρίζονται από μια στενή εταιρική συνεργασία. Εκτός των οικονομικών συνεργασιών που έχουν επεκτείνει την συνεργασία τους έχουν προχωρήσει σε ανταλλαγή τεχνολογίας, εξοπλισμού καθώς και σε ενέργειες για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Πραγματοποιούν κοινές στρατιωτικές ασκήσεις στις περιοχές ενδιαφέροντος και των 2 χωρών.

Από την άλλη πλευρά, οι σχέσεις της Κίνας με τις ΗΠΑ στηρίζονται στις αρχές της μη σύγκρουσης, της μη αντιπαράθεσης, του αμοιβαίου σεβασμού και της αμοιβαίας συνεργασίας με αμοιβαίο όφελος. Σημαντικός είναι ο χαρακτηρισμός που έδωσε ο Διευθυντής της CIA William Burns σε ομιλία του στις 3 Φεβ 23, όπου μεταξύ άλλων ανέφερε: «Ο ανταγωνισμός με την Κίνα είναι μοναδικός ως προς την κλίμακα και έχει αρχίσει να ξετυλίγεται, ξέρετε, σε σχεδόν κάθε πεδίο, όχι μόνο στο στρατιωτικό και στο ιδεολογικό, αλλά και στο οικονομικό και το τεχνολογικό, από το κυβερνοδιάστημα ως το ίδιο το διάστημα. Είναι παγκόσμιος ανταγωνισμός στα πάντα και μπορεί να γίνει ακόμη πιο έντονος από ό,τι ήταν ο ανταγωνισμός με τους Σοβιετικούς».⁵⁸

Αγκάθι αποτελούν οι επιδιώξεις των ΗΠΑ για την περιοχή του Ινδο-ειρηνικού. Η υποστήριξη των ΗΠΑ στην Ταϊwan αποτελεί ένα διαρκές σημείο τριβής στις σχέσεις των δύο χωρών.

Η Κίνα έχει αναπτύξει ή προσπαθεί να αναπτύξει εμπορικές, οικονομικές και στρατιωτικές σχέσεις με τις ευρωπαϊκές χώρες καθώς και με τις αναπτυσσόμενες χώρες στην Αφρική, τη Λατινική Αμερική, την Καραϊβική και τον Νότιο Ειρηνικό. Στόχος της η αναβίωση του «Δρόμου του Μεταξιού».⁵⁹

⁵⁷ Τον Αύγουστο του 2017, η βάση υποστήριξης στο Τζιμπουτί τέθηκε σε λειτουργία. Η βάση προσέφερε ιατρικές υπηρεσίες, διεξήγαγε κοινές ιατρικές ασκήσεις με ξένους στρατούς και δώρισε πάνω από 600 διδακτικά βοηθήματα σε τοπικά σχολεία. Τον Μάρτιο του 2015, όταν η κατάσταση ασφαλείας στην Υεμένη επιδεινώθηκε, εκκένωσε 621 Κινέζους πολίτες και 279 ξένους πολίτες από 15 χώρες, μεταξύ των οποίων το Πακιστάν, η Αιθιοπία, η Σιγκαπούρη, η Ιταλία, η Πολωνία, η Γερμανία, ο Καναδάς, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ινδία και η Ιαπωνία.

⁵⁸ ΑΠΕ – ΜΠΕ, (2023, Φεβρουάριος 3), *Προειδοποίηση του διευθυντή της CIA για τις «φιλοδοξίες» και τις προθέσεις της Κίνας για την Ταϊwan*, ανακτήθηκε από <https://www.amna.gr/home/article/705595/Proeidopoiisi-tou-dieuthunti-tis-CIA-gia-ts-filodoxies-kai-tis-protheses-tis-Kinas-gia-tin-Taiban>

⁵⁹ Ο δρόμος του μεταξιού ήταν ένα αρχαίο δίκτυο εμπορικών δρόμων, επίσημα καθιερωμένο κατά την περίοδο της Δυναστείας των Χαν, το οποίο συνέδεε εμπορικά τις περιοχές του αρχαίου κόσμου από το 130 π.Χ. έως το 1453 π.Χ..

Κεφάλαιο 3^ο Η Συμφωνία AUKUS

Στις 15 Σεπτεμβρίου 2021, ο πρόεδρος των ΗΠΑ Joe Biden, ο πρωθυπουργός της Βρετανίας Boris Johnson και ο πρωθυπουργός της Αυστραλίας Scott Morrison προέβησαν σε μια κοινή ανακοίνωση, η οποία αναμεταδόθηκε τηλεοπτικά σε ζωντανή μετάδοση και αφορούσε τη δημιουργία μιας ενισχυμένης τριμερούς συνεργασίας στον τομέα της ασφάλειας με την ονομασία «AUKUS» - Αυστραλία, Ηνωμένο Βασίλειο και Ηνωμένες Πολιτείες.

Σημαντικό μέρος της συμφωνίας είναι να αρχίσουν οι 3 χώρες διαβουλεύσεις για να βοηθήσουν την Αυστραλία να αποκτήσει υποβρύχια με πυρηνική ισχύ (όχι με πυρηνικό οπλισμό). Η αρχική φάση προσδιορισμού του πεδίου εφαρμογής αυτού του μέρους της συμφωνίας θα διαρκέσει 18 μήνες.

Η συνεργασία θα εστιάσει επίσης στις δυνατότητες συνεργασίας στον κυβερνοχώρο, στην τεχνητή νοημοσύνη, στις κβαντικές τεχνολογίες και σε πρόσθετες υποθαλάσσιες δυνατότητες.⁶⁰

Οι τρεις χώρες, με κοινή τους επιστολή στη Διεθνή Υπηρεσία Ατομικής Ενέργειας (International Atomic Energy Agency – IAEA), υπέβαλαν την κοινή δήλωση των 3 ηγετών τους, τονίζοντας ότι αυτή η τριμερής συνεργασία θα γίνει υπό το πρίσμα της διατήρησης της ισχύος τόσο του καθεστώτος μη διάδοσης των πυρηνικών όπλων όσο και των δεσμευτικών διαπιστευτηρίων της Αυστραλίας για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων.⁶¹

Συμμετέχοντες

Η συμφωνία AUKUS, αποτελεί το αρκτικόλεξο των χωρών που συμμετέχουν σε αυτή. Αυστραλία (A), Ηνωμένο Βασίλειο (UK) και Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (US) αποτελούν τα 3 μέλη της. Τα μέλη αυτά θα συνεργαστούν μεταξύ τους προκειμένου να εξυπηρετήσουν τους σκοπούς της συμφωνίας αυτής.

⁶⁰ Joint Leaders statement on AUKUS. Ανακτήθηκε από <https://www.gov.uk/government/news/uk-us-and-australia-launch-new-security-partnership>

⁶¹ IAEA, Communication dated 15 September 2021 received from the Permanent Mission of the United States of America to Agency, ανακτήθηκε από <https://www.iaea.org/sites/default/files/publications/documents/infircs/2021/infirc963.pdf>

Τι αφορά

Η συμφωνία που επικυρώθηκε και από τις 3 χώρες αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών και τεχνολογίας. Ως την πρώτη πρωτοβουλία στο πλαίσιο του AUKUS, αναγνωρίζοντας την κοινή τους παράδοση ως ναυτικές δημοκρατίες, δεσμεύονται σε μια κοινή φιλοδοξία να υποστηρίξουν την Αυστραλία στην απόκτηση πυρηνικών υποβρυχίων για το Βασιλικό Ναυτικό της Αυστραλίας. Αξιοποιώντας την εμπειρογνωμοσύνη των Ηνωμένων Πολιτειών και του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και τα προγράμματα υποβρυχίων των δύο χωρών, στόχος είναι να τα θέσουν στην υπηρεσία της αυστραλιανής κυβέρνησης το συντομότερο δυνατό.⁶²

Τι περιλαμβάνει

Η συμφωνία που υπεγράφη μεταξύ της κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, της κυβέρνησης της Αυστραλίας και της κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής αφορά στην ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τη ναυτική πυρηνική πρόωση.

Περιλαμβάνει το κυρίως κείμενο αποτελούμενο από 10 άρθρα, καθώς και σαν αναπόσπαστο μέρος το τεχνικό παράρτημα της συμφωνίας για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τη ναυτική πυρηνική πρόωση.⁶³

Στο προοίμιο αναφέρεται ο σκοπός για τον οποίο γίνεται αυτή η συνεργασία μεταξύ των τριών χωρών. Ελήφθη υπόψη ότι και οι τρεις χώρες συμμετέχουν σε διεθνείς συμφωνίες, στις οποίες συμμετέχουν ενεργά και συνεισφέρουν ουσιαστικά στην αμοιβαία άμυνα και ασφάλεια. Η απόφαση τους για ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τη ναυτική πυρηνική πρόωση δύναται να πραγματοποιηθεί χωρίς να υπάρξει αδικαιολόγητος κίνδυνος για την κοινή άμυνα και ασφάλεια της κάθε χώρας. Επιβεβαιώνονται οι υποχρεώσεις των χωρών τις οποίες έχουν αναλάβει, στο πλαίσιο της Συνθήκης για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων (Treaty on the

⁶² The White House, Joint Leaders Statement on AUKUS, (2021). Ανακτήθηκε από <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/09/15/joint-leaders-statement-on-aukus/>

⁶³ Συμφωνία AUKUS « Agreement between the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the Government of Australia, and the Government of the United States of America for the Exchange of Naval Nuclear Propulsion Information»

Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT))⁶⁴⁶⁵, η οποία υπεγράφη την 1^η Ιουλίου 1968, καθώς και τον νόμο των ΗΠΑ για την ατομική ενέργεια του 1954 (United States Atomic Energy Act of 1954).⁶⁶⁶⁷

Στο Άρθρο 1, General Provision (Γενικές Διατάξεις) αναφέρεται ότι, καθόσον τα τρία μέρη συμμετέχουν σε διεθνείς συμφωνίες για την αμοιβαία άμυνα και ασφάλεια, το κάθε μέρος δύναται να ανταλλάσσει πληροφορίες με τα υπόλοιπα δύο μέρη σχετικά με το είδος της συμφωνίας (απόκτηση πυρηνικών υποβρυχίων από το Βασιλικό ναυτικό της Αυστραλίας) με την προϋπόθεση ότι το μέλος που διαμοιράζεται τις πληροφορίες θα συμβάλλει και δεν θα αποτελέσει αδικαιολόγητο κίνδυνο για την άμυνα και την ασφάλειά του.

Στο Άρθρο 2, Exchange of Informations (Ανταλλαγή πληροφοριών) διευκρινίζει ότι κάθε συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να κοινοποιεί ή να ανταλλάσσει πληροφορίες με τα υπόλοιπα μέρη.

Στο Άρθρο 3, Responsibilities for Use of Informations (Ευθύνη για τη χρήση των πληροφοριών) αναφέρεται ότι την ευθύνη για τη χρήση των πληροφοριών την έχει το μέλος που τη λαμβάνει, ενώ αυτός που μοιράζει την πληροφορία δεν έχει ευθύνη για την ακρίβεια – πληρότητα των πληροφοριών και δεν παρέχει καμία αποζημίωση σε περίπτωση που του ζητηθεί

Στο Άρθρο 4, Conditions (Συνθήκες), αναφέρονται οι συνθήκες οι οποίες διέπουν την παρούσα συμφωνία. Καθορίζεται ότι η συνεργασία στο πλαίσιο της υπόψη συμφωνίας απαιτεί την εφαρμογή των διασφαλίσεων του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας (ΙΑΕΑ) όσον αφορά όλο το πυρηνικό υλικό, σε όλες τις ειρηνικές πυρηνικές δραστηριότητες στο έδαφος της Αυστραλίας, υπό τη δικαιοδοσία της ή που διεξάγονται υπό τον έλεγχό της οπουδήποτε. Η

⁶⁴ Η Συνθήκη μη διάδοσης πυρηνικών όπλων υπογράφηκε την 1 Ιουλίου 1968 και σκοπό έχει τον περιορισμό της εξάπλωσης των πυρηνικών όπλων. Τέθηκε σε ισχύ στις 5 Μαρτίου 1970 και έχει υπογραφεί από 189 κράτη, 5 εκ των οποίων διαθέτουν πυρηνικά όπλα (ΗΠΑ, Ρωσία, Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία και η Κίνα). Αυτά τα κράτη είναι και τα μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Αν και αρχικά είχε οριστεί να έχει διάρκεια 25 χρόνια, στη συνέχεια έπαψε να έχει ημερομηνία λήξης. Η συνθήκη αποτελείται, από τρεις πυλώνες: Μη διάδοση, αφοπλισμός και ειρηνική χρήση.

⁶⁵ International Atomic Energy Agency (IAEA), 1970, Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT), ανακτήθηκε από <https://www.iaea.org/sites/default/files/publications/documents/infcircs/1970/infcirc140.pdf>

⁶⁶ United States Atomic Energy Act of 1954, ανακτήθηκε από <https://www.govinfo.gov/content/pkg/COMPS-1630/pdf/COMPS-1630.pdf>

⁶⁷ Αποτελεί ομοσπονδιακό νόμο των ΗΠΑ που καλύπτει την ανάπτυξη, ρύθμιση και διάθεση πυρηνικών υλικών και εγκαταστάσεων στις Ηνωμένες Πολιτείες. Αποτελούσε τροποποίηση του νόμου περί ατομικής ενέργειας του 1946 και βελτίωσε ουσιαστικά ορισμένες πτυχές του νόμου, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας υποστήριξης μιας μη στρατιωτικής πυρηνικής βιομηχανίας. Ειδικότερα, επέτρεψε στην κυβέρνηση να επιτρέψει σε ιδιωτικές εταιρείες να αποκτήσουν τεχνικές πληροφορίες (Περιορισμένα Δεδομένα) σχετικά με την παραγωγή πυρηνικής ενέργειας και την παραγωγή σχάσιμων υλικών, επιτρέποντας μεγαλύτερη ανταλλαγή πληροφοριών με ξένα έθνη στο πλαίσιο του προγράμματος Atoms for Peace του Προέδρου Dwight D. Eisenhower.

απαίτηση αυτή καλύπτεται από τη συμφωνία, μεταξύ της Αυστραλίας και του ΙΑΕΑ, για την εφαρμογή των εγγυήσεων αναφορικά με τη συνθήκη, περί Απαγόρευσης Πυρηνικών Δοκιμών στο Υπέδαφος (Threshold Test Ban Treaty (TTBT))⁶⁸, που υπογράφηκε στη Βιέννη στις 10 Ιουλίου 1974⁶⁹ και του πρόσθετου πρωτοκόλλου της συμφωνίας μεταξύ της Αυστραλίας και του ΙΑΕΑ για την εφαρμογή των εγγυήσεων σε σχέση με τη συνθήκη για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων, που υπογράφηκε στη Βιέννη στις 23 Σεπτεμβρίου 1997.

Στο Άρθρο 5, Guaranties (Εγγυήσεις), περιγράφεται ότι τα μέρη παρέχουν πλήρη προστασία ασφαλείας στις διαβαθμισμένες πληροφορίες που κοινοποιούνται ή ανταλλάσσονται. Επιπλέον, οι μη διαβαθμισμένες πληροφορίες ναυτικής πυρηνικής πρόωσης που κοινοποιούνται ή ανταλλάσσονται θα τυγχάνουν τουλάχιστον του ίδιου επιπέδου προστασίας από το παραλαμβάνον μέρος με αυτό που παρέχει τις πληροφορίες. Καμία πληροφορία δεν επιτρέπεται να κοινοποιηθεί σε μη εξουσιοδοτημένο πρόσωπο.

Στο Άρθρο 6, Dissemination of Information (Διάδοση πληροφοριών) επισημαίνεται ότι η συμφωνία δεν αποτελεί εμπόδιο ή περιορισμός στη διαβούλευση ή τη συνεργασία σε οποιονδήποτε τομέα της άμυνας από οποιοδήποτε μέρος με άλλα έθνη ή διεθνείς οργανισμούς. Κανένα Μέρος, ωστόσο, δεν κοινοποιεί ή ανταλλάσσει πληροφορίες για τη ναυτική πυρηνική πρόωση που διατίθενται από άλλο Μέρος δυνάμει της υπόψη Συμφωνίας σε άλλα έθνη, ξένους ή διεθνείς φορείς ή άτομα που δεν είναι υπήκοοι των Μερών, χωρίς τη συγκατάθεση του άλλου Μέρους

Στο Άρθρο 7, Classification Policies (Πολιτικές διαβάθμισης), αναφέρεται ότι για όλες τις διαβαθμισμένες πληροφορίες που κοινοποιούνται ή ανταλλάσσονται στο πλαίσιο της συμφωνίας, διατηρούνται αμοιβαία καθορισμένες μεταξύ των μερών, πολιτικές διαβάθμισης.

Στο Άρθρο 8, Intellectual Property (Πνευματική ιδιοκτησία), αναφέρεται η ρύθμιση θεμάτων σχετικά με την πνευματική ιδιοκτησία, στο πλαίσιο του σχεδιασμού, της κατασκευής, της λειτουργίας και της διάθεσης ενός ναυτικού πυρηνοκίνητου υποβρυχίου. Διευκρινίζει ότι σε οποιαδήποτε εφεύρεση ή ανακάλυψη που χρησιμοποιεί πληροφορίες οι οποίες έχουν κοινοποιηθεί ή ανταλλαγεί σύμφωνα με την παρούσα συμφωνία, τα δικαιώματα ανήκουν στο παραλαμβάνον συμβαλλόμενο μέρος. Αυτό όμως έχει την υποχρέωση να μεταβιβάζει και να εκχωρεί στο συμβαλλόμενο μέρος προέλευσης όλα τα δικαιώματα, τους τίτλους και τα

⁶⁸ Threshold Test Ban Treaty, 1974, ανακτήθηκε από <https://www.atomicarchive.com/resources/treaties/ttbt.html>

⁶⁹ Επικυρώθηκε από τις ΗΠΑ και τη Σοβιετική Ένωση. Απαγόρευσε τις υπόγειες δοκιμές με ισχύ άνω των 150 κιλοτόνων.

συμφέροντα επί της εφεύρεσης ή της ανακάλυψης, στη χώρα του εν λόγω συμβαλλόμενου μέρους προέλευσης, με τη διατήρηση μιας δωρεάν, μη αποκλειστικής και αμετάκλητης άδειας χρήσης καθώς και την παραχώρηση στο άλλο, μη καταγόμενο Μέρος μιας δωρεάν, μη αποκλειστικής, αμετάκλητης άδειας χρήσης για σκοπούς αμοιβαίας άμυνας.

Στο Άρθρο 9, Definitions (Ορισμοί) περιγράφονται και διευκρινίζονται, όροι που αναφέρονται στη συμφωνία και αφορούν θέματα πληροφοριών και αντιδραστήρα.

Στο Άρθρο 10, Final Provisions (Τελικές διατάξεις) αναγράφεται η διαδικασία έναρξης και λήξης της συμφωνίας καθώς και ενέργειες σε περίπτωση που κάποιο συμβαλλόμενο μέρος παραβιάσει η καταγγείλει τη συμφωνία

2^η ανάγνωση - «Πονηρά» σημεία της συμφωνίας

Διαβάζοντας τη συμφωνία πιο προσεκτικά και με «καθαρή» ματιά, είναι δυνατόν να ξεχωρίσουμε κάποια σημεία που χρειάζονται μια προσεκτική ανάγνωση. Σημεία που μπορεί να κρύβουν λεπτομέρειες ή σημεία που χρήζουν περαιτέρω ανάλυσης.

Στο Άρθρο 3 (Ευθύνη για τη χρήση των πληροφοριών) αναγράφεται ότι αυτός που μοιράζει την πληροφορία δεν έχει ευθύνη για την ακρίβεια – πληρότητα των πληροφοριών και δεν παρέχει καμία αποζημίωση σε περίπτωση που του ζητηθεί. Επομένως, οι ΗΠΑ και Μεγάλη Βρετανία αποποιούνται την ευθύνη για τις πληροφορίες που παρέχουν στην Αυστραλία. Σε περίπτωση αστοχίας ή και αποτυχίας του προγράμματος λόγω λανθασμένων πληροφοριών, η Αυστραλία δεν δύναται να κινηθεί νομικά και να διεκδικήσει αποζημιώσεις. Ας μην ξεχνάμε ότι η Αυστραλία ακύρωσε την συμφωνία που είχε υπογράψει με τη Γαλλία, το 2016, για την κατασκευή 12 υποβρυχίων.

Στο Άρθρο 6 (Διάδοση πληροφοριών), αναγράφεται ότι οι πληροφορίες διανέμονται μόνο σε υπηκόους κάθε κράτους – μέλους της συμφωνίας. Σε λοιπούς δεν είναι δυνατή χωρίς τη συγκατάθεση του άλλου μέλους. Μία πληροφορία, επομένως, που μοιράζεται οι ΗΠΑ με την Αυστραλία για να μπορέσει η Αυστραλία να τη μοιραστεί με την Μεγάλη Βρετανία θα πρέπει να υπάρχει η συγκατάθεση των ΗΠΑ. Επομένως, δεν υπάρχει απευθείας διαμοιρασμός των πληροφοριών – τεχνογνωσίας μεταξύ των 3 χωρών. Ακόμη, στενεύει ο κύκλος των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα καθώς για να μπορέσουν να χειριστούν την τεχνογνωσία για την κατασκευή των υποβρυχίων θα πρέπει να είναι υπήκοοι των 3 χωρών. Για οποιοδήποτε άλλον εξειδικευμένο ή μη θα πρέπει να υπάρχει κοινή συναίνεση.

Το Άρθρο 8 (Πνευματική ιδιοκτησία) περιγράφει ότι για κάθε εφεύρεση – ανακάλυψη, μετά την παραχώρηση πληροφοριών, από το κράτος που δέχεται την πληροφορία, τότε τα δικαιώματα αυτής ανήκουν στην αρχική χώρα. Επομένως, αν κατά τη διάρκεια κατασκευής των υποβρυχίων στην Αυστραλία εφευρεθεί ή ανακαλυφθεί κάτι σχετικό, τότε τα πνευματικά δικαιώματα θα ανήκουν ανάλογα στις ΗΠΑ ή τη Μεγάλη Βρετανία. Η Αυστραλία θα δύναται να τη χρησιμοποιήσει δωρεάν, αλλά δεν μπορεί να αξιώσει χρηματική αποζημίωση από τις άλλες 2 χώρες.

Το Άρθρο 10 (Τελικές Διατάξεις) αναφέρει ότι τυχόν διαφορές θα επιλύονται με αμοιβαίες διαπραγματεύσεις και χωρίς δυνατότητα προσφυγής σε άλλους μηχανισμούς επίλυσης διαφορών. Επομένως, η Αυστραλία σε περίπτωση διαφοράς (καθυστέρηση παράδοσης, προβλήματα που μπορεί να παρουσιάσουν τα υποβρύχια, κατασκευή και παράδοση όχι σύμφωνα με τα συμφωνηθέντα), δεν δύναται να προσφύγει σε κάποιο μηχανισμό επίλυσης διαφορών (π.χ. Διεθνές Δικαστήριο), αλλά μπορεί μόνο να διαπραγματευτεί με τα συμβαλλόμενα μέρη. Από την άλλη πλευρά, και οι ΗΠΑ ή η Μεγάλη Βρετανία σε περίπτωση αθέτησης των συμφωνηθέντων με την Αυστραλία (π.χ. χρηματική καταβολή) δεν δύναται να τα διεκδικήσουν σε διεθνή μέσα.

Αντιδράσεις στην Συμφωνία

Μαλαισία

Ο πρωθυπουργός της Μαλαισίας, Ismail Sabri Yaakob, σε δηλώσεις του στις 18 Σεπτεμβρίου 2021, εξέφρασε τη δυσαρέσκειά του για τη συνεργασία της AUKUS λόγω του ότι θα αυξήσει τη διάδοση των πυρηνικών όπλων στη Περιοχή Ινδο-Ειρηνικού. Ταυτόχρονα, θα προκαλέσει άλλες δυνάμεις να δράσουν πιο επιθετικά στην περιοχή αυτή, ιδίως στη Θάλασσα της Νότιας Κίνας.⁷⁰

Ινδονησία

Η κυβέρνηση της Ινδονησίας, στις 17 Σεπτεμβρίου 2021, εξέδωσε ανακοίνωση, στην οποία ανέφερε ότι παρακολουθεί με προσοχή και ανησυχεί βαθύτατα για τη συνεχιζόμενη

⁷⁰ Ανακοίνωση του Γραφείου του Πρωθυπουργού της Μαλαισίας την 18 Σεπ 21. Ανακτήθηκε από <https://www.pmo.gov.my/2021/09/kenyataan-media-berkaitan-perdana-menteri-malaysia-dan-perdana-menteri-australia-setuju-memperkukuhkan-hubungan-dua-hala/>

κούρσα εξοπλισμών και την προβολή ισχύος στην περιοχή. Υπογραμμίζει τη σημασία της δέσμευσης της Αυστραλίας να συνεχίσει να εκπληρώνει όλες τις υποχρεώσεις της όσον αφορά τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων, ενώ καλεί την Αυστραλία να διατηρήσει τη δέσμευσή της προς την περιφερειακή ειρήνη, σταθερότητα και ασφάλεια σύμφωνα με τη Συνθήκη Φιλίας και Συνεργασίας⁷¹ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia - TAC)⁷²

Φιλιππίνες

Οι Φιλιππίνες, μακροχρόνιος σύμμαχος των ΗΠΑ, χαιρέτισαν θετικά την συμφωνία και την υποστήριξαν σθεναρά. Στις 19 Σεπτεμβρίου 2021, ο Υπουργός Εξωτερικών των Φιλιππίνων Teodoro Locsin Jr σε δήλωση του ανέφερε ότι η ΑUKUS αντιμετωπίζει τη στρατιωτική «ανισορροπία» στη Νοτιοανατολική Ασία, αν και απέφυγε να κατονομάσει άμεσα κάποια συγκεκριμένη χώρα ως υπεύθυνη για την ανισορροπία αυτή. Ο ίδιος δήλωσε ότι «υπάρχει μια ανισορροπία στις δυνάμεις που είναι διαθέσιμες στα κράτη μέλη της ASEAN, με τον κύριο εξισορροπιστή να βρίσκεται περισσότερο από μισό κόσμο μακριά. Η ενίσχυση της ικανότητας ενός εγγύς στο εξωτερικό συμμάχου να προβάλλει ισχύ θα πρέπει να αποκαταστήσει και να διατηρήσει την ισορροπία αντί να την αποσταθεροποιήσει»⁷³.

Με τη δήλωση του αυτή στρέφεται ενάντια στην Κίνα που, χωρίς να την κατονομάζει, την υποδεικνύει ως υπεύθυνη για την «ανισορροπία» στην περιοχή. Η Μανίλα και το Πεκίνο είχαν αρκετές λεκτικές αντιπαραθέσεις για την αυξημένη στρατιωτικοποίηση της Κίνας στη Θάλασσα της Νότιας Κίνας. Επίσης, παρουσιάζει τις ΗΠΑ ως τον κύριο εξισορροπιστή και θεωρεί ότι η Αυστραλία με την απόκτηση πυρηνικών υποβρυχίων θα συμβάλει στη διατήρηση της ισορροπίας στην περιοχή του Ινδο-ειρηνικού.

⁷¹ Ανακοίνωση Υπουργείου Εξωτερικών Ινδονησίας την 17 Σεπ 21. Ανακτήθηκε από https://kemlu.go.id/portal/en/read/2937/siaran_pers/statement-on-australias-nuclear-powered-submarines-program

⁷² Η Συνθήκη Φιλίας και Συνεργασίας στη Νοτιοανατολική Ασία (TAC) θεσπίστηκε το 1976 και ενσωματώνει τις οικουμενικές αρχές της ειρηνικής συνύπαρξης και της φιλικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας. Είναι ένας νομικά δεσμευτικός κώδικας για τις διακρατικές σχέσεις στην περιοχή και πέραν αυτής. Η Συνθήκη έχει τροποποιηθεί 3 φορές, το 1987, το 1998 και το 2010, αντίστοιχα, για να επιτρέψει την προσχώρηση κρατών εκτός της Νοτιοανατολικής Ασίας, καθώς και περιφερειακών οργανισμών των οποίων τα μέλη είναι κυρίαρχα κράτη, μεταξύ άλλων. Από τον Αύγουστο του 2022, υπάρχουν 49 Συμβαλλόμενα Μέρη της TAC.

⁷³ Δήλωση του Υπουργού Εξωτερικών των Φιλιππίνων Teodoro Locsin Jr στις 19 Σεπ 2021. Ανακτήθηκε από <https://jakartapm.dfa.gov.ph/79-about-asean/704-statement-of-foreign-affairs-teodoro-l-locsin-jr-on-the-australia-united-kingdom-united-states-aukus-enhanced-trilateral-security-partnership>

Ιαπωνία

Η Ιαπωνία χαιρέτισε επίσης τη δημιουργία της ΑUKUS. Ο υπουργός Εξωτερικών Toshimitsu Motegi δήλωσε σε συνέντευξη τύπου στις 17 Σεπτεμβρίου 2021 ότι χαιρετίζει τη συμφωνία και δήλωσε ότι ενισχύει τη δέσμευση για ασφάλεια στην περιοχή.⁷⁴

Σε δηλώσεις του σχετικά με τις αντιδράσεις της Γαλλίας στη συμφωνία, κράτησε πολιτική ίσων αποστάσεων, δηλώνοντας ότι: «Θα ήθελα να αποφύγω να σχολιάσω τις αντιδράσεις άλλων χωρών. Όσον αφορά την Ιαπωνία, θα συνεχίσουμε να προωθούμε το διάλογο και τη συνεργασία σε διάφορα πλαίσια με τις σχετικές χώρες προς τον μείζονα στόχο της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή του Ινδο-Ειρηνικού».⁷⁵

Η στάση της Ιαπωνίας είναι δυνατόν να εξηγηθεί τόσο ιστορικά όσο και γεωπολιτικά. Ιστορικά οι σχέσεις Ιαπωνίας – Κίνας βρίσκονται σε μία διαρκή αντιπαλότητα. Από την άλλη πλευρά, οι σχέσεις της με τις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο βρίσκονται στο καλύτερο δυνατό σημείο. Το Τόκιο έχει ενισχύσει τους αμυντικούς δεσμούς με το Ηνωμένο Βασίλειο και έχει υποστηρίξει την εμπλοκή του Λονδίνου στον Ινδο-Ειρηνικό, όπως έδειξε μια σειρά κοινών εκπαιδεύσεων και ασκήσεων κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης της ομάδας κρούσης αεροπλανοφόρων (CSG21) υπό την ηγεσία του Ηνωμένου Βασιλείου στην περιοχή. Επιπλέον, τα αυστραλιανά πυρηνικά υποβρύχια, πιθανότατα σε υψηλή συνεργασία με τις ΗΠΑ, θα περιπολούν στη θάλασσα της Νότιας Κίνας, βοηθώντας τις ΗΠΑ να διατηρήσουν την υποθαλάσσια ισορροπία ισχύος έναντι της Κίνας. Αυτό θα δημιουργήσει περισσότερες ευκαιρίες για την Ιαπωνία να συνεργαστεί με την Αυστραλία.

Από τη μία πλευρά η Ιαπωνία βρίσκεται σε δίλλημα σχετικά με την απόκτηση πυρηνικών υποβρυχίων και από αυτήν. Η υπάρχουσα κυβέρνηση του Kishida Fumio εξέφρασε σκεπτικισμό σχετικά με την απόκτηση πυρηνικών υποβρυχίων.

Από την άλλη πλευρά, δεν είναι σίγουρο ότι οι ΗΠΑ πρόκειται να βοηθήσουν την Ιαπωνία στο εγχείρημα αυτό. Οι ΗΠΑ αποφάσισαν να συνεργαστούν μόνο με το Ηνωμένο Βασίλειο, με το οποίο τους συνδέουν κοινοί αγώνες για πάνω από 100 χρόνια, και με την Αυστραλία. Οι τρεις

⁷⁴ Συνέντευξη τύπου του Υπουργού Εξωτερικών της Ιαπωνίας MOTEGI Toshimitsu της 17 Σεπ 21. Ανακτήθηκε από https://www.mofa.go.jp/press/kaiken/kaiken25e_000037.html

⁷⁵ Συνέντευξη τύπου του Υπουργού Εξωτερικών της Ιαπωνίας MOTEGI Toshimitsu της 21 Σεπ 21. Ανακτήθηκε από https://www.mofa.go.jp/press/kaiken/kaiken25e_000038.html

σύμμαχοι της AUKUS αποτελούν τον πυρήνα του ήδη αποκλειστικού αγγλοσαξονικού πλαισίου ανταλλαγής πληροφοριών των Five Eyes⁷⁶⁷⁷.

Νότια Κορέα

Η Νότιος Κορέα έδειξε να αιφνιδιάζεται αρχικά από αυτή τη συμφωνία. Σε συνέντευξη του στις 22 Σεπτεμβρίου 2021 ο Υπουργός Εξωτερικών Chung Euí-yong, εξέφρασε τον αρχικό αιφνιδιασμό που είχε η χώρα του έναντι στη συμφωνία, αν και όπως ανέφερε είχε ενημερωθεί από την Υπουργό Εξωτερικών της Αυστραλίας πριν την ανακοίνωση της. Επίσης ανέφερε ότι «Απλά ελπίζουμε ότι η απόφαση αυτή θα συμβάλει στην ειρήνη και τη σταθερότητα στην περιοχή. Ελπίζουμε ότι η απόφαση δεν θα διαταράξει την κατάσταση στην περιοχή»

Η Νότιος Κορέα, όμως είναι υπέρ της συμφωνίας καθόσον είναι χρόνιος σύμμαχος των ΗΠΑ και διατηρεί πολύ καλές σχέσεις τόσο με το Ηνωμένο Βασίλειο όσο και με την Αυστραλία. Δεν μπορεί να θεωρηθεί τυχαίο ότι η δήλωση του Υπουργού Εξωτερικών καταλήγει λέγοντας: «και οι τρεις χώρες έχουμε πολύ άνετες και στενές σχέσεις συνεργασίας. Επομένως, δεν το βλέπουμε ως παράγοντα αποσταθεροποίησης. Αλλά είμαστε άνετοι... Είμαστε άνετα».⁷⁸

Βόρειος Κορέα

Η Βόρεια Κορέα καταδίκασε ένα νέο σύμφωνο ασφαλείας μεταξύ των ΗΠΑ, του Ηνωμένου Βασιλείου και της Αυστραλίας, λέγοντας ότι θα μπορούσε να πυροδοτήσει μια κούρσα πυρηνικών εξοπλισμών.

«Πρόκειται για εξαιρετικά ανεπιθύμητες και επικίνδυνες πράξεις που θα διαταράξουν τη στρατηγική ισορροπία στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού και θα πυροδοτήσουν μια αλυσίδα κούρσας πυρηνικών εξοπλισμών», δήλωσε αξιωματούχος του υπουργείου Εξωτερικών της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κορέας αναφερόμενος στη συμφωνία ασφαλείας. Συμπλήρωσε δε ότι είναι «απολύτως φυσικό ότι γειτονικές χώρες όπως η Κίνα καταδίκασαν αυτές τις ενέργειες ως ανεύθυνες που καταστρέφουν την ειρήνη και τη σταθερότητα της περιοχής».⁷⁹

⁷⁶ Οι Five Eyes είναι μια συμμαχία πληροφοριών που περιλαμβάνει την Αυστραλία, τον Καναδά, τη Νέα Ζηλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Αυτές οι χώρες είναι συμβαλλόμενα μέρη στην πολυμερή συμφωνία UKUSA, μια συνθήκη για κοινή συνεργασία στον τομέα των πληροφοριών σημάτων

⁷⁷ Tsuruoka M., (2021, Νοέμβριος 16), Japan's Ambivalent AUKUS Response, *The Diplomat*, ανακτήθηκε από <https://thediplomat.com/2021/11/japans-ambivalent-aukus-response/>

⁷⁸ Συνέντευξη του Υπουργού Εξωτερικών Νότιας Κορέας της 22 Σεπτεμβρίου 2021. Ανακτήθηκε από <https://www.cfr.org/event/conversation-foreign-minister-chung-eui-yong-republic-korea>

⁷⁹ BBC, (2021, Σεπτέμβριος 20), Aukus could trigger a 'nuclear arms race', says North Korea, ανακτήθηκε από <https://www.bbc.com/news/world-asia-58621056>

Η στάση της Βόρειας Κορέας είναι απόλυτα συνυφασμένη με την εν γένει στάση της έναντι των ΗΠΑ και των συμμάχων της καθώς και με ένα από τα λιγοστά κράτη που έχει έστω και περιορισμένες επαφές, την Κίνα.

Ινδία

Η στάση της Ινδίας κρίνεται ιδιαίτερα επιφυλακτική. Η πρώτη αντίδραση στη συμφωνία ήρθε στις 23 Σεπτεμβρίου 2021, μέρες αργότερα από την ανακοίνωση της συμφωνίας. Ο υπουργός Εξωτερικών της Ινδίας Harsh Vardhan Shringla υποστήριξε ότι το QUAD δεν είναι παρόμοιο με την ΑΥΚΥΣ και δήλωσε ότι το τελευταίο δεν έχει καμία σχέση και ούτε θα επηρεάσει την ομάδα των τεσσάρων δημοκρατιών που δραστηριοποιούνται στον Ινδο-Ειρηνικό.

Η Ινδία παρέμενε, μέχρι τότε, σιωπηλή. Τα λόγια του υπουργού Εξωτερικών είναι η πρώτη επίσημη αντίδραση της Ινδίας σχετικά με τον σχηματισμό της ΑΥΚΥΣ.⁸⁰

Ωστόσο, για την Ινδία, η νέα αμυντική συμφωνία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη δική της συμμετοχή και τους στρατηγικούς της υπολογισμούς έναντι της QUAD. Ειδικότερα, η ΑΥΚΥΣ υπογραμμίζει ορισμένα από τα διλήμματα που αντιμετωπίζει η Ινδία σε σχέση με την QUAD αν θα μοιραστεί ή θα μεταφέρει το βάρος για τον περιορισμό της Κίνας στον Ινδο-Ειρηνικό και αν θα δεσμευτεί για ακόμη μεγαλύτερη εξάρτηση από τις Ηνωμένες Πολιτείες ως αμυντικό εταίρο της.⁸¹

Γαλλία

Η αντίδραση των Γάλλων ήταν οργισμένη. Στις 15 Δεκεμβρίου 2016, η Αυστραλία είχε υπογράψει συμβόλαιο με τη γαλλική εταιρεία Naval Group για την κατασκευή 12 συμβατικών υποβρυχίων για λογαριασμό του Βασιλικού ναυτικού της. Η αξία του συμβολαίου ανήρχετο σε 36,3 δις. δολάρια.⁸²

Ο υπουργός Εξωτερικών της Γαλλίας, Jean-Yves Le Drian, σε ραδιοφωνική εκπομπή του France Info χαρακτήρισε τη συμφωνία ΑΥΚΥΣ ως «μαχαίριά στην πλάτη».⁸³ Στις 17 Σεπτεμβρίου

⁸⁰ The Wire, (2021, Σεπτέμβριος 21), AUKUS Has No Relevance to Quad, Nor Will it Impact its Functioning: India ανακτήθηκε από <https://thewire.in/diplomacy/india-aukus-quad-harsh-varadhan-shringla>

⁸¹ Manjari M, (2021, Οκτώβριος 13) The Quad, AUKUS, and India's Dilemmas , Council on Foreign Relations, ανακτήθηκε από <https://www.cfr.org/article/quad-aukus-and-indias-dilemmas>

⁸² Reuters, (2016, Δεκέμβριος 16) , Australia, France sign lucrative DCNS submarines deal, ανακτήθηκε από <https://www.reuters.com/article/us-australia-france-submarines-idUSKBN14818I>

⁸³ Chrisafis A & Boffey D. (2021, Σεπτέμβριος 16), 'Stab in the back': French fury as Australia scraps submarine deal, *The Guardian*, ανακτήθηκε από <https://www.theguardian.com/world/2021/sep/16/stab-in-the-back-french-fury-australia-scraps-submarine-deal>

2021, η Γαλλία ανακάλεσε τους πρεσβευτές της σε ΗΠΑ και Αυστραλία (ο πρεσβευτής της επέστρεψε στις 7 Οκτωβρίου 2021⁸⁴) κάνοντας λόγο για «απαράδεκτη συμπεριφορά μεταξύ συμμάχων και εταίρων, οι συνέπειες της οποίας επηρεάζουν άμεσα το όραμα που έχουμε για τις συμμαχίες μας, τις εταιρικές μας σχέσεις και τη σημασία του Ινδο-Ειρηνικού για την Ευρώπη».⁸⁵

Σε συνέχεια της αντίδρασης του, ο Υπουργός Εξωτερικών της Γαλλίας, σε ομιλία του στην έδρα του ΟΗΕ στις 20 Σεπτεμβρίου 2021, δήλωσε ότι «αυτό που μετράει τώρα είναι πρωτίστως το ζήτημα της διάλυσης της εμπιστοσύνης μεταξύ των εταίρων».⁸⁶ Ερωτηθείς γιατί η Γαλλία δεν ανακάλεσε τον πρεσβευτή της στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο Le Drian δήλωσε ότι ο ρόλος της Βρετανίας ήταν «καιροσκοπικός» και χαρακτήρισε τη χώρα ως «τον πέμπτο τροχό στο βαγόνι».⁸⁷

Ρωσία

Ο μεγάλος αντίπαλος των ΗΠΑ στον Ψυχρό Πόλεμο, αν και άλλαξε μορφή μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ, παραμένει η Ρωσία. Το Κρεμλίνο περιόρισε τον επίσημο σχολιασμό του σε μια προσεκτικά σχεδιασμένη δήλωση που έλεγε: «Πριν διαμορφώσουμε μια θέση, πρέπει να κατανοήσουμε τους στόχους, τους σκοπούς, τα μέσα. Αυτά τα ερωτήματα πρέπει πρώτα να απαντηθούν. Μέχρι στιγμής υπάρχουν ελάχιστες πληροφορίες».⁸⁸

⁸⁴ Ανακοίνωση του Υπουργείου Εξωτερικών της Γαλλίας της 7 Οκτ 2021. Ανακτήθηκε από <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/australia/news/article/australia-return-of-the-french-ambassador-to-canberra-oct-7-2021>

⁸⁵ Δήλωση του Υπουργού Εξωτερικών της Γαλλίας στις 17 Σεπ 2021. Ανακτήθηκε από <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/australia/news/article/statement-by-jean-yves-le-drian-minister-for-europe-and-foreign-affairs-17-sept>

⁸⁶ FranceInfo, (2021, Σεπτέμβριος 20), Crise des sous-marins australiens : Jean Yves Le Drian appelle les Européens à des "réflexions profondes" et critique à nouveau Washington , ανακτήθηκε από https://www.francetvinfo.fr/economie/emploi/metiers/armee-et-securite/crise-des-sous-marins-australiens-jean-yves-le-drian-appelle-les-europeens-a-des-reflexions-profondes-et-critique-a-nouveau-washington_4778263.html

⁸⁷ Willsher K (2021, Σεπτέμβριος 18), Aukus: France's ambassador recall is 'tip of the iceberg', say analysts, *The Guardian*, ανακτήθηκε από <https://www.theguardian.com/world/2021/sep/18/aukus-france-ambassador-recall-is-tip-of-the-iceberg-say-analysts>

⁸⁸ Muraviev A (2021, Σεπτέμβριος 21), After AUKUS, Russia sees a potential threat — and an opportunity to market its own submarines, *The Conversation*, ανακτήθηκε από <https://theconversation.com/after-aukus-russia-sees-a-potential-threat-and-an-opportunity-to-market-its-own-submarines-168374>

Διεθνείς Οργανισμοί

Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ)

Έντονη ήταν η αντίδραση της ΕΕ, που φάνηκε όμως να αιφνιδιάζεται από την ανακοίνωση της συμφωνίας. Η πρόεδρος της Επιτροπής της ΕΕ, Ursula von der Leyen, ήταν η πρώτη επικεφαλής ευρωπαϊκού θεσμού που αντέδρασε στην ανακοίνωση. Μιλώντας στη δημοσιογράφο Christiane Amanpour στο αμερικανικό ειδησεογραφικό δίκτυο CNN, χαρακτήρισε «απαράδεκτο» τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκε η Γαλλία στο πλαίσιο της συμφωνίας ΑΥΚΥΣ, λέγοντας: «Μια χώρα μέλος μας αντιμετωπίστηκε με τρόπο που δεν είναι αποδεκτός (...) Θέλουμε να ξέρουμε τι συνέβη και γιατί».⁸⁹

Στο ίδιο μήκος κύματος, ο Υπάτος Εκπρόσωπος της ΕΕ για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας Josep Borrell, στις 20 Σεπ 21, διατύπωσε το ερώτημα για την έλλειψη προηγούμενων διαβουλεύσεων με την ΕΕ και εξέφρασε τη λύπη του για το γεγονός ότι η εταιρική αυτή σχέση αποκλείει τους Ευρωπαίους εταίρους, οι οποίοι έχουν ισχυρή παρουσία στον Ειρηνικό.⁹⁰

Οι Υπουργοί Εξωτερικών της ΕΕ, στις 21 Σεπ 2021, κατά τη διάρκεια της συνάντησής τους στο περιθώριο της ετήσιας Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, εξέφρασαν την υποστήριξη και την αλληλεγγύη τους προς τη Γαλλία.

ASEAN⁹¹ - QUAD⁹²

⁸⁹ Τηλεοπτική συνέντευξη της Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 20 Σεπ 21 στο CNN. Ανακτήθηκε από <https://edition.cnn.com/videos/tv/2021/09/20/amanpour-ursula-von-der-leyen-aukus-eu-france.cnn>

⁹⁰ Ανακοίνωση Τύπου της ΕΕ της 20 Σεπτεμβρίου 2021, Australia: High Representative/Vice-President Josep Borrell meets Foreign Minister, Marise Payne, ανακτήθηκε από https://www.eeas.europa.eu/eeas/australia-high-representativevice-president-josep-borrell-meets-foreign-minister-marise-payne_en

⁹¹ Η ASEAN είναι ένας διεθνής πολιτικός και οικονομικός οργανισμός χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας. Δημιουργήθηκε στις 8 Αυγούστου 1967 και αποτελείται από 10 κράτη (Βιετνάμ, Ινδονησία, Καμπότζη, Λάος, Μαλαισία, Μπρουνέι, Μιανμάρ, Σιγκαπούρη, Ταϊλάνδη, Φιλιππίνες). Η ASEAN αποτελεί σημαντικό παράγοντα ισχύος στην περιοχή και για αυτό ο Αμερικανός πρόεδρος Joe Biden ανακοίνωσε ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες και τα κράτη μέλη της ASEAN θα αναβαθμίσουν τις διπλωματικές τους σχέσεις σε μια "συνολική στρατηγική εταιρική σχέση". Το 2021, η Κίνα αναβάθμισε τη συνεργασία της με την ASEAN σε παρόμοιο καθεστώς.

⁹² Η QUAD, η οποία αποτελείται από τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Αυστραλία, την Ινδία και την Ιαπωνία, δεν αποτελεί επίσημη συμμαχία. Η θαλάσσια συνεργασία μεταξύ τους ξεκίνησε για την παροχή θαλάσσιας βοήθειας

Οι ΗΠΑ και η Αυστραλία αντιμετώπισαν άμεσα τις ανησυχίες σχετικά με τον αντίκτυπο της AUKUS στην Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) (Ένωση Κρατών Νοτιοανατολικής Ασίας) και την Quadrilateral Security Dialogue QUAD (ΗΠΑ, Ινδία, Αυστραλία και Ιαπωνία). Με κοινή τους δήλωση στις 17 Σεπτεμβρίου 2021, οι δύο χώρες επαναβεβαίωσαν τη δέσμευσή τους για «τη Νοτιοανατολική Ασία, τον κεντρικό ρόλο της ASEAN και την αρχιτεκτονική υπό την ηγεσία της ASEAN» και την πρόθεση «να εργαστούμε μέσω της QUAD για να υποστηρίξουμε τους εταίρους του Ινδο-Ειρηνικού ώστε να ανταποκριθούν στις καθοριστικές προκλήσεις της εποχής μας».⁹³

Τι σημαίνει η Συμφωνία για τους συμμετέχοντες

Αυστραλία

Η απόφαση της Αυστραλίας να διακόψει το «συμβόλαιο του αιώνα» για την κατασκευή 12 μη πυρηνικών υποβρυχίων κλάσης Attack από τη γαλλική εταιρεία Naval Group, όσο και η απόφασή της να προχωρήσει στην αγγλο-αμερικανική συμμαχία αποτέλεσε μεγάλη έκπληξη. Όχι μόνο για το ίδιο το γεγονός αλλά και για τη μυστικότητα με την οποία έγινε η συμφωνία. Ήταν γνωστό ότι η γαλλο-αυστραλιανή σύμπραξη υποβρυχίων αντιμετώπιζε σοβαρά προβλήματα, ταλανιζόμενη από καθυστερήσεις και αντιπαλότητες. Ενώ η αρχική συμφωνία μεταξύ της Αυστραλιανής Κυβέρνησης και της γαλλικής εταιρείας είχε αποφασιστεί το 2016, το σχετικό συμβόλαιο υπογράφηκε μόλις το 2019. Λόγω των προβλημάτων συνεννόησης μεταξύ των 2 πλευρών, τα πρώτα από τα νέα υποβρύχια γαλλικού σχεδιασμού δεν επρόκειτο να τεθούν σε υπηρεσία πριν από τα μέσα της δεκαετίας του 2030. Ο αρχηγός του Πολεμικού Ναυτικού της Αυστραλίας, είχε επισημάνει ότι ολόκληρος ο στόλος των γερασμένων υποβρυχίων της

στον Ινδικό Ωκεανό γύρω στο 2007, μετά το τσουνάμι του 2004. Σήμερα, οι χώρες - όλες δημοκρατίες και δυναμικές οικονομίες - εργάζονται σε μια πολύ ευρύτερη ατζέντα, η οποία περιλαμβάνει την αντιμετώπιση ζητημάτων ασφάλειας, οικονομίας και υγείας. Από το 2021, οι ηγέτες και των τεσσάρων χωρών έχουν ταυτιστεί περισσότερο στις κοινές τους ανησυχίες σχετικά με την ολοένα και πιο επιθετική συμπεριφορά της Κίνας στην περιοχή. Τον Μάρτιο του 2021, ο πρόεδρος των ΗΠΑ Joe Biden συγκάλεσε μια διαδικτυακή συνάντηση στην οποία συμμετείχαν ο πρωθυπουργός της Αυστραλίας Scott Morrison, ο πρωθυπουργός της Ινδίας Narendra Modi και ο πρωθυπουργός της Ιαπωνίας Yoshihide Suga. Δημιούργησαν ομάδες εργασίας για τα εμβόλια COVID-19, την κλιματική αλλαγή, την τεχνολογική καινοτομία και την ανθεκτικότητα της αλυσίδας εφοδιασμού.

⁹³ Ανακοίνωση Υπουργείου Εξωτερικών Αυστραλίας της 17 Σεπτεμβρίου 2021. Ανακτήθηκε από <https://www.foreignminister.gov.au/minister/marise-payne/media-release/australia-us-ministerial-consultations-joint-statement-unbreakable-alliance-peace-and-prosperity>

Αυστραλίας κλάσης Collins μπορεί να χρειαστεί αναβάθμιση προτού να είναι έτοιμα τα γαλλικής κατασκευής υποβρύχια αντικατάστασης.⁹⁴

Η Αυστραλία ανησυχούσε ήδη για την αύξηση του κόστους και τις καθυστερήσεις στα υποβρύχια της κλάσης Attack. Αυτή η καθυστέρηση, το αυξημένο κόστος και η δυσλειτουργία στην μεταξύ τους συνεργασία αποτέλεσαν γεγονότα που μπορεί να συνέβαλαν στην απόφαση για αλλαγή στρατηγικής.⁹⁵ Ο απότομος τρόπος με τον οποίο αντικαταστάθηκε η συμφωνία αποτέλεσε πραγματική έκπληξη. Μια τέτοια επική ανατροπή αντικατοπτρίζει τη μεταβολή του περιβάλλοντος ασφαλείας της Αυστραλίας από τότε που συμφωνήθηκε η σύμβαση υποβρυχίων με τη Γαλλία το 2016.

Παρόλο που η Αυστραλία παραμένει πιστή στη συμφωνία για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων, πρόκειται για μια μεγάλη συμφωνία - ανάλογη του χαρακτηρισμού της ως «στρατηγικής». Αν και οι λεπτομέρειες της συμφωνίας όσον αφορά τα χρονοδιαγράμματα και τον προϋπολογισμό παραμένουν ασαφείς, η παράδοσή τους θα πρέπει να γίνει νωρίτερα από το 2035, οπότε και επρόκειτο να παραδοθεί το πρώτο από τα ματαιωμένα πλέον υποβρύχια κλάσης Attack. Η αυστραλιανή κυβέρνηση έχει δεσμευτεί φιλόδοξα να αποκτήσει «τουλάχιστον» 8 πυρηνοκίνητα υποβρύχια και να τα κατασκευάσει στη Νότια Αυστραλία. Πρόκειται για 1 περισσότερο απ' ό,τι διαθέτει σήμερα το Ηνωμένο Βασίλειο και 2 περισσότερα από τη Γαλλία.⁹⁶

Για την Αυστραλία, η συμφωνία AUKUS αντικατοπτρίζει ταυτόχρονα και την απεριόριστη εμπιστοσύνη που της δείχνουν οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο, ώστε να μοιραστούν μαζί της την τεχνογνωσία πυρηνικής πρόωσης. Με αυτό τον τρόπο η Αυστραλία θα μπει σε μια κλειστή ομάδα 6 χωρών που διαθέτουν πυρηνικά υποβρύχια.⁹⁷ Κρίνεται σκόπιμο να τονιστεί ότι η Γαλλία δεν έχει μοιραστεί αυτή την τεχνογνωσία με κανένα άλλο κράτος.

Η πυρηνική πρόωση προσφέρει αδιαμφισβήτητα πλεονεκτήματα έναντι των υποβρυχίων που κινούνται με πετρελαιοκινητήρα, αλλά δεν θα πρέπει να υπερτιμηθεί ως ένα πλεονέκτημα που αλλάζει τις αποτρεπτικές ικανότητες της Αυστραλίας. Τα πυρηνικά υποβρύχια

⁹⁴ Green A. (2019, Απρίλιος 26) , Cultural clashes dividing French, Australian officials working on \$50 billion 'attack class' submarine program, *The ABC News*, ανακτήθηκε από <https://www.abc.net.au/news/2019-04-27/french-cultural-clashes-lunch-meeting-times-naval-group/11049748>

⁹⁵ Newdick T. (2021, Ιανουάριος 19), Australia Reportedly Looking At An Alternative To Its Costly New French-Designed Submarines, *The Drive*, ανακτήθηκε από <https://www.thedrive.com/the-war-zone/38790/australia-reportedly-looking-at-an-alternative-to-its-costly-new-french-designed-submarines>

⁹⁶ Graham E. (2021 Σεπτέμβριος 17), Australia's well-kept nuclear-submarine secret, *IJSS*, ανακτήθηκε από <https://www.ijss.org/blogs/analysis/2021/09/australia-submarines>

⁹⁷ Πυρηνικά υποβρύχια διαθέτουν οι ΗΠΑ, Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Ρωσία, Κίνα, Ινδία.

είναι σημαντικά ταχύτερα, γεγονός σημαντικό δεδομένης της πολύ μεγάλης μετακίνησης από τη μοναδική βάση υποβρυχίων της Αυστραλίας στο HMAS Stirling, κοντά στο Fremantle της Δυτικής Αυστραλίας στην πιθανή ζώνη επιχειρήσεών τους, που εκτείνεται από τον ανατολικό Ινδικό Ωκεανό, στα αρχιπελάγη της Νοτιοανατολικής Ασίας και στα παράλια της Κίνας. Η υποβρύχια αντοχή τους είναι ουσιαστικά απεριόριστη.

Τα πυρηνικά υποβρύχια είναι μεγαλύτερα, επιτρέποντας τη μεταφορά περισσότερων όπλων, αισθητήρων και αποθεμάτων επί του υποβρυχίου. Δεν ισχύει ότι τα πυρηνικά υποβρύχια είναι πάντα πιο αθόρυβα από τα αντίστοιχα συμβατικά. Οι αντιδραστήρες λειτουργούν συνεχώς, καθώς απαιτούν ψύξη, ενώ τα πετρελαιοκίνητα σκάφη μπορούν να κλείνουν τις μηχανές τους. Τα μεγαλύτερα υποβρύχια επιτρέπουν επίσης μεγαλύτερη άνεση για τα πληρώματα, δεδομένης της πρόκλησης που αντιμετωπίζει το ναυτικό της Αυστραλίας στην εξεύρεση και διατήρηση υποβρυχίων για την πολύ μικρότερη κλάση Collins (και η παράταση της διάρκειας ζωής του στόλου Collins είναι πιο σημαντική από ποτέ). Η κλάση Virginia απαιτεί ένα πλήρωμα άνω των 100 υπαξιωματικών και 15 αξιωματικών. Είναι πιθανό η Αυστραλία να επιλέξει κάτι πιο ευέλικτο, δεδομένων των περιορισμών χώρου στο HMAS Stirling, καθώς και του ζητήματος της στελέχωσης. Η διατήρηση θα είναι ακόμη πιο ζωτικής σημασίας τώρα που η δύναμη των υποβρυχίων του Βασιλικού Ναυτικού της Αυστραλίας μεταβαίνει σε πυρηνικά, λόγω των σημαντικών πρόσθετων απαιτήσεων εκπαίδευσης, όχι μόνο για το πλήρωμα των υποβρυχίων αλλά και για μια σημαντική χερσαία δύναμη υποστήριξης, ανάλογη με το πυρηνικό πρόγραμμα του Αμερικανικού ναυτικού.⁹⁸

Το πρόγραμμα υποβρυχίων της Αυστραλίας με τη Γαλλία απέτυχε εν μέρει επειδή ήταν δομημένο εξαρχής για να προσφέρει θέσεις εργασίας και οικονομικά οφέλη και όχι για να δώσει προτεραιότητα στις ικανότητες. Εντούτοις, δεν μπορεί να υπάρξει καμία αμφιβολία για τη σοβαρότητα της πρόθεσης της Αυστραλίας στην παρούσα φάση. Πρόκειται για το μεγαλύτερο στρατηγικό βήμα που έχει κάνει η Αυστραλία εδώ και γενιές.⁹⁹ Η ικανότητα υποβρυχίων προσεγγίζεται επιτέλους ως εθνική προσπάθεια για την απόκτηση ενισχυμένης αποτρεπτικής ισχύος έναντι της αναδυόμενης απειλής από την Κίνα. Το ερώτημα παραμένει, ωστόσο, σχετικά με το κατά πόσον η Αυστραλία μπορεί να δημιουργήσει την απαραίτητη βιομηχανική και επιστημονική βάση για να κατασκευάσει τα δικά της πυρηνικά υποβρύχια, χωρίς να βυθίσει τον

⁹⁸ Sutton H. (2021, Σεπτέμβριος 29), The 5 Main Options For Australia's AUKUS Nuclear Submarine Deal, *Naval News*, ανακτήθηκε από <https://www.navalnews.com/naval-news/2021/09/the-5-main-options-for-australias-aukus-nuclear-submarine-deal/>

⁹⁹ The White House, (2021 Σεπτέμβριος 15), *Background Press Call on AUKUS*, ανακτήθηκε από <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/press-briefings/2021/09/15/background-press-call-on-aukus/>

αμυντικό προϋπολογισμό της, και μάλιστα εγκαίρως ώστε να είναι χρήσιμα όταν έρθει η επόμενη περιφερειακή κρίση.

ΗΠΑ

Η συμφωνία AUKUS για τις ΗΠΑ αντικατοπτρίζει σε πρώτο βαθμό τις στενές σχέσεις της με τους παραδοσιακούς και παλαιότερους συμμάχους της, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Αυστραλία. Την αγγλόσφαιρα όπως την ερμήνευσε ο Winston Churchill στην «Ιστορία των Αγγλόφωνων λαών», αποκαλώντας τις χώρες αυτές «συγγενείς και φίλους».¹⁰⁰ Αποσκοπεί όχι μόνο στην ενίσχυση των δυνατοτήτων των ΗΠΑ στον Ινδο-Ειρηνικό, αλλά και στη στενότερη σύνδεση της Ευρώπης, και ιδίως της Μεγάλης Βρετανίας, με τις στρατηγικές της επιδιώξεις στην περιοχή συνολικά. Η Μεγάλη Βρετανία έχει επικεντρωθεί πολύ στην έννοια της «παγκόσμιας Βρετανίας» (Global Britain) και η προσπάθεια της είναι να εμπλακεί πολύ πιο βαθιά με τον Ινδο-Ειρηνικό, με τη συμφωνία να είναι μια προβολή αυτής της προσπάθειας.¹⁰¹

Η μόνη χώρα με την οποία οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν μοιραστεί, παραδοσιακά, αυτό το είδος πυρηνικής τεχνολογίας για την πρόωση είναι η Μεγάλη Βρετανία, και αυτή η συμφωνία χρονολογείται από το 1958.¹⁰² Η Αυστραλία αποτελεί τη δεύτερη χώρα με την οποία οι ΗΠΑ θα μοιραστούν αυτήν τους τη τεχνογνωσία.

Αν και η στρατηγική του Προέδρου Obama για «στροφή προς την Ασία» (Pivot to Asia)¹⁰³ που ανακοινώθηκε το 2011 έδωσε μεγαλύτερη έμφαση στις διπλωματικές προσπάθειες των ΗΠΑ στην περιοχή, πολλές φορές επικρίθηκε για το ότι είχε λίγα απτά επιτεύγματα (αν και ένα από τα απτά αποτελέσματά της ήταν η εκ περιτροπής αποστολή Αμερικανών πεζοναυτών στο Ντάργουιν της Αυστραλίας). Ο Πρόεδρος Trump εστίασε την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ στην αντιμετώπιση της απειλής από την Κίνα. Η εθνική αμυντική στρατηγική της κυβέρνησής του το 2018 ήταν σαφής σχετικά με το ότι η Κίνα ήταν ένας «στρατηγικός ανταγωνιστής», ο οποίος «αξιοποιεί τον στρατιωτικό εκσυγχρονισμό, τις επιχειρήσεις επιρροής και τη ληστρική οικονομία

¹⁰⁰ Campanella E. & Marta Dassù M., *Ένα μέλλον για τους αγγλόφωνους λαούς*, Foreign Affairs The Hellenic Edition, ανακτήθηκε από <https://www.foreignaffairs.gr/articles/71175/edoardo-campanella-kai-marta-dassu/ena-mellon-gia-toys-aggloufonoys-laoys?page=show>

¹⁰¹ Campanella E. & Marta Dassù M., *Ένα μέλλον για τους αγγλόφωνους λαούς*, Foreign Affairs The Hellenic Edition, ανακτήθηκε από <https://www.foreignaffairs.gr/articles/71175/edoardo-campanella-kai-marta-dassu/ena-mellon-gia-toys-aggloufonoys-laoys?page=show>

¹⁰² The White House, (2021 Σεπτέμβριος 15), *Background Press Call on AUKUS*, ανακτήθηκε από <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/press-briefings/2021/09/15/background-press-call-on-aukus/>

¹⁰³ The White House (2015 Νοέμβριος 16), *Fact Sheet Advancing the Rebalance to Asia and the Pacific*, ανακτήθηκε από <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/11/16/fact-sheet-advancing-rebalance-asia-and-pacific>

για να εξαναγκάσει τις γειτονικές χώρες να αναδιατάξουν την περιοχή του Ινδο-Ειρηνικού προς όφελός τους».¹⁰⁴ Ενώ η στρατηγική υποστήριζε την εμβάθυνση των εταιρικών σχέσεων στην περιοχή, οι επικριτές λένε ότι η κυβέρνησή του έκανε ελάχιστα πράγματα προς αυτή την κατεύθυνση. Η κυβέρνηση του προέδρου Biden ευθυγραμμίστηκε σε μεγάλο βαθμό με την εκτίμηση της προηγούμενης κυβέρνησης για την Κίνα, αν και δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στην ανοικοδόμηση των σχέσεων με τους συμμάχους των ΗΠΑ στην περιοχή του Ινδο-Ειρηνικού.

Οι προσωρινές στρατηγικές κατευθύνσεις για την εθνική ασφάλεια (Interim National Security Strategic Guidance) που δημοσιεύθηκαν από τον Λευκό Οίκο τον Μάρτιο του 2021 ανέφεραν ότι θα επιτρέψουν στις ΗΠΑ «να επικρατήσουν στον στρατηγικό ανταγωνισμό με την Κίνα ή οποιοδήποτε άλλο έθνος».¹⁰⁵ Επιπλέον, αναφέρεται ότι: «Οι δημοκρατικές μας συμμαχίες μας επιτρέπουν να παρουσιάσουμε ένα κοινό μέτωπο, να παράγουμε ένα ενιαίο όραμα και να συγκεντρώσουμε τη δύναμή μας για να προωθήσουμε υψηλά πρότυπα, να θεσπίσουμε αποτελεσματικούς διεθνείς κανόνες και να θέσουμε χώρες όπως η Κίνα προ των ευθυνών τους. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο θα επιβεβαιώσουμε, θα επενδύσουμε και θα εκσυγχρονίσουμε τον Οργανισμό του Βορειοατλαντικού Συμφώνου (NATO) και τις συμμαχίες μας με την Αυστραλία, την Ιαπωνία και τη Δημοκρατία της Κορέας - οι οποίες, μαζί με τις άλλες παγκόσμιες συμμαχίες και συνεργασίες μας, αποτελούν το μεγαλύτερο στρατηγικό πλεονέκτημα της Αμερικής».¹⁰⁶

Ηνωμένο Βασίλειο

Για το Ηνωμένο Βασίλειο, η συμφωνία AUKUS αντανάκλα την πρόθεση του Ηνωμένου Βασιλείου να στραφεί προς τον Ινδο-Ειρηνικό, όπως περιγράφεται στην ολοκληρωμένη αναθεώρηση της ασφάλειας, της άμυνας, της ανάπτυξης και της εξωτερικής πολιτικής. Η στροφή είναι απαραίτητη, επειδή η περιοχή είναι «κρίσιμη για την οικονομία μας, την ασφάλειά μας και την παγκόσμια φιλοδοξία μας να υποστηρίξουμε τις ανοικτές κοινωνίες».¹⁰⁷

¹⁰⁴ Summary of the 2018 National Defense Strategy of The United States of America, σελ 1. Ανακτήθηκε από <https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf>

¹⁰⁵ Interim National Security Strategic Guidance, (Μάρτιος 2021),σελ 20, ανακτήθηκε από <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf>

¹⁰⁶ Interim National Security Strategic Guidance, (Μάρτιος 2021),σελ 10, ανακτήθηκε από <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf>

¹⁰⁷ Κείμενο Πολιτικής «Global Britain in a Competitive Age: the Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy» (2 Ιουλ 2021). Ανακτήθηκε από <https://www.gov.uk/government/publications/global-britain-in-a-competitive-age-the-integrated-review-of-security-defence-development-and-foreign-policy/global-britain-in-a-competitive-age-the-integrated-review-of-security-defence-development-and-foreign-policy#the-national-security-and-international-environment-to-2030>

Ο πρωθυπουργός Boris Johnson δήλωσε στους βουλευτές ότι η εταιρική σχέση καταδεικνύει «τη δέσμευση της Βρετανίας από γενιά σε γενιά για την ασφάλεια του Ινδο-Ειρηνικού» και πώς το Ηνωμένο Βασίλειο μπορεί να βοηθήσει την Αυστραλία «να διατηρήσει την περιφερειακή σταθερότητα». Επιπλέον, «θα συμβάλει στη διαφύλαξη της ασφάλειας του Ινδο-Ειρηνικού, θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας στο εσωτερικό και θα ενισχύσει τη θέση της χώρας μας στην αιχμή της τεχνολογίας. Το AUKUS προσφέρει δυνητικά προσοδοφόρες ευκαιρίες στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας για τη βρετανική βιομηχανία, όχι μόνο στην κατασκευή υποβρυχίων, αλλά και σε άλλους τομείς που αναφέρονται στην κοινή δήλωση, όπως ο κυβερνοχώρος, η τεχνητή νοημοσύνη και οι κβαντικές τεχνολογίες».¹⁰⁸

Ωστόσο, η κίνηση αυτή προκάλεσε ορισμένες ανησυχίες. Συζητώντας τη συμφωνία στη Βουλή των Λόρδων, οι βουλευτές διερωτήθηκαν αν η στροφή προς τον Ινδο-Ειρηνικό κινδυνεύει να στρέψει την προσοχή μακριά από τις ανάγκες ασφάλειας του ευρωατλαντικού χώρου. Ο Keir Starmer, ο αρχηγός της αντιπολίτευσης, δήλωσε: «Η συμφωνία είναι πολύ σημαντική για την Ευρώπη. Όποια και αν είναι τα πλεονεκτήματα μιας στροφής προς τον Ινδο-Ειρηνικό, η διατήρηση της ασφάλειας στην Ευρώπη πρέπει να παραμείνει ο πρωταρχικός μας στόχος. Θα πρέπει το Ηνωμένο Βασίλειο να διατηρήσει εμπορικές σχέσεις με την Κίνα και να συνεργαστεί μαζί της στα καθοριστικά παγκόσμια ζητήματα της εποχής, όπως η κλιματική αλλαγή και η ετοιμότητα για πανδημίες».¹⁰⁹

Μέλλον – Προοπτικές Συμφωνίας

Η συμφωνία AUKUS ήρθε περίπου 10 χρόνια μετά το «Pivot to Asia» του Προέδρου των ΗΠΑ Obama και ήταν η πρώτη εν τοις πράγμασι προσπάθεια των ΗΠΑ να δείξουν αυτή τους την πρόθεση. Αυτό συνδυάζεται και με το γεγονός ότι η συμφωνία κινήθηκε χρονικά αμέσως μετά

¹⁰⁸ Δήλωση Πρωθυπουργού Ηνωμένου Βασιλείου στη Βουλή των Λόρδων στις 16 Σεπτεμβρίου 2021. Ανακτήθηκε από https://hansard.parliament.uk/commons/2021-09-16/debates/4835BC3D-E0BF-43E0-9A3B-9BCC5B77DF7F/AUKUS?utm_source=HOC%2BLibrary%2B-%2BCurrent%2Bawareness%2Bbulletins&utm_campaign=94c19a9737-Current%2BAwareness%2BIADS%2B17%2B09%2B2021&utm_medium=email&utm_term=0_f325cdbfdc-94c19a9737-103727630&mc_cid=94c19a9737&mc_eid=a8bed5b782&contribution=747B9DA5-2564-4787-B6BA-1ECA38F322C2

¹⁰⁹ Δήλωση Προέδρου των Εργατικών Keir Starmer στη Βουλή των Λόρδων στις 16 Σεπτεμβρίου 2021. Ανακτήθηκε από https://hansard.parliament.uk/commons/2021-09-16/debates/4835BC3D-E0BF-43E0-9A3B-9BCC5B77DF7F/AUKUS?utm_source=HOC%2BLibrary%2B-%2BCurrent%2Bawareness%2Bbulletins&utm_campaign=94c19a9737-Current%2BAwareness%2BIADS%2B17%2B09%2B2021&utm_medium=email&utm_term=0_f325cdbfdc-94c19a9737-103727630&mc_cid=94c19a9737&mc_eid=a8bed5b782&contribution=747B9DA5-2564-4787-B6BA-1ECA38F322C2

την αποχώρηση των ΗΠΑ από το Αφγανιστάν μετά από 20 περίπου χρόνια, τερματίζοντας ουσιαστικά το ενδιαφέρον των ΗΠΑ για την περιοχή.

Σε συνέχεια της συμφωνίας, στις 5 Απριλίου 2022 ανακοινώθηκε ότι οι τρεις χώρες θα συνεργαστούν για την ανάπτυξη υπερηχητικών όπλων. Στην ανακοίνωση τύπου που εξεδόθη αναφέρεται η δέσμευσή τους για συνεργασία σε θέματα υπερηχητικών και αντι-υπερηχητικών και δυνατοτήτων ηλεκτρονικού πολέμου, καθώς και επέκταση της ανταλλαγής πληροφοριών και συνεργασίας σε θέματα αμυντικής καινοτομίας.¹¹⁰

Πως επηρεάζει την Ελλάδα

Η Συμφωνία AUKUS υπήρξε αποτέλεσμα της αναπροσαρμογής της Εξωτερικής Πολιτικής των ΗΠΑ. Οι γεωστρατηγικές εξελίξεις των τελευταίων ετών σε παγκόσμια κλίμακα έκαναν τις ΗΠΑ να αντιληφθούν πως δεν είναι πλέον η μόνη και αναμφισβήτητη κυρίαρχος υπερδύναμη του πλανήτη, όπως συνέβαινε στο παρελθόν. Η Ρωσία, βασικός ανταγωνιστής τους κατά την διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, ανακτά με γρήγορους ρυθμούς την παλιά της ισχύ, ενώ η Κίνα, σε μικρό, σχετικά, χρονικό διάστημα, απέκτησε τεράστιες δυνατότητες, με αποτέλεσμα να απειλεί να ανατρέψει την παρούσα ισορροπία δυνάμεων, εις βάρος των ΗΠΑ.

Προκειμένου να αντιμετωπίσουν αυτή την κατάσταση και να επικεντρωθούν στην αντιμετώπιση της Κίνας, την οποία θεωρούν ως την μεγαλύτερη απειλή, οι ΗΠΑ, αφενός συνήψαν την Συμφωνία AUKUS, αφ' ετέρου επέτρεψαν σε φιλικές τους χώρες, να κινούνται ελεύθερα εφαρμόζοντας την εθνική τους πολιτική σε διάφορες περιοχές του πλανήτη οι οποίες παρουσιάζουν σημαντική στρατηγική αξία.

Με τον τρόπο αυτόν, οι ΗΠΑ εξασφαλίζουν την εποπτεία των συμφερόντων τους στις περιοχές ενδιαφέροντός τους και την αποτροπή της επεμβάσεως των ανταγωνιστών τους σε αυτές. Ταυτόχρονα, ικανοποιούν και τις επιδιώξεις των Συμμάχων τους, καθόσον τους επιτρέπουν να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες που εξυπηρετούν τα συμφέροντά τους.

Μία από τις συμμαχικές χώρες που έχουν επωφεληθεί από τη νέα πολιτική των ΗΠΑ είναι η Γαλλία. Ο υποτιμητικός, γι' αυτήν, τρόπος με τον οποίο χειρίσθηκαν οι ΗΠΑ το θέμα της αγοράς των υποβρυχίων από την Αυστραλία, επέβαλε τον κατευνασμό της Γαλλίας, ώστε να αποφευχθεί η δυναμική της αντίδραση που θα μπορούσε να προκαλέσει ακόμη και τη διάσπαση

¹¹⁰ The White House, (2022 Απρίλιος 5), AUKUS Leaders' Level Statement, ανακτήθηκε από <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/04/05/aukus-leaders-level-statement/>

του NATO. Έτσι, επέτρεψαν στην Γαλλία να αποκτήσει αναβαθμισμένο ρόλο στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Ταυτόχρονα, μέσω της «Στρατηγικής Εταιρικής Σχέσεως για τη Συνεργασία στην Άμυνα και Ασφάλεια»¹¹¹ με την Ελλάδα, που προβλέπει την αμοιβαία υποστήριξη σε περίπτωση επιθέσεως, η Γαλλία εξασφαλίζει καθοριστική επιρροή στο Αιγαίο, την Β, Αφρική και την περιοχή του Σαχέλ, όπου τα γαλλικά συμφέροντα τίθενται σε κίνδυνο από την σοβαρή εμπλοκή της Τουρκίας.

Από τις παραπάνω εξελίξεις ευνοήθηκε και η Ελλάδα. Η χώρα μας, λόγω των στρατηγικών επενδύσεων των ΗΠΑ σε αυτήν αλλά και των συμμαχιών που έχει συνάψει με Αίγυπτο, Ισραήλ και Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, αλλά και την αναβάθμιση των σχέσεών της με τη Σαουδική Αραβία, εξελίσσεται σε εταίρο ο οποίος έχει την δυνατότητα να συμβάλει στην αντιμετώπιση της πολιτικής της Κίνας και της Ρωσίας στην περιοχή της Αν. Μεσογείου και της Μ. Ανατολής, κυρίως λόγω της αντιπαραθέσεώς της με την Τουρκία, η οποία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εξυπηρέτηση των κινεζικών και ρωσικών σχεδίων στις υπόψη περιοχές.

Οι ΗΠΑ αποσύρθηκαν από τη διεκδίκηση για την κατασκευή των φρεγατών για την Ελλάδα και απελευθέρωσαν την αγορά των Φρεγατών Belharra από την χώρα μας. Για τη Γαλλία το συμβόλαιο αυτό με την Ελλάδα ήταν ζωτικής σημασίας προκειμένου να κρατήσει σε λειτουργία τα ναυπηγεία της.

Στον απόηχο της AUKUS ήταν και η συμφωνία για την αγορά μαχητικών αεροσκαφών Rafal από την Dassault Aviation. Άλλες δύο χώρες, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και η Ινδονησία, αγόρασαν παρόμοιου τύπου αεροσκάφη μετά την ανακοίνωση της συμφωνίας.¹¹²

Κεφάλαιο 4ο Κίνα Vs AUKUS

Θέση της Κίνας απέναντι στη συμφωνία

Η Κίνα αντέδρασε έντονα στη συμφωνία. Ο εκπρόσωπος του κινεζικού υπουργείου Εξωτερικών, Zhao Lijian σε συνέντευξη τύπου στις 16 Σεπτεμβρίου 2021 δήλωσε ότι η συμφωνία «έχει υπονομεύσει σοβαρά την περιφερειακή ειρήνη και σταθερότητα, έχει εντείνει την κούρσα

¹¹¹ Συμφωνία μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Γαλλικής Δημοκρατίας για την εγκαθίδρυση στρατηγικής εταιρικής σχέσης για τη συνεργασία στην άμυνα και την ασφάλεια, (2021), ανακτήθηκε από <https://www.documentcloud.org/documents/21070010-sumphonia-strategikes-etairikes-skheses-elladas-gallias-gia-ten-amuna-kai-ten-asphaleia>

¹¹² Dassault Aviation, Rafale Deployment History, ανακτήθηκε από <https://www.dassault-aviation.com/en/defense/rafale/rafale-deployment-history/>

των εξοπλισμών και υπονομεύει τις διεθνείς προσπάθειες μη διάδοσης πυρηνικών όπλων», κατηγορώντας τις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο ότι «χρησιμοποιούν τις πυρηνικές εξαγωγές ως εργαλείο για γεωπολιτικά παιχνίδια και υιοθετούν «διπλά πρότυπα», κάτι που είναι εξαιρετικά ανεύθυνο». Κάλεσε δε τις τρεις συμμετέχουσες χώρες να «εγκαταλείψουν την ξεπερασμένη νοοτροπία του Ψυχρού Πολέμου και τις στενές γεωπολιτικές αντιλήψεις, να σεβαστούν τις φιλοδοξίες των λαών των χωρών της περιοχής και να κάνουν περισσότερα πράγματα που ευνοούν την περιφερειακή ειρήνη, σταθερότητα και ανάπτυξη».

Σε άλλο σημείο της συνέντευξής του, κατηγορήσε την Αυστραλία για την όχι καλή σχέση μεταξύ των 2 χωρών και ανέφερε ότι οφείλει «να εξετάσει σοβαρά εάν θεωρεί την Κίνα ως εταίρο ή ως απειλή και να τηρήσει ειλικρινά τις αρχές του αμοιβαίου σεβασμού και της ίσης μεταχείρισης στον χειρισμό των διμερών σχέσεων Είναι θέμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης και προώθησης της πρακτικής συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών.»¹¹³

Η ρητορική αυτή συνεχίστηκε και τις επόμενες ημέρες. Στις 17 Σεπτεμβρίου 2021, ο εκπρόσωπος του κινεζικού υπουργείου Εξωτερικών, Zhao Lijian, δήλωσε ότι: «αυτό που προωθεί η Κίνα είναι η οικονομική συνεργασία και η περιφερειακή οικονομική ολοκλήρωση (στην περιοχή του Ινδό-ειρηνικού)-αυτό που προωθούν οι ΗΠΑ, η Βρετανία και η Αυστραλία είναι ο πόλεμος και η καταστροφή».¹¹⁴ Στις 22 Σεπτεμβρίου 2021, επιτέθηκε εναντίον των ΗΠΑ δηλώνοντας ότι: «θα πρέπει να εγκαταλείψουν τη νοοτροπία μηδενικού αθροίσματος του Ψυχρού Πολέμου και τις στενές γεωπολιτικές έννοιες, να ακολουθήσουν την τάση των καιρών για ειρήνη και ανάπτυξη και να σταματήσουν να σχηματίζουν κλίκες και κλίκες».¹¹⁵

Η Κίνα, ενώ κατηγορεί την Αυστραλία για παραβίαση της συνθήκης για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων, δεν απορρίπτει ούτε διαψεύδει την ερώτηση για το αν θα κατασκευάσει νέα πυρηνικά όπλα.¹¹⁶ Με αυτόν τον τρόπο, ενισχύει την άποψή της ότι η συμφωνία AUKUS θα ξεκινήσει μία καινούργια κούρσα εξοπλισμών.

Στο ίδιο μήκος κύματος, εκπρόσωπος της πρεσβείας της Κίνας στο Λονδίνο στις 18 Σεπτεμβρίου 2021 κάλεσε το Ηνωμένο Βασίλειο «να αναλάβει συγκεκριμένες δράσεις για την τήρηση του διεθνούς καθεστώτος μη διάδοσης των πυρηνικών όπλων και να αποφύγει κάθε

¹¹³ Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 16 Σεπ 21. Ανακτήθηκε από https://www.fmprc.gov.cn/fyrbt_673021/jzhsl_673025/202109/t20210916_9604844.shtml

¹¹⁴ Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 17 Σεπ 21. Ανακτήθηκε από https://www.fmprc.gov.cn/fyrbt_673021/jzhsl_673025/202109/t20210917_9604845.shtml

¹¹⁵ Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 22 Σεπ 21. Ανακτήθηκε από https://www.fmprc.gov.cn/fyrbt_673021/jzhsl_673025/202109/t20210922_9584069.shtml

¹¹⁶ Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 23 Σεπ 21. Ανακτήθηκε από https://www.fmprc.gov.cn/fyrbt_673021/jzhsl_673025/202109/t20210923_9584070.shtml

ενέργεια που θα αύξανε την ένταση στην περιοχή της Ασίας και του Ειρηνικού ή θα έθετε σε κίνδυνο την ειρήνη και τη σταθερότητα στην περιοχή».¹¹⁷

Στις 22 Σεπτεμβρίου 2021, εκπρόσωπος της πρεσβείας της Κίνας στο Λονδίνο κάλεσε τις εμπλεκόμενες χώρες της ΑUKUS να «να αποφύγουν να μετατραπούν σε εργαλείο διαίρεσης και σύγκρουσης ή σε ταραχοποιό που αποσταθεροποιεί την περιοχή Ασίας-Ειρηνικού».¹¹⁸

Η Κίνα, σύμφωνα με τις δηλώσεις του εκπροσώπου του Υπουργείου Εξωτερικών της, Wang Wenbin, στις 30 Νοεμβρίου 2021, ανέφερε ότι στην συνάντηση της ΙΑΕΑ της 26^{ης} Νοεμβρίου 2021, συζητήθηκε η συμφωνία ΑUKUS. Η Κίνα ανέφερε ότι διατύπωσε 50 ερωτήσεις σχετικές με πολιτικές, νομικές και τεχνικές πτυχές και επεσήμανε την παρανομία και τον κίνδυνο της τριμερούς συνεργασίας. Η δήλωση της κινεζικής πλευράς έτυχε θερμής υποδοχής από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του ΙΑΕΑ. Δώδεκα χώρες, μεταξύ των οποίων η Ρωσία, η Αίγυπτος, το Πακιστάν, η Μαλαισία, το Ιράν και η Κούβα, τάχθηκαν υπέρ της θέσης και των προτάσεων της. Πολλές χώρες εξέφρασαν επίσης ανησυχίες σχετικά με τη συνεργασία της ΑUKUS.

Στην κοινή συνέντευξη Τύπου μετά τη συνάντηση, οι εκπρόσωποι της Κίνας και της Ρωσίας επανέλαβαν ότι η τριμερής συνεργασία πυρηνικών υποβρυχίων στο πλαίσιο του ΑUKUS θέτει σε κίνδυνο την παγκόσμια στρατηγική ισορροπία και τη μεταπολεμική διεθνή τάξη ασφαλείας.¹¹⁹

Οι τόνοι δεν έπεσαν και στις 7 Απρ 22, εκπρόσωπος της πρεσβείας της Κίνας στο Λονδίνο, επανέλαβε ότι «οι Ηνωμένες Πολιτείες, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Αυστραλία χρησιμοποίησαν την κρίση στην Ουκρανία ως δικαιολογία για να δηλώσουν οι 3 χώρες θα συνεργαστούν στην ανάπτυξη προηγμένων στρατιωτικών τεχνολογιών, όπως τα υπερηχητικά όπλα». Τόνισε δε ότι «η Κίνα παραμένει αμετακίνητη στην αποφασιστικότητά της να διαφυλάξει την κυριαρχία, την ασφάλεια και τα αναπτυξιακά της συμφέροντα».¹²⁰

Οι σχέσεις μεταξύ Κίνας και Αυστραλίας μετά τη συμφωνία ΑUKUS έχει αλλάξει και αναμένεται να επιδεινωθεί περαιτέρω. Οι δύο χώρες συνεργάζονται στενά στον τομέα του εμπορίου και στα πανεπιστήμια της Αυστραλίας φοιτούν πολλοί Κινέζοι φοιτητές. Σε πολιτικό

¹¹⁷ Απάντηση ερώτησης εκπροσώπου της πρεσβείας της Κίνας στο Λονδίνο στις 18 Σεπτεμβρίου 2021. Ανακτήθηκε από http://gb.china-embassy.gov.cn/eng/PressandMedia/Spokepersons/202109/t20210918_10253483.htm

¹¹⁸ Απάντηση ερώτησης εκπροσώπου της πρεσβείας της Κίνας στο Λονδίνο στις 22 Σεπτεμβρίου 2021. Ανακτήθηκε από http://gb.china-embassy.gov.cn/eng/PressandMedia/Spokepersons/202109/t20210922_9570337.htm

¹¹⁹ Απάντηση ερώτησης εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας στις 30 Νοεμβρίου 2021. Ανακτήθηκε από http://au.china-embassy.gov.cn/eng/sghdxwfb_1/202111/t20211130_10458800.htm

¹²⁰ Απάντηση ερώτησης εκπροσώπου της πρεσβείας της Κίνας στο Λονδίνο στις 7 Απριλίου 2022. Ανακτήθηκε από http://gb.china-embassy.gov.cn/eng/PressandMedia/Spokepersons/202204/t20220407_10665583.htm

όμως επίπεδο οι σχέσεις τους χειροτέρευσαν μετά την υποστήριξη από την Αυστραλία του αιτήματος για διενέργεια ανεξάρτητης διεθνούς έρευνας για την προέλευση του κορωνοϊού. Με τη συμφωνία ΑUKUS η Αυστραλία ευθυγραμμίζεται με τον αγγλοσαξωνικό άξονα και λαμβάνει ψήφο εμπιστοσύνης από ΗΠΑ και Βρετανία, σε μία προσπάθεια αναζήτησης ενεργότερου ρόλου στην ασφάλεια της περιοχής του Ινδο–Ειρηνικού. Παρόλο που η Αυστραλία θα αποκτήσει υποβρύχια πυρηνικής πρόωσης, δεν θα γίνει ισχυρότερη από την Κίνα αλλά οι ισορροπίες ισχύος στην περιοχή αναμένεται να αλλάξουν.

Κεφάλαιο 5^ο Παρούσα Κατάσταση

Ο Κόσμος 30 μήνες μετά την υπογραφή της συμφωνίας

Δεν μπορεί να θεωρηθεί τυχαίο ότι, σύμφωνα με το ανεξάρτητο ινστιτούτο Sipri, το 2021 κατέγραψαν σημαντική αύξηση οι αμυντικές δαπάνες σε όλο τον κόσμο, σπάζοντας κάθε προηγούμενο ρεκόρ. Παρά τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας, τα κράτη του κόσμου ενίσχυσαν το οπλοστάσιό τους, με τις αμυντικές δαπάνες να σημειώνουν το 2021 παγκόσμια αύξηση της τάξης του 0,7% για 7^η συνεχόμενη χρονιά, φθάνοντας τα 2,1 τρισ. Δολάρια.¹²¹ Την εξοπλιστική κούρσα οδηγούν οι ΗΠΑ, με την Ουάσιγκτον να έχει ενισχύσει τις επενδύσεις της σε έρευνα και ανάπτυξη αμυντικών συστημάτων κατά 24% την τελευταία δεκαετία. Η Κίνα, κυριότερος γεωπολιτικός αντίπαλος των ΗΠΑ και δεύτερη χώρα στον κόσμο σε αμυντικές δαπάνες, ενίσχυσε τη χρηματοδότηση του στρατού της κατά 4,7% για 27^η συνεχόμενη χρονιά. Οι κινεζικές αμυντικές επενδύσεις οδήγησαν τις γειτονικές χώρες της Κίνας στο να ενισχύσουν τις αμυντικές τους υποδομές, με την Ιαπωνία να αυξάνει τον αμυντικό της προϋπολογισμό κατά 7,3% – τη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση από το 1972.¹²²

Ήδη η Ιαπωνία ετοιμάζει το μεγαλύτερο εξοπλιστικό πρόγραμμα των Ενόπλων Δυνάμεών της μετά τον Β΄ ΠΠ, εξετάζοντας το ενδεχόμενο να αγοράσει 500 πυραύλους Tomahawk¹²³ από τις ΗΠΑ μέχρι το 2028, καθώς θεωρεί απειλές τον εκσυγχρονισμό του στρατού της Κίνας και τα προγράμματα της Βόρειας Κορέας για την ανάπτυξη βαλλιστικών πυραύλων και πυρηνικών

¹²¹ SIPRI Military Expenditure Database, ανακτήθηκε από <https://milex.sipri.org/sipri>

¹²² Η Καθημερινή, (2022 Απρίλιος 28) , Ρεκόρ εξοπλισμών αξίας 2,1 τρισ. δολ. στον πλανήτη, ανακτήθηκε από <https://www.kathimerini.gr/world/561828787/rekor-exoplismou-axias-2-1-tris-dol-ston-planiti/>

¹²³ Οι πύραυλοι Tomahawk μπορούν να πλήξουν στόχους ως και σε απόσταση 1.250 χιλιομέτρων, με άλλα λόγια τομείς της Κίνας και της ρωσικής Άπω Ανατολής θα βρίσκονται εντός εμβέλειας.

όπλων.¹²⁴ Η Κίνα μέσω του κυβερνητικού της εκπροσώπου εξέφρασε την ανησυχία της για την σημαντική αύξηση του αμυντικού της προϋπολογισμού¹²⁵ ενώ την κατηγόρησε για αύξηση των περιφερειακών εντάσεων διερωτώμενη αν είναι πραγματικά προσηλωμένη σε μια αποκλειστικά αμυντικά προσανατολισμένη πολιτική.¹²⁶

Εκτός από την Ιαπωνία, και ο Πρωθυπουργός της Αυστραλίας Morrison σε δηλώσεις του στις 16 Σεπτεμβρίου 2021 ανακοίνωσε επίσης την προμήθεια πυραύλων Tomahawk από τις ΗΠΑ.¹²⁷

Η Νότιος Κορέα ανακοίνωσε την πρόθεσή της να αποκτήσει πυρηνικά όπλα. Ο Πρόεδρος της χώρας Yoon Suk Yeol σε δηλώσεις του ανέφερε ότι «αν η πυρηνική απειλή της Βόρειας Κορέας αυξηθεί, η χώρα του μπορεί να κατασκευάσει ένα δικό της πυρηνικό οπλοστάσιο ή να ζητήσει από τις Ηνωμένες Πολιτείες να επανεγκατασταθούν στο Νότο».¹²⁸

Δεν μπορεί όμως να μην ληφθεί υπόψη ότι μετά την απόφαση για απόκτηση από την Αυστραλία υποβρυχίων με πυρηνική πρόωση, άλλη μία χώρα της περιοχής του Ινδο-ειρηνικού αποκτά πρόσβαση στην πυρηνική τεχνολογία. Παρατηρούμε επίσης ότι σχεδόν όλοι οι σύμμαχοι των ΗΠΑ στην περιοχή (Ιαπωνία, Αυστραλία), καθώς και οι δυνητικοί αντίπαλοι της Κίνας (Ρωσία, Ινδία, Πακιστάν, Βόρειος Κορέα) έχουν πρόσβαση σε αυτήν.

Η Βόρειος Κορέα από την άλλη πλευρά, ο αστάθμητος και απρόβλεπτος παράγοντας στην περιοχή, ανακοίνωσε μέσω του Προέδρου της Kim Jong Un, την πρόθεσή του για «εκθετική μεγέθυνση του πυρηνικού οπλοστασίου» της Βόρειας Κορέας, για να αντιμετωπιστεί ο «εχθρός», η Νότια Κορέα και οι ΗΠΑ».¹²⁹

Σημαντικές επενδύσεις στον τομέα της ασφάλειας πραγματοποίησαν στην περιοχή Ασίας – Ειρηνικού η Αυστραλία και η Ινδία. Η Βρετανία βρέθηκε στην τέταρτη θέση, με αύξηση 3% των αμυντικών της δαπανών.

¹²⁴ The Yomiuri Shimbun, (2022 Νοέμβριος 30) , Japan seeks to buy up to 500 Tomahawk cruise missiles from U.S, *The Japan News* ανακτήθηκε από <https://japannews.yomiuri.co.jp/politics/defense-security/20221130-74091/>

¹²⁵ Δήλωση Κυβερνητικού εκπροσώπου στο Twitter την 27 Δεκ 22, ανακτήθηκε από https://twitter.com/MFA_China/status/1607676719951155202

¹²⁶ Δήλωση Κυβερνητικού εκπροσώπου στο Twitter την 27 Δεκ 22, ανακτήθηκε από https://twitter.com/MFA_China/status/1607677069269569543

¹²⁷ Twitter AFP News Agency 16 Σεπ 2021. ανακτήθηκε από <https://twitter.com/AFP/status/1438318241273634827>

¹²⁸ Choe Sang-Hun, (2023 Ιανουάριος 12), *In a First, South Korea Declares Nuclear Weapons a Policy Option*, *The New York Times*, ανακτήθηκε από <https://www.nytimes.com/2023/01/12/world/asia/south-korea-nuclear-weapons.html>

¹²⁹ Η Καθημερινή, (2023 Ιανουάριος 1), *Κιμ Γιονγκ Ουν: Ζητεί εκθετική αύξηση του πυρηνικού οπλοστασίου της Βόρειας Κορέας*, ανακτήθηκε από <https://www.kathimerini.gr/world/562210381/kim-giongk-oy-n-zitei-ekthetiki-ayxisi-toy-pyrinikoy-oplostasioy-tis-voreias-koreas/>

Άλλες χώρες της περιοχής του Ινδο-ειρηνικού αντιμετωπίζουν άλλης φύσεως προβλήματα. Η Νέα Ζηλανδία, παροπλίζει πολεμικά της πλοία λόγω έλλειψης προσωπικού. Το Δεκέμβριο του 2022, ήδη 3 από τα 9 πολεμικά της πλοία τέθηκαν σε καθεστώς «φροντίδας και φύλαξης», λόγω αδυναμίας εξεύρεσης προσωπικού να τα επανδρώσει.¹³⁰

Στις 13 Μαρ 2023, συναντήθηκαν ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Biden, ο πρωθυπουργός της Μεγάλης Βρετανίας Sunak και ο πρωθυπουργός της Αυστραλίας Albanese στο λιμάνι του San Diego των ΗΠΑ, σε ένα λιμάνι που αποτελεί βάση πυρηνοκίνητων υποβρυχίων των ΗΠΑ, και ανακοίνωσαν την εξειδίκευση της συμφωνίας καθώς και τα επόμενα βήματα τους. Ήταν η πρώτη τους συνάντηση μετά την ανακοίνωση της συμμαχίας τους το φθινόπωρο του 2021. Σύμφωνα με την ανακοίνωση τους, η συμφωνία αποκτά φάσεις υλοποίησης.

α. Αρχικά εντός του 2023, στρατιωτικό και πολιτικό προσωπικό της Αυστραλίας θα αρχίσει να εκπαιδεύεται σε βιομηχανικές βάσεις υποβρυχίων στις ΗΠΑ και Μεγάλη Βρετανία. Παράλληλα οι ΗΠΑ θα αυξήσουν τις επισκέψεις πυρηνικών υποβρυχίων τους στην Αυστραλία. Ανάλογα θα πράξει και η Μεγάλη Βρετανία μέχρι το 2026.

β. Από το 2027 θα υπάρξει εκ περιτροπής παρουσία 1 πυρηνικού υποβρυχίου από τη Μεγάλη Βρετανία και 4 από τις ΗΠΑ στο λιμάνι του Perth, το οποίο θα αναβαθμιστεί προκειμένου να μπορεί να δεχθεί τέτοιου είδους υποβρύχια.

γ. Στις αρχές της δεκαετίας του 2030 η Αυστραλία θα αγοράσει από τις ΗΠΑ 3 πυρηνοκίνητα υποβρύχια με δυνατότητα αγοράς άλλων 2 μέχρι να κατασκευαστούν τα δικά της. Το κόστος αναμένεται στα 40 δισ. δολάρια τα 10 πρώτα χρόνια, ενώ το συνολικό κόστος ενδέχεται να φτάσει στα 245 δισ. δολαρίων (230 δισ. ευρώ) έως το 2055.

δ. Στα τέλη της δεκαετίας του 2030, θα παραδοθεί το 1 υποβρύχιο τύπου SSN-AUKUS στη Μεγάλη Βρετανία ενώ στις αρχές της δεκαετίας του 2040, θα παραδοθεί το 1 υποβρύχιο τύπου SSN-AUKUS στην Αυστραλία.¹³¹

Η Κίνα αντέδρασε για πρώτη φορά άμεσα στην ανακοίνωση αυτή και μέσω του εκπροσώπου του Υπουργείου Εξωτερικών της, Wang Wenbin, στις 14 και 15 Μαρ 2023 επέκρινε τις 3 χώρες λέγοντας ότι «αγνοούν εντελώς τις ανησυχίες της διεθνούς κοινότητας και προχώρησαν σε έναν λανθασμένο και επικίνδυνο δρόμο». Πρόσθεσε δε ότι η συμφωνία «θα

¹³⁰ Craymer L (2022 Δεκέμβριος 7), New Zealand Navy idles ships as labour crisis hits, *Reuters* ανακτήθηκε από <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/new-zealand-navy-idles-ships-labour-crisis-hits-2022-12-07/>

¹³¹ The White House (2023 Μάρτιος 13), Joint Leaders Statement on AUKUS, ανακτήθηκε από <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/03/13/joint-leaders-statement-on-aukus-2/>

οδηγήσει σε μια κούρσα εξοπλισμών, θα υπονομεύσει το διεθνές σύστημα μη διάδοσης των πυρηνικών όπλων και θα βλάψει την περιφερειακή ειρήνη και σταθερότητα».¹³²¹³³

Οι ΗΠΑ μπορούν να θεωρηθούν πλέον οι κερδισμένοι από αυτή τη συμφωνία καθόσον:

α. Αποκτούν μόνιμη και «νόμιμη» παρουσία στην περιοχή του ινδο-ειρηνικού αφού μέχρι να κατασκευαστούν τα υποβρύχια της Αυστραλίας (μετά από 20 τουλάχιστον έτη) θα βρίσκονται συνεχώς στην περιοχή.

β. Αποκτούν νέα βάση επιχειρήσεων για τα υποβρύχια της καθώς το λιμάνι του Perth θα αναβαθμιστεί άμεσα προκειμένου να μπορεί να υποστηρίξει τα υποβρύχια που θα κατασκευαστούν.

γ. Θα πουλήσει 3 με δυνατότητα για άλλα 2 υποβρύχια στην Αυστραλία έναντι υπέρογκης αμοιβής.

δ. Μεταθέτει ουσιαστικά την ανταλλαγή τεχνογνωσίας για αρκετά χρόνια αργότερα.

Αυστραλία

Η Αυστραλία ήρθε σε συμβιβασμό με τη γαλλική εταιρεία NAVAL GROUP που είχε αρχικά υπογράψει συμβόλαιο για την κατασκευή 12 συμβατικών υποβρυχίων. Η Αυστραλία δέχθηκε να πληρώσει 555 εκατομμύρια ευρώ (περίπου 830 εκατομμύρια δολάρια) σε ένα «δίκαιο και ισότιμο διακανονισμό», όπως ανέφερε σε δήλωση του ο Πρωθυπουργός της Αυστραλίας στις 11 Ιουνίου 2022. Στη δήλωση αναφέρεται ότι «το θέμα έχει επιλυθεί και μπορούμε να προχωρήσουμε στη σχέση μας με τη Γαλλία». Παράλληλα, τονίζεται ότι: «Σεβόμαστε βαθιά το ρόλο και την ενεργό δέσμευση της Γαλλίας στον Ινδο-Ειρηνικό»¹³⁴.

Παράλληλα, δέχθηκε αρκετές επικρίσεις και αμφισβήτηση σχετικά με τη χρησιμότητα της αγοράς πυρηνικών επιθετικών υποβρυχίων από την Αυστραλία, δεδομένου του μεγάλου χρόνου κατασκευής τους, της αριθμητικής υπεροχής του Ναυτικού του Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού της Κίνας (PLAN) και του υποτιθέμενου αντικτύπου των

¹³² Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 14 Μαρ 23. Ανακτήθηκε από https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202303/t20230314_11041208.htm

¹³³ Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 15 Μαρ 23. Ανακτήθηκε από https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202303/t20230315_11042233.htm

¹³⁴ Ανακοίνωση τύπου του Πρωθυπουργού της Αυστραλίας στις 11 Ιουν 22. Ανακτήθηκε από <https://www.pm.gov.au/media/naval-group-settlement>

τεχνολογικών αλλαγών στο επιχειρησιακό περιβάλλον μέχρι τη στιγμή που η Αυστραλία θα αποκτήσει τα πυρηνικά υποβρύχια της.

Κίνα

Η Κίνα, πέρα όλων των εσωτερικών και εξωτερικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει, συνεχίζει να μάχεται με την πανδημία που προκάλεσε ο ιός COVID-19. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να επικεντρωθεί κυρίως στην αντιμετώπιση του ιού. Στην προσπάθεια της να μην χάσει την ισχύ της γεωπολιτικά, αντιμετώπισε την πανδημία με κύριο χαρακτηριστικό την αδιαφάνεια. Την 1^η Δεκεμβρίου 2022, η Κίνα ανακοινώνει για πρώτη φορά χαλάρωση μέτρων κατά του ιού COVID - 19, που σηματοδοτεί αλλαγή της στρατηγικής του «μηδενικού κρούσματος». Η απόφαση αυτή ελήφθη μετά από σφοδρές και δυναμικές διαδηλώσεις που έγιναν σε όλες τις πόλεις της Κίνας. Φάνηκε όμως ότι η χώρα δεν ήταν έτοιμη για αυτή την απότομη αλλαγή. Ο αριθμός των νοσούντων αυξήθηκε με γεωμετρική πρόοδο και δεν υπάρχει ακριβής πληροφόρηση για τον αριθμό των θανόντων και το υγειονομικό σύστημα της χώρας δέχθηκε ισχυρή πίεση. Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να μη μπορεί να αξιολογηθεί η απόφαση για την αλλαγή της στρατηγικής του «μηδενικού κρούσματος».

Σχέσεις Κίνας – Ρωσίας

Γεγονότα παγκόσμιας εμβέλειας και σημασίας που συνέβησαν την τελευταία διετία (2021 – 2022) έδωσαν νέα ώθηση στις σχέσεις μεταξύ Κίνας και Ρωσίας. Ως τέτοια μπορούν να αναφερθούν:

α. Η πανδημία του Covid – 19. Κατά τη διάρκειά της η Ρωσία και η Κίνα συνεργάστηκαν για την ανακάλυψη και παραγωγή εμβολίων. Παράλληλα, υπήρξε αλληλοβοήθεια σε θέματα ιατροφαρμακευτικού εξοπλισμού (μάσκες – αναπνευστήρες).

β. Ο πόλεμος στην Ουκρανία. Η Κίνα έχει κρατήσει μια ουδέτερη, αν όχι φιλική προς τη Ρωσία στάση, απέναντι στην εισβολή της τελευταίας στην Ουκρανία. Δεν έχει επιβάλει εμπάργκο στο ρωσικό φυσικό αέριο και μάλιστα έχει υπογράψει και σχετικές συμφωνίες για την προμήθειά του. Ο ρωσικός ενεργειακός κολοσσός Gazprom σε ανακοίνωσή του τον Ιανουάριο του 2023 ανέφερε ότι έχει «σπάσει» 3 φορές τον ίδιο μήνα ρεκόρ παραδόσεων φυσικού αερίου προς την Κίνα.

Αμφότερες οι χώρες μοιράζονται το έντονο ενδιαφέρον τους για τη μείωση της οικονομικής τους εξάρτησης από τις ΗΠΑ, την οποία θεωρούν ως κοινή απειλή, τους ευρωπαϊκούς και ασιάτες εταίρους τους, επεκτείνοντας το εμπόριο και τις μεταξύ τους επενδύσεις.

Η Ρωσία, σε μία προσπάθεια εμβάθυνσης των στρατιωτικών σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών, έχει δώσει τη δυνατότητα στον κινεζικό στόλο να έχει πρόσβαση στα ρωσικά λιμάνια της Άπω Ανατολής,^{135 136} κάτι που θα αλλάξει τις ισορροπίες στην περιοχή του Ινδο-ειρηνικού. Η Κίνα δεν έχει αποδεχθεί ακόμη αυτή την πρόταση. Πολλοί θεωρούν ότι προσπαθεί να κρατήσει την ισορροπία μεταξύ Ρωσίας και Δύσης. Ο Πρόεδρος της Κίνας Χί γνωρίζει το στρατηγικό πλεονέκτημα που θα του προσδώσει μια τέτοια κίνηση. Ακολουθώντας όμως πιστά το θεώρημα της κινεζικής σκέψης όπως παρουσιάζεται από τον Francois Jullien στο έργο του «Εγκώμιο της Απραξίας», προσπαθεί να «ανιχνεύσει και να εκμεταλλευτεί την εσωτερική δυναμική της κατάστασης, να συντονιστεί με τη φυσική πορεία των πραγμάτων, ώστε να κάνει τις συνθήκες να δουλέψουν για λογαριασμό του».¹³⁷

Επίσης, οι δύο χώρες πραγματοποιούν κοινά στρατιωτικά γυμνάσια, με τελευταία εκείνα του Δεκεμβρίου του 2022, γύρω από τις ακτές της Taiwan και της Ιαπωνίας, δείχνοντας έμπρακτα τη σύγκλιση απόψεων για το φλέγον, για την Κίνα, ζήτημα της Taiwan.

Η Ρωσία, από την άλλη πλευρά, μετά την εισβολή της στην Ουκρανία και τον συνεχιζόμενο πόλεμο που διεξάγει από το Φεβρουάριο του 2022 μέχρι και σήμερα, δεν έχει πολλές επιλογές για να στραφεί σε νέες συμμαχίες. Ο Πρόεδρος της Ρωσίας Putin προσκάλεσε τον «φίλο» του Πρόεδρο Χί να επισκεφθεί τη Ρωσία το 2023 ώστε να «δείξει σε όλο τον κόσμο τον ισχυρό Ρωσο-κινεζικό δεσμό».¹³⁸

Η επίσκεψη αυτή πραγματοποιήθηκε τελικά στις 18 Οκτωβρίου 2023 στο πλαίσιο του Κινεζικού Φόρουμ, που διοργανώθηκε στο Πεκίνο, με την ονομασία «Third Belt and Road Forum for International Cooperation (BRF)». Κατά τη διάρκεια της συνάντησης επιβεβαιώθηκαν οι καλές σχέσεις των 2 χωρών ενώ ο Πρόεδρος Putin σε δηλώσεις του τόνισε ότι η Ρωσία είναι

¹³⁵ Magadan, Vladivostok Yakutsk

¹³⁶ Γεραντώνη Μ. (2023 Ιανουάριος 8), Του έμεινε μόνο ο Σι, *Το Βήμα*, σελ 47

¹³⁷ Ζυλλιέν Φ. (Ανατύπωση ΣΤ΄ 2020), *Εγκώμιο της Απραξίας*, Αθήνα, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης

¹³⁸ Ψύλος Μ. (2023 Ιανουάριος 6) Η «Αρκούδα» και ο «Δράκος»: Ο νέος Σινο-ρωσικός Άξονας, Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ, ανακτήθηκε από <https://www.naftemporiki.gr/kosmos/1424511/i-arkoyda-kai-o-drakos-o-neos-sino-rosikos-axonas/>

σταθερά προσηλωμένη στην πολιτική της μίας Κίνας και υποστηρίζει σθεναρά την Κίνα στη διαφύλαξη της εθνικής της κυριαρχίας και της εδαφικής της ακεραιότητας.¹³⁹

Σχέσεις Κίνας – ΗΠΑ

Την παρούσα χρονική περίοδο, υφίσταται μία αύξηση των διπλωματικών εντάσεων μεταξύ Κίνας και ΗΠΑ.

Στις 30 Ιανουαρίου 2023, η εκπρόσωπος του ΥΠΕΞ της Κίνας Mao Ning σε συνέντευξή της κατηγόρησε τις ΗΠΑ ότι: «είναι εκείνες που πυροδότησαν την ουκρανική κρίση και είναι ο μεγαλύτερος παράγοντας τροφοδότησής της, καθώς συνεχίζουν να πωλούν βαρέα και επιθετικά όπλα στην Ουκρανία», ενώ ανέφερε ως «αβάσιμο εκβιασμό, τις κατηγορίες των ΗΠΑ ότι κινεζικές εταιρείες υποστηρίζουν τη Ρωσία». Παράλληλα, προειδοποίησε τις ΗΠΑ για τη συνεχιζόμενη υποστήριξή τους στην Ταϊβαν, η οποία αποτελεί «κόκκινη γραμμή» για τις μεταξύ τους σχέσεις.¹⁴⁰

Οι ΗΠΑ, στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν την αυξανόμενη επιρροή της Κίνας στην περιοχή του Ινδο-ειρηνικού, αναβαθμίζουν τη στρατιωτική τους παρουσία στην Ιαπωνία, στο πλαίσιο της Αμερικανο-ιαπωνικής αμυντικής συνεργασίας. Στις 12 Ιανουαρίου 2023, ο Υπουργός Άμυνας των ΗΠΑ Lloyd J. Austin III και ο Ιάπωνας ομόλογός του Hamada Yasukazu, κατά τη διάρκεια επίσκεψης του δεύτερου στις ΗΠΑ, υπέγραψαν μνημόνιο κατανόησης και συνεργασίας για την ανάπτυξη έως το 2025 δύναμης ταχείας αντίδρασης Αμερικανών πεζοναυτών στην Οκίναβα, προκειμένου να βοηθήσουν στην άμυνα της Ιαπωνίας.¹⁴¹ Απώτερος σκοπός όμως θα πρέπει να θεωρηθεί η αποτροπή της Κίνας να επέμβει στρατιωτικά στην Ταϊβαν.

Στις 2 Φεβ 23, ο Διευθυντής της CIA, William Burns σε εκδήλωση Πανεπιστημίου στην Ουάσιγκτον, χαρακτήρισε την Κίνα ως «τη μεγαλύτερη γεωπολιτική πρόκληση για τις ΗΠΑ». Προειδοποίησε και ανέδειξε τη «φιλοδοξία» του Κινέζου Προέδρου Χι όσον αφορά την Ταϊβαν. Σύμφωνα με τον ίδιο οι ΗΠΑ «γνωρίζουν χάρη στη συλλογή πληροφοριών, ότι ο Πρόεδρος Χι

¹³⁹ Ανακοίνωση Υπουργείου Εξωτερικών της Κίνας της 18 Οκτ 23. Ανακτήθηκε από https://www.mfa.gov.cn/eng/zxxx_662805/202310/t20231018_11163382.html

¹⁴⁰ Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 30 Ιαν 23. Ανακτήθηκε από https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/202301/t20230130_11016450.html

¹⁴¹ Ανακοίνωση Τύπου του Υπουργείου Άμυνας των ΗΠΑ της 12 Ιαν 23, DOD, Japan MOD Sign Technology and Security of Supply Arrangements, ανακτήθηκε από <https://www.defense.gov/News/Releases/Release/Article/3267110/dod-japan-mod-sign-technology-and-security-of-supply-arrangements/>

έχει διατάξει τις Κινεζικές ΕΔ να είναι έτοιμες να εισβάλουν στην Taiwan μέχρι το 2027». Συμπλήρωσε όμως πως κάτι τέτοιο δεν σημαίνει ότι έχει λάβει την τελική του απόφαση, απλά αποτελεί υπενθύμιση για την προσήλωση του στη φιλοδοξία του αυτή.¹⁴²

Την 1^η Φεβρουαρίου 2023, σημειώθηκε ένα περιστατικό που διατάραξε ακόμη πιο πολύ τις διπλωματικές σχέσεις των δύο χωρών. Ένα κινεζικό μη επανδρωμένο αερόπλοιο, κατασκοπευτικό κατά τις ΗΠΑ, ερευνητικό κατά την Κίνα, πετούσε πάνω από περιοχές των ΗΠΑ, σε αρκετά μεγάλο ύψος, όπου βρίσκονταν διηπειρωτικοί πύραυλοι των ΗΠΑ και άλλο «ευαίσθητο» στρατιωτικό υλικό. Υπήρξε ένταση με ανταλλαγή ανακοινώσεων μεταξύ των δύο χωρών, στις οποίες η μία κατηγορούσε την άλλη. Ο Υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Anthony John Blinken, ακύρωσε το προγραμματισμένη επίσκεψή του στην Κίνα, ενώ στις 4 Φεβρουαρίου 2023, μετά από απόφαση του Πρόεδρου των ΗΠΑ Biden, μαχητικό αεροσκάφος των ΗΠΑ κατέρριψε το μπαλόνι, το οποίο περισυλλέγει για περαιτέρω εξέταση καθώς πιστεύεται ότι διέθετε τεχνολογία που δεν κατείχαν οι ΗΠΑ.¹⁴³ Έντονη ήταν η αντίδραση της Κίνας, η οποία, με ανακοίνωση του Υπουργείου Εξωτερικών της, κατηγορήσε για μία ακόμη φορά τις ΗΠΑ ότι προσπαθεί να τη συκοφαντήσει.¹⁴⁴

Στις 7 Φεβ 2023 η Κίνα δίνοντας συνέχεια στο περιστατικό, επέδωσε επίσημη διαμαρτυρία στην Πρεσβεία των ΗΠΑ στο Πεκίνο, στην οποία κατηγορούσε τις ΗΠΑ για παραβίαση του διεθνούς δικαίου και ποιο συγκεκριμένα για παραβίαση των όρων της Συνθήκης του Σικάγο για τη διεθνή αεροπλοΐα. Η Κίνα θεωρεί ότι το «κατασκοπευτικό μπαλόνι» που αναφέρουν οι ΗΠΑ είναι «πολιτικό μη επανδρωμένο αεροσκάφος» προκειμένου να υποστηρίξει τις απόψεις της. Από την άλλη πλευρά οι ΗΠΑ ανταπέδωσαν τις κατηγορίες, για παραβίαση του διεθνούς δικαίου, αναφέροντας ότι το «μπαλόνι» της Κίνας εισήλθε εντός του αμερικανικού εναέριου χώρου χωρίς άδεια.¹⁴⁵

Στις 23 Φεβ 2023, στην επέτειο για τον 1 χρόνο από την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία και ενώ η Κίνα φαίνεται να αλλάξει στάση και ετοιμάζεται να παίξει το ρόλο του

¹⁴² Martina M & Brunnstromm D (2023 Φεβρουάριος 2), CIA chief warns against underestimating Xi's ambitions toward Taiwan, Reuters, ανακτήθηκε από <https://www.reuters.com/world/cia-chief-says-chinas-xi-little-sobered-by-ukraine-war-2023-02-02/>

¹⁴³ Ανακοίνωση Τύπου Υπουργείου Άμυνας ΗΠΑ της 4 Φεβ 23, *Statement From Secretary of Defense Lloyd J. Austin III*, ανακτήθηκε από <https://www.defense.gov/News/Releases/Release/Article/3288535/statement-from-secretary-of-defense-lloyd-j-austin-iii/>

¹⁴⁴ Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 4 Φεβ 23. Ανακτήθηκε από https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/202302/t20230204_11019704.html

¹⁴⁵ Η Καθημερινή (2023 Φεβρουάριος 7), *ΗΠΑ – Κίνα: Νέα sinoαμερικανική ένταση*, ανακτήθηκε από <https://www.kathimerini.gr/world/562265494/ipa-kina-nea-sinoamerikaniki-entasi/>

διαμεσολαβητή με κατάθεση σχετικής πρότασης για το τερματισμό της σύγκρουσης, η σκέψη της παραμένει στις ΗΠΑ και τη συμφωνία AUKUS. Ο εκπρόσωπος του ΥΠΕΞ της Κίνας Wang Wenbin σε συνέντευξη του δήλωσε ότι: «Οι ΗΠΑ είναι η Νο 1 πολεμοχαρής χώρα στον κόσμο. Οι ΗΠΑ δεν ήταν σε πόλεμο μόνο για 16 χρόνια σε όλη τη διάρκεια των 240 και πλέον ετών της ιστορίας τους. έχει επίσης καταστήσει την ήπειρο της Ευρασίας ένα λιγότερο σταθερό μέρος. Ο αντίκτυπος της QUAD και της AUKUS απαιτεί επαγρύπνηση για την ασφάλεια και τη σταθερότητα στην περιοχή της Ασίας και του Ειρηνικού». Με τη δήλωση αυτή η Κίνα προσπαθεί να μειώσει τις ΗΠΑ τονίζοντας τα χρόνια της ιστορίας της, που είναι πολύ μικρή σε σύγκριση με τη δικιά της (240 χρόνια ιστορίας των ΗΠΑ έναντι τουλάχιστον 2.000 ετών της Κίνας). Επιπλέον η αναφορά στην AUKUS και η σύνδεση της με τα παγκόσμια γεγονότα που συντελούνται την παρούσα χρονική περίοδο σε άλλη πλευρά του πλανήτη (πόλεμος στην Ουκρανία) αποτυπώνει την αγωνία και την ενόχληση της Κίνας για αυτή.¹⁴⁶

Σχέσεις Κίνας – Αυστραλίας

Οι σχέσεις των 2 χωρών βρίσκονταν στο ναδίρ και πριν τη συμφωνία AUKUS. Η επιδείνωση τους ξεκίνησε το 2019 όταν η Αυστραλία ζήτησε να ερευνηθεί η προέλευση του ιού COVID-19 που οδήγησε στην πανδημία καθώς και όταν απαγόρευσε στην κινεζικών συμφερόντων εταιρεία Hwuwei να αναπτύξει δίκτυα 5G εντός της χώρας. Η Κίνα απάντησε με «ανεπίσημη» απαγόρευση εισαγωγών από την Αυστραλία από άνθρακα μέχρι κρασί. Η εξομάλυνση των σχέσεων ξεκίνησε το Νοέμβριο του 2022 όταν ο Κινέζος Πρόεδρος Χι συναντήθηκε με τον Αυστραλό Πρωθυπουργό Anthony Albanese στο περιθώριο της συνόδου G20 στην Ινδονησία.¹⁴⁷

Από τότε οι σχέσεις μεταξύ Κίνας και Αυστραλίας είναι συνεχώς βελτιούμενες. Ο Πρόεδρος της Κίνας Χι σε μήνυμα του επ' ευκαιρίας της Ημέρας Ανεξαρτησίας της Αυστραλίας την 26 Ιαν 2023 ανέφερε ότι οι σχέσεις των 2 χωρών κινούνται «προς τη σωστή κατεύθυνση. Έχοντας επανεξετάσει το παρελθόν και κοιτώντας προς το μέλλον, καταβάλλονται ενεργές

¹⁴⁶ Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 23 Φεβ 23. Ανακτήθηκε από https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202302/t20230223_11030365.htm

¹⁴⁷ Οικονομικός Ταχυδρόμος (2023, Ιανουάριος 26), *Κίνα: Βελτιώνονται οι σχέσεις με την Αυστραλία*, ανακτήθηκε από <https://www.ot.gr/2023/01/26/diethni/kina-veltionontai-oi-sxeseis-me-tin-aystralia/>

προσπάθειες προς τη σωστή κατεύθυνση για τη βελτίωση και την ανάπτυξη των σχέσεων Κίνας - Αυστραλίας ».¹⁴⁸

Η Κίνα όμως φαίνεται ότι δεν ξεχνάει τη συμφωνία AUKUS και δείχνει να την απασχολεί. Αυτό φαίνεται γιατί σε κάθε δυνατότητα που της παρουσιάζεται την αναφέρει. Χαρακτηριστικά ο Πρέσβης της Κίνας στην Αυστραλία Xiao Qian στη συνέντευξη που έδωσε επ' ευκαιρία της κινεζικής πρωτοχρονιάς ανέφερε ότι: «Η Κίνα δεν σκοπεύει να είναι εχθρός στις ΗΠΑ, Βρετανία και Αυστραλία. Επομένως δεν υπάρχει λόγος να συνεργάζονται σε κάτι που στοχεύει την Κίνα σαν εν δυνάμει απειλή» και συνέχισε λέγοντας πως «αν η Αυστραλία πιστεύει ότι η Κίνα είναι εχθρός της πώς θα μπορούσαν να έχουμε πραγματικές καλές σχέσεις».¹⁴⁹

Σχέσεις Κίνας – Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση με το πρόγραμμά της «Παγκόσμια Πύλη» προσπαθεί να μειώσει την επιρροή της Κίνας στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Το σχέδιο αυτό έρχεται να αντιμετωπίσει τον αντίστοιχο «Δρόμο του Μεταξιού» της Κίνας, προβλέποντας την ανάπτυξη εμπορικών λιμένων, έργα ενεργειακής υποδομής και τηλεπικοινωνιακά δίκτυα. Τα πρώτα από τα 70 σχεδιασμένα προγράμματα, προβλέπουν εντός του 2023 την έναρξη ενεργειών για τοποθέτηση καλωδίου οπτικής ίνας στην Μεσόγειο για παροχή ψηφιακών υπηρεσιών στις χώρες της Βόρειας Αφρικής καθώς και κατασκευή υδροηλεκτρικού εργοστασίου στο Καμερούν.^{150 151}

Γαλλία

Η Γαλλία ξεπέρασε τον αρχικό αιφνιδιασμό της ανακοίνωσης της συμφωνίας που όχι μόνο δεν την συμπεριέλαβε (έχοντας γεωπολιτικά συμφέροντα στην περιοχή) αλλά και της επέφερε ένα πολύ μεγάλο οικονομικό πλήγμα. Το ακυρωθέν συμβόλαιο της Αυστραλίας με τη Naval Group ήταν ένα ιδιαίτερο σκληρό χτύπημα στη γαλλική οικονομία, αν αναλογιστεί κανείς ότι κύριος μέτοχος της εταιρείας είναι το ίδιο το Γαλλικό κράτος. Εντούτοις, η Γαλλία μπορεί να

¹⁴⁸ Collinson E & Lee Bell C, (2023, Φεβρουάριος 8), *AUSTRALIA-CHINA MONTHLY WRAP-UP: JANUARY 2023*, Australia – China Relations Institute, ανακτήθηκε από <https://www.australiachinarelations.org/content/australia-china-monthly-wrap-january-2023>

¹⁴⁹ Xinhua (2023, Ιανουάριος 10), China-Australia relations at critical stage of turnaround: Chinese ambassador, ανακτήθηκε από <https://english.news.cn/20230110/2e78f9c48769495385d80c13d84b5875/c.html>

¹⁵⁰ Η «Παγκόσμια Πύλη» προβλέπει την εξασφάλιση και χρηματοδότηση έργων υποδομής σε χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου ύψους 300 δις. ευρώ μέχρι το 2027

¹⁵¹ Η Καθημερινή,(2023 Ιανουάριος 26), *Ο ευρωπαϊκός δρόμος του μεταξιού – Η απάντηση στην Κίνα*, ανακτήθηκε από <https://www.kathimerini.gr/world/562246717/o-eyropaikos-dromos-toy-metaxioy-i-apantisi-stin-kina/>

θεωρηθεί εν μέρει κερδισμένη, καθώς θα λάβει ένα αρκετά μεγάλο ποσό σαν αποζημίωση από την Αυστραλία για το ακυρωθέν συμβόλαιο και μετά την «απόσυρση» των ΗΠΑ, υπέγραψε μια συμφωνία για κατασκευή φρεγατών Bellhara για την Ελλάδα καθώς και την πώληση μαχητικών αεροσκαφών Rafale τόσο στην Ελλάδα όσο στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και την Ινδονησία.

Κεφάλαιο 6° Συμπεράσματα

Η συμφωνία AUKUS αποτελεί μια σημαντική γεωπολιτική εξέλιξη της οποίας οι πραγματικές διαστάσεις και τα τελικά και οριστικά αποτελέσματα δεν είναι ακόμα ορατά. Η διαταραχή και η όποια διάσπαση έγινε στο Δυτικό στρατόπεδο είναι πολύ δύσκολο να αναστραφεί ή να θεραπευτεί σε σύντομο χρόνο.

Η Συμφωνία AUKUS ανάμεσα στις ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Αυστραλία μπορεί να θεωρηθεί μια βιαστική συμφωνία. Οι ΗΠΑ, μετά την αποχώρησή τους από το Αφγανιστάν και υπό την πίεση της διεθνούς και εσωτερικής κατακραυγής, χρειάζονταν μια γρήγορη γεωπολιτική ενέργεια επιπέδου «υπερδύναμης» σε μια προσπάθεια να αντιστρέψουν τις εντυπώσεις. Η ταχύτητα που απαιτείτο έκανε τις ΗΠΑ να στραφεί στην «αγγλοσαξονική ομάδα» αποκλείοντας διαπραγματεύσεις με άλλες ισχυρές δυνάμεις στη περιοχή, όπως την Ιαπωνία ή την Ινδονησία.

Η συμφωνία της AUKUS ήρθε λίγο πριν από τη Σύνοδο Κορυφής QUAD της 24ης Σεπτεμβρίου 2021 και οι 4 εταίροι της QUAD, «ξυπνώντας από το λήθαργο» μετά την αλλαγή ηγεσίας σε όλα τα μέλη, στοχεύοντας ήδη στην αντιμετώπιση της Κίνας στον Ινδο-Ειρηνικό.

Η AUKUS φέρνει τη Βρετανία πιο κοντά στον Ινδο-Ειρηνικό, βοηθώντας την στην υλοποίηση του σχεδίου της για την «παγκόσμια Βρετανία».

Επιτρέπει στις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο να μοιράζονται τεχνολογία πυρηνικών υποβρυχίων με την Αυστραλία, βοηθώντας την να διαθέτει έναν στόλο πυρηνικών υποβρυχίων. Επομένως, αποκτά δικαιώματα να είναι μέλος ενός αποκλειστικού κλαμπ έξι μόνο παγκόσμιων δυνάμεων - των ΗΠΑ, του Ηνωμένου Βασιλείου, της Γαλλίας, της Κίνας, της Ινδίας και της Ρωσίας - που διαθέτουν πυρηνικά υποβρύχια και, ως εκ τούτου, είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις βλέψεις της Κίνας για κυριαρχία στον Ινδο-Ειρηνικό. Δεν είναι τυχαίο ότι η συμφωνία της AUKUS χαρακτηρίζεται πλέον ως η πιο σημαντική συμφωνία ασφαλείας μεταξύ των 3 εθνών μετά τον Β' ΠΠ. Από την άλλη πλευρά, η QUAD απέχει πολύ από οποιοδήποτε στρατιωτικό σύμφωνο, αντίθετα είναι μια ισχυρή εταιρική σχέση δημοκρατικών εθνών που πρεσβεύουν και πιστεύουν στην υποστήριξη ενός ελεύθερου και ανοικτού Ινδο-Ειρηνικού.

Η Ινδία και η Ιαπωνία δεν θα μπορούσαν ποτέ να συμμετάσχουν στο AUKUS· πρώτον, δεδομένης της αποστροφής της Ινδίας προς τα στρατιωτικά σύμφωνα ασφαλείας και της ισχυρής αίσθησης της στρατηγικής της αυτονομίας και δεύτερον, της αποστροφής της Ιαπωνίας προς την πυρηνική τεχνολογία.¹⁵²

Η AUKUS βοηθά την Ινδία χωρίς να εμπλέκεται άμεσα, καθώς στο τριμερές σύμφωνο συμμετέχουν στενοί στρατηγικοί εταίροι του Νέου Δελχί για την αντιμετώπιση της Κίνας στον Ινδο-Ειρηνικό. Επομένως, εξυπηρετεί τα συμφέροντα της Ινδίας για μια σταθερή ισορροπία δυνάμεων στον Ινδο-Ειρηνικό, έναν έλεγχο της επιθετικότητας της Κίνας, ενώ παράλληλα επιτρέπει στην Ινδία να διατηρήσει τη στρατηγική της αυτονομία.¹⁵³

Η γεωγραφία της Κίνας την καθιστά έναν υπολογίσιμο αν όχι σημαντικό «παίκτη» στο παιχνίδι των γεωπολιτικών συγκρούσεων στον πλανήτη. Κατά συνέπεια, οι σχέσεις της με τις μεγάλες δυνάμεις του πλανήτη μπορούν να επηρεάσουν την παγκόσμια ισορροπία δυνάμεων.

Οι ΗΠΑ αιφνιδιάστηκαν από τη σκληρότητα και τη δριμύτητα της γαλλικής αντίδρασης. Η σύμβαση των υποβρυχίων που ακυρώθηκε δημιουργεί τεράστιο πρόβλημα στη γαλλική ναυπηγική βιομηχανία, παρά την αποζημίωση που θα λάβει από την Αυστραλία. Η μη πρόσκληση της Γαλλίας στη Συμφωνία, εκτός από τις υποψίες ότι το κίνητρο ήταν και οικονομικό για τις ΗΠΑ, παρέβλεψε το γεγονός ότι η Γαλλία έχει συγκεκριμένα γεωπολιτικά συμφέροντα στην περιοχή του Ινδικού-Ειρηνικού Ωκεανού, τόσο από άποψη διεθνούς ασφαλείας όσο και διότι διαθέτει υπερπόντια γαλλικά εδάφη στην ευρεία περιοχή.

Η πώληση πυρηνικών υποβρυχίων στην Αυστραλία δημιουργεί θέμα διάδοσης της πυρηνικής ενέργειας, όχι πυρηνικών όπλων που δεν περιλαμβάνονται έτσι και αλλιώς στη συμφωνία, αλλά των πυρηνικών αντιδραστήρων πρόωσης των υποβρυχίων. Μπορεί να μην συνιστά ξεκάθαρη παράβαση των συνθηκών μη διάδοσης πυρηνικών όπλων, αλλά, αν βρει μιμητές ανάμεσα σε κράτη που διαπραγματεύονται τις πυρηνικές δυνατότητες τους όπως το Ιράν, τότε το διεθνές πολιτικό σκηνικό ενδέχεται να γίνει πιο περίπλοκο και επικίνδυνο.

Η Κίνα και η Ρωσία αποτελούν ξεκάθαρα δύο σημαντικούς συμμάχους απέναντι στις ΗΠΑ και τους συμμάχους τους. Ο Πρόεδρος Trump προσπάθησε να προσεγγίσει τον Πρόεδρο Putin στην αρχή της θητείας του χωρίς αποτέλεσμα. Σκοπός του ήταν να απομονώσει την Κίνα, αλλά απέτυχε. Η Ρωσία, απομονωμένη από την υπόλοιπη Ευρώπη, ιδίως μετά τον πόλεμο με

¹⁵² Observer Research Foundation, (2021 Οκτώβριος 21) *Why the AUKUS Helps the QUAD*, ανακτήθηκε από <https://www.orfonline.org/expert-speak/why-the-aukus-helps-the-quad/>

¹⁵³ Observer Research Foundation, (2021 Οκτώβριος 21) *Why the AUKUS Helps the QUAD*, ανακτήθηκε από <https://www.orfonline.org/expert-speak/why-the-aukus-helps-the-quad/>

την Ουκρανία, στηρίζει την οικονομία της στην εξαγωγή υδρογονανθράκων και η Κίνα είναι ο κυριότερος και σίγουρα ο σπουδαιότερος πελάτης της. Για να ξεκαθαρίσει τη θέση της, προσκάλεσε το κινεζικό ναυτικό σε κοινές ασκήσεις στην Αγία Πετρούπολη το 2017, και οι ΗΠΑ άλλαξαν κεφάλαιο στη στρατηγική τους καταφεύγοντας στη «διπλή ανάσχεση» των δύο υπερδυνάμεων, ρίχνοντας ουσιαστικά τη μία στην αγκαλιά της άλλης.¹⁵⁴

Μια ενδεχόμενη ενέργεια της Κίνας εναντίον της Taiwan (κάτι που συνιστά ίσως τον σοβαρότερο γεωπολιτικό στόχο της Κίνας) θα πυροδοτήσει αντιδράσεις στην Άπω Ανατολή και θα δοκιμάσει όλες τις σχέσεις και τις συμμαχίες της περιοχής, παλιές και νέες.

Το μακρύ χρονοδιάγραμμα και το τεράστιο οικονομικό κόστος, που φτάνει τα εκατοντάδες δισεκατομμύρια δολάρια μόνο για την Αυστραλία, θέτει ερωτήματα σχετικά με το πόσο μακριά θα μπορούσαν να φτάσουν τα σχέδια των εταίρων τις επόμενες δεκαετίες καθώς οι κυβερνήσεις και ενδεχομένως οι προτεραιότητες τους αλλάζουν. Μέχρι την ολοκλήρωση της συμφωνίας κανένας από τους πρωταγωνιστές της δεν αναμένεται να συνεχίζει την πολιτική του σταδιοδρομία και να βρίσκεται στην εξουσία.

Επίλογος

Καθώς το παγκόσμιο οικονομικό και στρατηγικό κέντρο συνεχίζει να μετατοπίζεται προς την περιοχή Ασίας-Ειρηνικού, η περιοχή έχει καταστεί επίκεντρο του ανταγωνισμού μεγάλων χωρών, επιφέροντας αβεβαιότητες στην περιφερειακή ασφάλεια. Οι ΗΠΑ ενισχύουν τις στρατιωτικές συμμαχίες τους στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού και ενισχύουν τη στρατιωτική ανάπτυξη και παρέμβαση, προσθέτοντας πολυπλοκότητα στην περιφερειακή ασφάλεια.

Ο χρόνος θα δείξει εάν η Κίνα, επηρεασμένη από τις αρχές του Sun Tzu, θα καταφέρει να επικρατήσει στην περιοχή της, δηλαδή αυτή του Ινδο-ειρηνικού ή εάν μετά το «Pivot to Asia», οι ΗΠΑ και οι σύμμαχοι τους θα γίνουν οι νέοι κυρίαρχοι της περιοχής.

¹⁵⁴ Κωσταράκος Μ. (2021 Σεπτέμβριος 22), *Οκτώ σημεία για την πρόσφατη συμφωνία AUKUS*, ανακτήθηκε από <https://www.in.gr/2021/09/22/politics/diplomatia/mixalis-kostarakos-okto-simeia-gia-tin-prosfati-symfonia-aukus/>

Παραρτήματα

«Α» Πηγές-Βιβλιογραφία

«Β» Συμφωνία AUKUS

Πηγές - Βιβλιογραφία

Πηγές

α. Αρχεία

Ανακοίνωση του Γραφείου του Πρωθυπουργού της Μαλαισίας την 18 Σεπ 21. Ανακτήθηκε από <https://www.pmo.gov.my/2021/09/kenyataan-media-berkaitan-perdana-menteri-malaysia-dan-perdana-menteri-australia-setuju-memperkukuhkan-hubungan-dua-hala/>

Ανακοίνωση Τύπου της ΕΕ της 20 Σεπτεμβρίου 2021, Australia: High Representative/Vice-President Josep Borrell meets Foreign Minister, Marise Payne , ανακτήθηκε από https://www.eeas.europa.eu/eeas/australia-high-representativevice-president-josep-borrell-meets-foreign-minister-marise-payne_en

Ανακοίνωση Τύπου του Πρωθυπουργού της Αυστραλίας στις 11 Ιουν 22. Ανακτήθηκε από <https://www.pm.gov.au/media/naval-group-settlement>

Ανακοίνωση Τύπου του Υπουργείου Άμυνας των ΗΠΑ της 12 Ιαν 23, DOD, Japan MOD Sign Technology and Security of Supply Arrangements, ανακτήθηκε από <https://www.defense.gov/News/Releases/Release/Article/3267110/dod-japan-mod-sign-technology-and-security-of-supply-arrangements/>

Ανακοίνωση Τύπου Υπουργείου Άμυνας ΗΠΑ της 4 Φεβ 23, *Statement From Secretary of Defense Lloyd J. Austin III*, ανακτήθηκε από <https://www.defense.gov/News/Releases/Release/Article/3288535/statement-from-secretary-of-defense-lloyd-j-austin-iii/>

Ανακοίνωση Τύπου Υπουργείου Εξωτερικών Αυστραλίας της 17 Σεπτεμβρίου 2021. Ανακτήθηκε από <https://www.foreignminister.gov.au/minister/marise-payne/media-release/australia-us-ministerial-consultations-joint-statement-unbreakable-alliance-peace-and-prosperity>

Ανακοίνωση Τύπου του Υπουργείου Εξωτερικών της Γαλλίας της 7 Οκτωβρίου 2021. Ανακτήθηκε από <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/australia/news/article/australia-return-of-the-french-ambassador-to-canberra-oct-7-2021>

Ανακοίνωση Τύπου Υπουργείου Εξωτερικών Ινδονησίας της 17 Σεπ 21. Ανακτήθηκε από https://kemlu.go.id/portal/en/read/2937/siaran_pers/statement-on-australias-nuclear-powered-submarines-program

Ανακοίνωση Υπουργείου Εξωτερικών της Κίνας της 18 Οκτ 23. Ανακτήθηκε από https://www.mfa.gov.cn/eng/zxxx_662805/202310/t20231018_11163382.html

Απάντηση ερώτησης εκπροσώπου της πρεσβείας της Κίνας στο Λονδίνο στις 18 Σεπτεμβρίου 2021. Ανακτήθηκε από http://gb.china-embassy.gov.cn/eng/PressandMedia/Spokepersons/202109/t20210918_10253483.htm

Απάντηση ερώτησης εκπροσώπου της πρεσβείας της Κίνας στο Λονδίνο στις 22 Σεπτεμβρίου 2021. Ανακτήθηκε από http://gb.china-embassy.gov.cn/eng/PressandMedia/Spokepersons/202109/t20210922_9570337.htm

Απάντηση ερώτησης εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας στις 30 Νοεμβρίου 2021. Ανακτήθηκε από http://au.china-embassy.gov.cn/eng/sghdxwfb_1/202111/t20211130_10458800.htm

Απάντηση ερώτησης εκπροσώπου της πρεσβείας της Κίνας στο Λονδίνο στις 7 Απριλίου 2022. Ανακτήθηκε από http://gb.china-embassy.gov.cn/eng/PressandMedia/Spokepersons/202204/t20220407_10665583.htm

Δήλωση Κινεζικού Κυβερνητικού εκπροσώπου στο Twitter την 27 Δεκ 22, ανακτήθηκε από https://twitter.com/MFA_China/status/1607676719951155202

Δήλωση Κινεζικού Κυβερνητικού εκπροσώπου στο Twitter την 27 Δεκ 22, ανακτήθηκε από https://twitter.com/MFA_China/status/1607677069269569543

Δήλωση Προέδρου των Εργατικών Keir Starmer στη Βουλή των Λόρδων στις 16 Σεπτεμβρίου 2021. Ανακτήθηκε από https://hansard.parliament.uk/commons/2021-09-16/debates/4835BC3D-E0BF-43E0-9A3B-9BCC5B77DF7F/AUKUS?utm_source=HOC%2BLibrary%2B-%2BCurrent%2Bawareness%2Bbulletins&utm_campaign=94c19a9737-Current_Awareness_IADS_17_09_2021&utm_medium=email&utm_term=0_f325cdbfdc-94c19a9737-103727630&mc_cid=94c19a9737&mc_eid=a8bed5b782&contribution-747B9DA5-2564-4787-B6BA-1ECA38F322C2

Δήλωση Πρωθυπουργού Ηνωμένου Βασιλείου στη Βουλή των Λόρδων στις 16 Σεπτεμβρίου 2021. Ανακτήθηκε από https://hansard.parliament.uk/commons/2021-09-16/debates/4835BC3D-E0BF-43E0-9A3B-9BCC5B77DF7F/AUKUS?utm_source=HOC%2BLibrary%2B-%2BCurrent%2Bawareness%2Bbulletins&utm_campaign=94c19a9737-Current_Awareness_IADS_17_09_2021&utm_medium=email&utm_term=0_f325cdbfdc-94c19a9737-103727630&mc_cid=94c19a9737&mc_eid=a8bed5b782&contribution-747B9DA5-2564-4787-B6BA-1ECA38F322C2

Δήλωση του Υπουργού Εξωτερικών της Γαλλίας στις 17 Σεπ 2021. Ανακτήθηκε από <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/australia/news/article/statement-by-jean-yves-le-drian-minister-for-europe-and-foreign-affairs-17-sept>

Δήλωση του Υπουργού Εξωτερικών των Φιλιππίνων Teodoro Locsin Jr στις 19 Σεπ 2021. Ανακτήθηκε από <https://jakartapm.dfa.gov.ph/79-about-asean/704-statement-of-foreign-affairs-teodoro-l-locsin-jr-on-the-australia-united-kingdom-united-states-aukus-enhanced-trilateral-security-partnership>

Κείμενο Πολιτικής «Global Britain in a Competitive Age: the Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy» (2 Ιουλ 2021). Ανακτήθηκε από <https://www.gov.uk/government/publications/global-britain-in-a-competitive-age-the-integrated-review-of-security-defence-development-and-foreign-policy/global-britain-in-a-competitive-age-the-integrated-review-of-security-defence-development-and-foreign-policy#the-national-security-and-international-environment-to-2030>

Κοινή Ανακοίνωση για τη στρατηγική της ΕΕ για τη συνεργασία στον Ινδο-ειρηνικό. Ανακτήθηκε από

https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/jointcommunication_2021_24_1_en.pdf

Συμφωνία AUKUS « Agreement between the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the Government of Australia, and the Government of the United States of America for the Exchange of Naval Nuclear Propulsion Information»

Συμφωνία μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Γαλλικής Δημοκρατίας για την εγκαθίδρυση στρατηγικής εταιρικής σχέσης για τη συνεργασία στην άμυνα και την ασφάλεια, (2021), ανακτήθηκε από

<https://www.documentcloud.org/documents/21070010-sumphonia-strategikes-etairikes-skheses-elladas-gallias-gia-ten-amuna-kai-ten-asphaleia>

Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 16 Σεπ 21. Ανακτήθηκε από

https://www.fmprc.gov.cn/fyrbt_673021/jzhsl_673025/202109/t20210916_9604844.shtml

Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 17 Σεπ 21. Ανακτήθηκε από

https://www.fmprc.gov.cn/fyrbt_673021/jzhsl_673025/202109/t20210917_9604845.shtml

Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 22 Σεπ 21. Ανακτήθηκε από

https://www.fmprc.gov.cn/fyrbt_673021/jzhsl_673025/202109/t20210922_9584069.shtml

Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 23 Σεπ 21. Ανακτήθηκε από

https://www.fmprc.gov.cn/fyrbt_673021/jzhsl_673025/202109/t20210923_9584070.shtml

Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 30 Ιαν 23. Ανακτήθηκε από https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/202301/t20230130_11016450.html

Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 4 Φεβ 23. Ανακτήθηκε από https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/202302/t20230204_11019704.html

Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 23 Φεβ 23. Ανακτήθηκε από https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202302/t20230223_11030365.html

Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 14 Μαρ 23. Ανακτήθηκε από https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202303/t20230314_11041208.html

Συνέντευξη Τύπου Εκπροσώπου Υπουργείου Εξωτερικών Κίνας της 15 Μαρ 23. Ανακτήθηκε από https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202303/t20230315_11042233.html

Συνέντευξη τύπου του Υπουργού Εξωτερικών της Ιαπωνίας MOTEGI Toshimitsu της 17 Σεπ 21. Ανακτήθηκε από https://www.mofa.go.jp/press/kaiken/kaiken25e_000037.html

Συνέντευξη τύπου του Υπουργού Εξωτερικών της Ιαπωνίας MOTEGI Toshimitsu της 21 Σεπ 21. Ανακτήθηκε από https://www.mofa.go.jp/press/kaiken/kaiken25e_000038.html

Συνέντευξη του Υπουργού Εξωτερικών Νότιας Κορέας της 22 Σεπτεμβρίου 2021. Ανακτήθηκε από <https://www.cfr.org/event/conversation-foreign-minister-chung-eui-yong-republic-korea>

Τηλεοπτική συνέντευξη της Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 20 Σεπ 21 στο CNN. Ανακτήθηκε από <https://edition.cnn.com/videos/tv/2021/09/20/amanpour-ursula-von-der-leyen-aukus-eu-france.cnn>

Asian Infrastructure Investment Bank, Articles of Agreement, ανακτήθηκε από <https://www.aiib.org/en/about-aiib/basic-documents/download/articles-of-agreement/basic-document-english-bank-articles-of-agreement.pdf>

China's National Defense in the New Era, 2019, The State Council Information Office of the People's Republic of China

European Parliament - Parliamentary question - E-003068/2019, *Safe City project in Serbia — China penetrating into Europe*, ανακτήθηκε από https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2019-003068_EN.html

Interim National Security Strategic Guidance, (Μάρτιος 2021), ανακτήθηκε από <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf>

International Atomic Energy Agency (IAEA), Communication dated 15 September 2021 received from the Permanent Mission of the United States of America to Agency, ανακτήθηκε από <https://www.iaea.org/sites/default/files/publications/documents/infcircs/2021/infcirc963.pdf>

International Atomic Energy Agency (IAEA), 1970, Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT), ανακτήθηκε από <https://www.iaea.org/sites/default/files/publications/documents/infcircs/1970/infcirc140.pdf>

Summary of the 2018 National Defense Strategy of The United States of America, σελ 1. Ανακτήθηκε από <https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf>

Joint Leaders statement on AUKUS. Ανακτήθηκε από

<https://www.gov.uk/government/news/uk-us-and-australia-launch-new-security-partnership>

The White House (2015 Νοέμβριος 16), Fact Sheet Advancing the Rebalance to Asia and the Pacific, ανακτήθηκε από <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/11/16/fact-sheet-advancing-rebalance-asia-and-pacific>

The White House, (2021 Σεπτέμβριος 15), *Background Press Call on AUKUS*, ανακτήθηκε από <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/press-briefings/2021/09/15/background-press-call-on-aukus/>

The White House, (2021, Σεπτέμβριος 15), Joint Leaders Statement on AUKUS. Ανακτήθηκε από <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/09/15/joint-leaders-statement-on-aukus/>

The White House, (2022 Απρίλιος 5), AUKUS Leaders' Level Statement, ανακτήθηκε από <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/04/05/aukus-leaders-level-statement/>

The White House (2023 Μάρτιος 13), Joint Leaders Statement on AUKUS, ανακτήθηκε από <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/03/13/joint-leaders-statement-on-aukus-2/>

Threshold Test Ban Treaty, 1974, ανακτήθηκε από <https://www.atomicarchive.com/resources/treaties/ttbt.html>

Twitter AFP News Agency 16 Σεπ 2021. ανακτήθηκε από <https://twitter.com/AFP/status/1438318241273634827>

United States Atomic Energy Act of 1954, ανακτήθηκε από <https://www.govinfo.gov/content/pkg/COMPS-1630/pdf/COMPS-1630.pdf>

World Economic League Table 2023, 14th edition, December 2022, ανακτήθηκε από <https://cebr.com/reports/world-economic-league-table-2023/>

β. Άρθρα

ΑΠΕ – ΜΠΕ, (2023, Φεβρουάριος 3), *Προειδοποίηση του διευθυντή της CIA για τις «φιλοδοξίες» και τις προθέσεις της Κίνας για την Ταϊwan*, ανακτήθηκε από <https://www.amna.gr/home/article/705595/Proeidopoiisi-tou-dieuthunti-tis-CIA-gia-ts-filodoxies-kai-tis-protheses-tis-Kinas-gia-tin-Taiban>

Γεραντώνη Μ. (2023 Ιανουάριος 8), Του έμεινε μόνο ο Σι, *Το Βήμα*, σελ 47

Δρακόπουλος Π. (2022, Οκτώβριος 30), Ο διαστημικός σταθμός της Κίνας είναι σχεδόν έτοιμος, με την εκτόξευση του τελευταίου τμήματος τη Δευτέρα, *Αθηναϊκό - Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων*. Ανακτήθηκε από <https://www.amna.gr/home/article/684698/O-diastimikos-stathmos-tis-Kinas-einai-schedon-etoimos--me-tin-ektoxeusi-tou-teleutaiou-tmimatos-ti-Deutera>

Η Καθημερινή (2023 Φεβρουάριος 7), *ΗΠΑ – Κίνα: Νέα σινοαμερικανική ένταση*, ανακτήθηκε από <https://www.kathimerini.gr/world/562265494/ipa-kina-nea-sinoamerikaniki-entasi/>

Η Καθημερινή, (2023 Ιανουάριος 1), *Κιμ Γιονγκ Ουν: Ζητεί εκθετική αύξηση του πυρηνικού οπλοστασίου της Βόρειας Κορέας*, ανακτήθηκε από <https://www.kathimerini.gr/world/562210381/kim-giongk-oyn-zitei-ekthetiki-ayxisi-toy-pyrinikoy-oplostasiou-tis-voreias-koreas/>

Η Καθημερινή, (2023 Ιανουάριος 26), *Ο ευρωπαϊκός δρόμος του μεταξίου – Η απάντηση στην Κίνα*, ανακτήθηκε από <https://www.kathimerini.gr/world/562246717/o-eyropaikos-dromos-toy-metaxiou-i-apantisi-stin-kina/>

Η Καθημερινή, (2022 Απρίλιος 28) , Ρεκόρ εξοπλισμών αξίας 2,1 τρισ. δολ. στον πλανήτη, ανακτήθηκε από <https://www.kathimerini.gr/world/561828787/rekor-exoplismou-axias-2-1-tris-dol-ston-planiti/>

Κωσταράκος Μ. (2021 Σεπτέμβριος 22), *Οκτώ σημεία για την πρόσφατη συμφωνία AUKUS*, ανακτήθηκε από <https://www.in.gr/2021/09/22/politics/diplomatia/mixalis-kostarakos-okto-simeia-gia-tin-prosfati-symfonia-aukus/>

Οικονομικός Ταχυδρόμος (2023, Ιανουάριος 26), *Κίνα: Βελτιώνονται οι σχέσεις με την Αυστραλία*, ανακτήθηκε από <https://www.ot.gr/2023/01/26/diethni/kina-veltionontai-oi-sxeseis-me-tin-aystralia/>

Ψύλος Μ. (2023 Ιανουάριος 6) *Η «Αρκούδα» και ο «Δράκος»: Ο νέος Σινο-ρωσικός Άξονας*, Η Ναυτεμπορική, ανακτήθηκε από <https://www.naftemporiki.gr/kosmos/1424511/i-arkoyda-kai-o-drakos-o-neos-sino-rosikos-axonas/>

Ashraf J (2017), *String of Pearls and China's Emerging Strategic Culture*, Strategic Studies Vol 37, No 4, Institute of Strategic Studies Islamabad

BBC, (2021, Σεπτέμβριος 20), *Aukus could trigger a 'nuclear arms race', says North Korea*, ανακτήθηκε από <https://www.bbc.com/news/world-asia-58621056>

Campanella E.& Marta Dassù M., *Ένα μέλλον για τους αγγλόφωνους λαούς*, Foreign Affairs The Hellenic Edition, ανακτήθηκε από <https://www.foreignaffairs.gr/articles/71175/edoardo-campanella-kai-marta-dassu/ena-mellon-gia-toys-agglofonoys-laous?page=show>

Choe Sang-Hun, (2023 Ιανουάριος 12), *In a First, South Korea Declares Nuclear Weapons a Policy Option*, The New York Times, ανακτήθηκε από <https://www.nytimes.com/2023/01/12/us/south-korea-nuclear-weapons.html>

Chrisafis A & Boffey D. (2021, Σεπτέμβριος 16), *'Stab in the back': French fury as Australia scraps submarine deal*, *The Guardian*, ανακτήθηκε από

<https://www.theguardian.com/world/2021/sep/16/stab-in-the-back-french-fury-australia-scraps-submarine-deal>

Collinson E & Lee Bell C, (2023, Φεβρουάριος 8), *AUSTRALIA-CHINA MONTHLY WRAP-UP: JANUARY 2023*, Australia – China Relations Institute, ανακτήθηκε από <https://www.australiachinarelations.org/content/australia-china-monthly-wrap-january-2023>

Craymer L (2022 Δεκέμβριος 7), New Zealand Navy idles ships as labour crisis hits, *Reuters* ανακτήθηκε από <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/new-zealand-navy-idles-ships-labour-crisis-hits-2022-12-07/>

FranceInfo, (2021, Σεπτέμβριος 20), Crise des sous-marins australiens : Jean Yves Le Drian appelle les Européens à des "réflexions profondes" et critique à nouveau Washington , ανακτήθηκε από https://www.francetvinfo.fr/economie/emploi/metiers/armee-et-securite/crise-des-sous-marins-australiens-jean-yves-le-drian-appelle-les-europeens-a-des-reflexions-profondes-et-critique-a-nouveau-washington_4778263.html

Graham E. (2021 Σεπτέμβριος 17), Australia's well-kept nuclear-submarine secret, *IJSS*, ανακτήθηκε από <https://www.ijss.org/blogs/analysis/2021/09/australia-submarines>

Green A. (2019, Απρίλιος 26) , Cultural clashes dividing French, Australian officials working on \$50 billion 'attack class' submarine program, *The ABC News*, ανακτήθηκε από <https://www.abc.net.au/news/2019-04-27/french-subs-cultural-clashes-lunch-meeting-times-naval-group/11049748>

Honovich J. (2017, ,Φεβρουάριος16), Huawei Gives France Free City Surveillance, *IPVM*, ανακτήθηκε από <https://ipvm.com/reports/huawei-france>

Maizland L & Albert E (2022, Οκτώβριος 6), *The Chinese Communist Party*, Council on Foreign Relations, ανακτήθηκε από <https://www.cfr.org/backgrounder/chinese-communist-party>

Manjari M, (2021, Οκτώβριος 13) The Quad, AUKUS, and India's Dilemmas , Council on Foreign Relations, ανακτήθηκε από <https://www.cfr.org/article/quad-aukus-and-indias-dilemmas>

Martina M & Brunnstromm D (2023 Φεβρουάριος 2), CIA chief warns against underestimating Xi's ambitions toward Taiwan, Reuters, ανακτήθηκε από <https://www.reuters.com/world/cia-chief-says-chinas-xi-little-sobered-by-ukraine-war-2023-02-02/>

Muraviev A (2021, Σεπτέμβριος 21), After AUKUS, Russia sees a potential threat — and an opportunity to market its own submarines, *The Conversation*, ανακτήθηκε από <https://theconversation.com/after-aukus-russia-sees-a-potential-threat-and-an-opportunity-to-market-its-own-submarines-168374>

Newdick T. (2021, Ιανουάριος 19), Australia Reportedly Looking At An Alternative To Its Costly New French-Designed Submarines, *The Drive*, ανακτήθηκε από <https://www.thedrive.com/the-war-zone/38790/australia-reportedly-looking-at-an-alternative-to-its-costly-new-french-designed-submarines>

Observer Research Foundation, (2021 Οκτώβριος 21) *Why the AUKUS Helps the QUAD*, ανακτήθηκε από <https://www.orfonline.org/expert-speak/why-the-aukus-helps-the-quad/>

Reuters, (2016, Δεκέμβριος 16) , Australia, France sign lucrative DCNS submarines deal, ανακτήθηκε από <https://www.reuters.com/article/us-australia-france-submarines-idUSKBN14818I>

Sutton H. (2021, Σεπτέμβριος 29), The 5 Main Options For Australia's AUKUS Nuclear Submarine Deal, *Naval News*, ανακτήθηκε από <https://www.navalnews.com/naval-news/2021/09/the-5-main-options-for-australias-aukus-nuclear-submarine-deal/>

The Wire, (2021, Σεπτέμβριος 21), AUKUS Has No Relevance to Quad, Nor Will it Impact its Functioning: India ανακτήθηκε από <https://thewire.in/diplomacy/india-aukus-quad-harsh-vardhan-shringla>

Tsuruoka M., (2021, Νοέμβριος 16), Japan's Ambivalent AUKUS Response, *The Diplomat*, ανακτήθηκε από <https://thediplomat.com/2021/11/japans-ambivalent-aukus-response/>

Twomay C., (2006), *CHINESE STRATEGIC CULTURES: SURVEY AND CRITIQUE*, Defense Threat Reduction Agency

Willsher K (2021, Σεπτέμβριος 18), Aukus: France's ambassador recall is 'tip of the iceberg', say analysts, *The Guardian*, ανακτήθηκε από <https://www.theguardian.com/world/2021/sep/18/aukus-france-ambassador-recall-is-tip-of-the-iceberg-say-analysts>

Xinhua (2023, Ιανουάριος 10), China-Australia relations at critical stage of turnaround: Chinese ambassador, ανακτήθηκε από <https://english.news.cn/20230110/2e78f9c48769495385d80c13d84b5875/c.html>

Yomiuri Shimbun, (2022 Νοέμβριος 30) , Japan seeks to buy up to 500 Tomahawk cruise missiles from U.S, *The Japan News* ανακτήθηκε από <https://japannews.yomiuri.co.jp/politics/defense-security/20221130-74091/>

γ. **Ιστοσελίδες**

Asia Pacific Economic Cooperation, History, ανακτήθηκε από <https://www.apec.org/about-us/about-apec/history>

Australia Government, Department of Foreign Affairs and Trade, *East Asia Summit (EAS)*, ανακτήθηκε από <https://www.dfat.gov.au/international-relations/regional-architecture/eas/east-asia-summit-eas>

BRICS, Countries, ανακτήθηκε από <http://brics2022.mfa.gov.cn/eng/gyjzgj/jzgjjj/>

Dassault Aviation, *Rafale Deployment History*, ανακτήθηκε από <https://www.dassault-aviation.com/en/defense/rafale/rafale-deployment-history/>

European Bank, Belt and Road Initiative (BRI), ανακτήθηκε από <https://www.ebrd.com/what-we-do/belt-and-road/overview.html>

G20 Members, ανακτήθηκε από <https://www.g20.org/en/about-g20/#members>

SIPRI, Military Expenditure Database. Ανακτήθηκε από <https://milex.sipri.org/sipri>

SIPRI, *World military expenditure passes \$2 trillion for first time*. Ανακτήθηκε από <https://www.sipri.org/media/press-release/2022/world-military-expenditure-passes-2-trillion-first-time>

The Shanghai Cooperation Organization, General Information, ανακτήθηκε από <http://eng.sectsco.org/cooperation/20170110/192193.html>

United Nations Security Council, Current Members, ανακτήθηκε από <https://www.un.org/securitycouncil/content/current-members>

World Population Review, 2023 World Population by Country (Live), ανακτήθηκε από <https://worldpopulationreview.com/>

Βιβλιογραφία

α. Ελληνόγλωσση

Ζανίδης Θ. (2020), *Μια μικρή εισαγωγή στην κινεζική στρατηγική κουλτούρα*, ΙΔΙΣ

Ζυλλιέν Φ. (Ανατύπωση ΣΤ' 2020), *Εγκώμιο της Απραξίας*, Αθήνα, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης

Κολιόπουλος Κ. (2008), *Η στρατηγική σκέψη από την αρχαιότητα έως σήμερα*, Αθήνα: Ποιότητα

Λίτσας Σπ., (2010) *Πόλεμος και Ορθολογισμός. Θεωρητικές Προεκτάσεις και Στρατηγικές Εφαρμογές*, Αθήνα: Ποιότητα

Παπασωτηρίου Χ (2013), *Η Κίνα από την ουράνια αυτοκρατορία στην ανερχόμενη υπερδύναμη του 21ου αιώνα*, Αθήνα, Ποιότητα

Παπαφλωράτος Ι (2021), *Η εξωτερική πολιτική και η υψηλή στρατηγική των Μεγάλων Δυνάμεων και των βαλκανικών κρατών*, Αθήνα: Λειμών

Πετρόπουλος Σ, Χουλιάρης Α, (2013), *Η Κίνα και οι άλλοι*, Αθήνα, Παπαζίση

Πλατιάς Α. (2002) *Διεθνείς Σχέσεις και Στρατηγική στον Θουκυδίδη*, Αθήνα: Εστία

Gebler H.(2006), *Κίνα ο δράκος της Ασίας*, Αθήνα, Ψυχογιός

Hart Liddell (1963), ανατύπωση 2000, *Η έμμεσος στρατηγική*, Αθήνα ΓΕΣ

β. Ξενόγλωσση

Collins J. (1974) *Grand STRATEGY Principles and Practices*, USA, United States Naval Institute

Συμφωνία AUKUS

AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF AUSTRALIA, THE GOVERNMENT OF THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND, AND THE GOVERNMENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA FOR THE EXCHANGE OF NAVAL NUCLEAR PROPULSION INFORMATION

The Government of Australia (“Australia”), the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland (the “United Kingdom”), and the Government of the United States of America (the “United States”) (collectively, the “Parties”).

Recalling their leaders’ announcement of an enhanced trilateral security partnership among the Parties called AUKUS, of which the first initiative is a shared ambition to support Australia in acquiring nuclear-powered submarines for the Royal Australian Navy.

In this regard, recalling that the Parties have embarked on a trilateral effort to seek an optimal pathway to deliver this capability.

Considering that the United Kingdom and Australia are participating with the United States in international arrangements pursuant to which they are making substantial and material contributions to their mutual defense and security.

Recognizing that their common defense and security will be advanced by the exchange of naval nuclear propulsion information concerning military reactors.

Believing that such exchange can be undertaken without unreasonable risk to each Party’s common defense and security.

Reaffirming their respective obligations under the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, done at London, Moscow, and Washington on July 1, 1968 (NPT); and Taking into consideration the United States Atomic Energy Act of 1954, as amended.

Have agreed as follows:

ARTICLE I

General Provision

While the United States, the United Kingdom, and Australia are participating in international arrangements for their mutual defense and security and making substantial and material contributions thereto, each Party may communicate to and exchange with the other Parties information, in accordance with the provisions of this Agreement, provided that the communicating Party determines that such cooperation will promote and will not constitute an unreasonable risk to its defense and security.

ARTICLE II

Exchange of Information

Each Party may communicate to or exchange with the other Parties naval nuclear propulsion information as is determined to be necessary to research, develop, design, manufacture, operate, regulate, and dispose of military reactors, and may provide support to facilitate such communication or exchange, to the extent and by such means as may be mutually agreed.

ARTICLE III

Responsibility for Use of Information

The use of any information (including design drawings and specifications) communicated or exchanged under this Agreement shall be the responsibility of the Party receiving it, and the originating Party does not provide any indemnity, and does not warrant the accuracy or

completeness of such information and does not warrant the suitability or completeness of such information for any particular use or application.

ARTICLE IV

Conditions

A. Cooperation under this Agreement shall be carried out by each of the Parties in accordance with its applicable laws.

B. Nothing in this Agreement shall preclude the communication or exchange of naval nuclear propulsion information that may be transmissible under other arrangements or agreements between any of the Parties.

C. Cooperation under this Agreement shall require the application of International Atomic Energy Agency safeguards with respect to all nuclear material in all peaceful nuclear activities within the territory of Australia, under its jurisdiction, or carried out under its control anywhere. Implementation of the Agreement between Australia and the International Atomic Energy Agency for the Application of Safeguards in Connection with the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, signed at Vienna on July 10, 1974, and the Protocol Additional to the Agreement between Australia and the International Atomic Energy Agency for the Application of Safeguards in Connection with the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, signed at Vienna on September 23, 1997, shall be considered to fulfill this requirement.

ARTICLE V

Guaranties

A. The Parties shall accord full security protection to classified information communicated or exchanged pursuant to this Agreement in accordance with the Annexes to this Agreement, and in accordance with applicable national law and regulations of the Parties. In no case shall any Party maintain security standards for safeguarding classified information made available pursuant to this Agreement less restrictive than those set forth in the Annexes to this Agreement in effect on the date this Agreement comes into force.

B. Unclassified naval nuclear propulsion information communicated or exchanged pursuant to this Agreement shall be accorded at least the same level of protection by the

recipient Party as that accorded to such information by the originating Party. The Parties shall consult with each other regarding the appropriate protection for such information.

C. Naval nuclear propulsion information communicated or exchanged pursuant to this Agreement shall be made available through channels existing or hereafter established for the communication or exchange of such information between the Parties.

D. Naval nuclear propulsion information communicated or exchanged pursuant to this Agreement shall not be communicated or exchanged by the recipient Party or persons under its jurisdiction to any unauthorized persons or beyond the jurisdiction or control of the Parties. Any Party may stipulate the degree to which any of the information communicated or exchanged by it or persons under its jurisdiction pursuant to this Agreement may be disseminated or distributed; may specify the categories of persons who may have access to such information; and may impose such other restrictions on the dissemination or distribution of such information as it deems necessary.

ARTICLE VI

Dissemination of Information

Nothing in this Agreement shall be interpreted or shall operate as a bar or restriction to consultation or cooperation in any field of defense by any Party with other nations or international organizations. No Party, however, shall communicate or exchange naval nuclear propulsion information made available by another Party pursuant to this Agreement to any other nations, foreign or international entities, or individuals who are not nationals of the Parties. No Party shall communicate or exchange naval nuclear propulsion information made available by another Party pursuant to this Agreement to an individual who is not its national and who is a national of another Party without the consent of that other Party.

ARTICLE VII

Classification Policies

Mutually determined classification policies shall be maintained with respect to all classified information communicated or exchanged under this Agreement. The Parties shall consult with each other on the classification policies.

ARTICLE VIII
Intellectual Property

Without prejudice to any future agreement or arrangement between the Parties as to Intellectual Property in the context of the design, construction, operation, regulation, and disposal of a naval nuclear-powered vessel:

A. With respect to any invention or discovery employing information which has been communicated or exchanged pursuant to Article II of this Agreement, and made or conceived by the recipient Party, or any agency or corporation owned or controlled thereby, or any of their agents or contractors, or any employee of any of the foregoing, after the date of such communication or exchange but during the period this Agreement is in force:

1. in the case of such invention or discovery in which rights are owned by the recipient Party, or any agency or corporation owned or controlled thereby, the recipient Party shall, to the extent owned by any of them:

(a) transfer and assign to the originating Party all right, title, and interest in and to the invention or discovery, or patent application or patent thereon, in the country of that originating Party, subject to (i) the retention of a royalty-free, non-exclusive, irrevocable license to use for the governmental purposes of the recipient Party and for the purposes of mutual defense; and (ii) the grant to the other, non-originating Party a royalty-free, non-exclusive, irrevocable license to use for the governmental purposes of such Party and for the purposes of mutual defense; and

(b) grant to both the originating Party and the other Party a royalty-free, non-exclusive, irrevocable license for the governmental purposes of the originating Party and the other Party and for purposes of mutual defense in the country of the recipient Party or third countries, including use in the production of material in such countries for sale to the recipient Party by a contractor of that originating Party or for the other Party.

B. With respect to any invention or discovery, or patent application or patent thereon, or license or sublicense therein, covered by paragraph A of this Article, each Party:

1. may, to the extent of its right, title, and interest therein, deal with the same in its own country as it may desire, but shall in no event discriminate against citizens of any Party in respect of granting any license or sublicense under the patents owned by it in its own or any other country;

2. hereby waives any and all claims against any Party for compensation, royalty, or award, and hereby releases the other Parties with respect to any and all such claims.

C. 1. No patent application with respect to any classified invention or discovery employing classified information which has been communicated or exchanged pursuant to Article II may be filed:

(a) by any Party or any person in the country of any Party except in accordance with agreed conditions and procedures; or

(b) in any country not a party to this Agreement.

2. Appropriate secrecy or prohibition orders shall be issued for the purpose of giving effect to this paragraph.

ARTICLE IX

Definitions

For the purposes of this Agreement:

A. "Classified information" means information, data, materials, services or any other matter with the security designation of United States Confidential or higher, United Kingdom OFFICIAL-SENSITIVE or higher, and Australia Protected or higher applied under the laws, regulations and government-wide policies of the Parties respectively. Classified information also includes information designated by the Government of the United States as "Restricted Data," or "National Security Information"; that designated by the Government of the United Kingdom as "Atomic" and "Naval Nuclear Propulsion Program Information (NNPPI)"; and for the Government of Australia, the Australian equivalent as mutually determined by the Parties.

B. "Naval nuclear propulsion information" means classified information and unclassified information concerning the design, arrangement, development, manufacture, testing, operation, administration, training, maintenance, or repair of the propulsion plants of

naval nuclear-powered vessels and prototypes, including the associated shipboard and shore-based nuclear support facilities.

C. “Unclassified naval nuclear propulsion information” means naval nuclear propulsion information that requires safeguarding or dissemination controls pursuant to and consistent with the applicable law, regulations, and government-wide policies of the United States but is not classified information.

D. “Military reactor” means a reactor for the propulsion of naval vessels.

E. “Person” means:

1. any individual, corporation, partnership, firm, association, trust, estate, public or private institution, group, government agency, or government corporation other than the United States Department of Energy, the United Kingdom Ministry of Defence, or the Australian Department of Defence (or successor entity tasked with the delivery of a naval nuclear propulsion program); and

2. any legal successor, representative, agent, or agency of the foregoing.

F. “Reactor” means an apparatus, other than an atomic weapon, in which a self-supporting fission chain reaction is maintained and controlled by utilizing uranium, plutonium, or thorium, or any combination of uranium, plutonium, or thorium.

ARTICLE X

Final Provisions

A. This Agreement shall enter into force for all Parties on the date of the last note in an exchange of diplomatic notes among the Parties providing notification that each Party has completed all domestic requirements for the entry into force of this Agreement. This Agreement shall remain in force until December 31, 2023, and shall automatically extend for four additional periods of six months each, unless superseded by a subsequent agreement. Any Party may, by giving at least six months written notice to the other Parties, terminate this Agreement.

B. If any Party at any time following the entry into force of this Agreement materially breaches, terminates, or abrogates this Agreement, the other Parties shall each have the right to require the return or destruction of any naval nuclear propulsion information communicated or exchanged pursuant to this Agreement.

C. Notwithstanding the suspension, termination, or expiration of this Agreement or cessation of cooperation hereunder for any reason, Articles III, V (paragraphs A, B, and D), VI, VII, and VIII of this Agreement shall continue in effect so long as any naval nuclear propulsion information communicated or exchanged pursuant to Article II of this Agreement remains in the recipient Party or under the recipient Party's jurisdiction or control.

D. The Parties may enter into implementing arrangements (IA) to implement the provisions of this Agreement. For the avoidance of doubt, in the case of any inconsistency between an IA and this Agreement, the provisions of this Agreement shall prevail.

E. The Parties shall settle any disagreements arising in the implementation or interpretation of this Agreement through mutual consultations and negotiations without recourse to any dispute settlement mechanisms. In witness whereof, the undersigned, being duly authorized by their respective Governments, have signed this Agreement.

Done at _____, this _____ day of _____, 20__

in three originals.

For the Government of Australia:

For the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland:

For the Government of the United States of America:

TECHNICAL ANNEX TO THE AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF AUSTRALIA, THE GOVERNMENT OF THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND, AND THE GOVERNMENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA FOR THE EXCHANGE OF NAVAL NUCLEAR PROPULSION INFORMATION

The following implementing provisions are agreed between the Parties in connection with the Agreement Between the Government of Australia, the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the Government of the United States of America for the Exchange of Naval Nuclear Propulsion Information (hereinafter referred to as "the Agreement"), of which this Technical Annex is an integral part:

SECTION I

With respect to the communication or exchange of naval nuclear propulsion information pursuant to Article II of the Agreement, the following specific provisions shall apply:

A. All cooperative efforts and communication or exchange of any information pursuant to Article II of the Agreement shall be controlled by the Director, United States Naval Nuclear Propulsion Program, the Director General Nuclear to the United Kingdom Ministry of Defence, and the Secretary of the Australian Department of Defence, using mutually established procedures.

B. This cooperation shall be carried out in such a manner as to not adversely affect the programmatic resources of each Party's naval nuclear propulsion program.

C. The receiving Party shall assume any responsibility or liability arising from such Party's use or application of information transferred pursuant to Article II of the Agreement, and shall hold the originating Party harmless in all respects for any liability or claim arising from the use or application of this information.

D. If any persons are to be involved in any aspect of, or share information pertaining to or transferred pursuant to Article II of the Agreement, the participation of such persons shall be agreed upon in advance by all Parties.

E. Each Party shall keep the other Parties informed with regard to applications of any information transferred pursuant to Article II of the Agreement.

SECTION II

With respect to all naval nuclear propulsion information to be transferred pursuant to Article II of the Agreement, the following additional requirements shall apply:

A. All provisions of the Agreement shall apply to such information and to any application or use which results from or is derived from the transfer of such information.

B. The administrative controls established pursuant to the Agreement for the handling of information marked as "RESTRICTED DATA", "ATOMIC", and the Australian equivalent as mutually determined by the Parties shall apply to information marked as "RESTRICTED DATA",

"ATOMIC", and the Australian equivalent as mutually determined by the Parties, transferred under Article II of the Agreement.

C. The administrative controls for the handling of classified "NATIONAL SECURITY INFORMATION" and unclassified naval nuclear propulsion information transferred under Article II of the Agreement shall be as mutually established between the Director of the United States Naval Nuclear Propulsion Program, the Director General Nuclear to the United Kingdom Ministry of Defence, and the Secretary of the Australian Department of Defense.

SECURITY ANNEX TO THE AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF AUSTRALIA, THE GOVERNMENT OF THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND, AND THE GOVERNMENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA FOR THE EXCHANGE OF NAVAL NUCLEAR PROPULSION INFORMATION

The following are the security arrangements between the Parties for the protection of naval nuclear propulsion information communicated or exchanged pursuant to the Agreement Between the Government of Australia, the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the Government of the United States of America for the Exchange of Naval Nuclear Propulsion Information (hereinafter referred to as "the Agreement"), of which this Security Annex is an integral part:

SECTION I - PERSONNEL SECURITY

A. No individual shall be entitled to access naval nuclear propulsion information solely by virtue of rank, appointment, or security clearance. Access to naval nuclear propulsion information shall be afforded only to those individuals whose official duties require such access and who have been cleared by the Party providing such access. No individual shall be granted access unless it is affirmatively determined that such access will not endanger the national security, or pose an undue risk to the common defense and security.

B. Prior to affording access to naval nuclear propulsion information, a determination of eligibility and suitability (decision to grant security clearance) for each individual to be afforded such access shall be made by a responsible authority, as determined by each Party.

C. The decision as to whether the granting of a clearance will not endanger the national security or pose an undue risk to the common defense and security shall be a determination based on all available information. Prior to this determination, an investigation shall be conducted by a responsible authority, as determined by each Party, and the information thus developed shall be reviewed and adjudicated using criteria developed by the Party making the determination. The Parties agree that these criteria may be revised. Each Party shall make available to the others the established criteria used in making access determinations and shall notify the others if significant changes occur to the criteria.

D. The minimum scope and extent of such investigation shall be related to the nature and significance of the access to be afforded in accordance with the criteria developed by the Party conducting the investigation.

E. When immediate access to naval nuclear propulsion information is essential for the individual concerned to carry out the individual's assigned task, and the delay caused by awaiting full clearance would be detrimental to the national interest, the responsible authority empowered to grant such clearance may authorize a provisional clearance based on the records immediately available. In each such case, the responsible authority, as determined by each Party, shall institute immediately the procedures necessary to satisfy the full clearance requirements set forth in the above paragraphs.

F. Each establishment handling naval nuclear propulsion information shall maintain an appropriate record of the clearance of individuals authorized to have access to such information at that establishment. Each clearance shall be reviewed periodically to ensure that it conforms with the current standards applicable to the individual's employment, and shall be re-examined as a matter of priority when new information is received which indicates that continued employment involving access to naval nuclear propulsion information may no longer be consistent with the interests of security.

G. Effective liaison shall be maintained between the national agencies responsible for national security and the agencies responsible for the clearance determination and program execution to assure prompt notification of information with derogatory implications developed subsequently to the grant of security clearance.

SECTION II - PHYSICAL SECURITY

A. Naval nuclear propulsion information shall be protected physically against espionage, sabotage, unauthorized access, or any other hostile activity. Such protection shall be commensurate with the importance of the security interest involved.

B. Programs for physical security of naval nuclear propulsion information shall be established so as to assure:

1. Proper protection of naval nuclear propulsion information on hand for immediate use, in storage, or in transit;
2. The establishment of security areas, with controlled access, when deemed necessary by reason of the sensitivity, character, volume, and use of the naval nuclear propulsion information and the character and location of the building or buildings involved. Perimeter barriers (natural or structural) shall be established when considered necessary to prevent or impede access by unauthorized individuals because of the particular sensitivity or revealing characteristics of the naval nuclear propulsion information involved;
3. A system of controlled access which shall embody procedures for authorization by a responsible authority, accurate methods of personnel identification, and accountability for identification media, and a means of enforcing limitations on movement and access to security areas; and
4. The exchange of information regarding security system technologies, and information relating to their application to nuclear or nuclear related facilities.

SECTION III - CONTROL OF CLASSIFIED INFORMATION

A. Document and information control programs shall be maintained which will have for their basic purposes:

1. Classification in strict accord with the sensitivity of the information involved.
2. Control of access.
3. Ready accountability commensurate with the degree of sensitivity.
4. Periodic review for purposes of downgrading or declassification.
5. Destruction when no longer needed.

B. Information or material shall be classified strictly in accordance with applicable classification policies. The authority to classify naval nuclear propulsion information shall be granted to the minimum number of individuals and at the highest administrative levels consistent with operational requirements and such individuals shall be charged with strict compliance with classification standards. To promote uniformity, the following special rules shall be observed:

1. Documents shall be classified according to content and not necessarily according to relationship to other documents.

2. Classification of a file or group of documents physically connected shall be at least as high as that of the most highly classified document therein.

3. Each document shall bear only one classification, even though separate pages, paragraphs, sections, or components thereof may bear different classifications and the over-all classification shall be at least as high as the highest classified portion of the document.

4. Documents and material shall be conspicuously marked so that current classifications are clearly visible and readily understandable. For information that is orally communicated, the communicating Party shall clearly state the applicable classification level before it is communicated.

5. When a document is reproduced, all original security markings thereon shall also be reproduced or shown on each reproduction.

C. The use of naval nuclear propulsion information shall be limited to approved locations, as determined by each Party. Except during the periods when such information is in use by authorized personnel, it shall be stored in repositories of approved design and construction. Naval nuclear propulsion information stored and/or processed in computer systems shall be protected against unauthorized access, destruction, and illegal modification. The nature and extent of the protection given shall be commensurate with the assessed threat to and vulnerability of the systems involved. Threats, vulnerabilities, and resultant risks shall be assessed by an approved responsible authority, as determined by each Party. The level of protection demanded in computer systems dealing with naval nuclear propulsion information shall be commensurate with that demanded by non-naval nuclear propulsion information classified at the same levels. In addition, security controls shall be implemented to ensure that personnel who are not authorized for access to naval nuclear propulsion information, albeit security cleared for other classified information, cannot gain access to such information. The nature and quality of

such controls shall be endorsed by an appropriate responsible authority, as determined by each Party.

D. Requirements for intra-Party transmission of naval nuclear propulsion information made available by another Party shall be as follows:

1. Top Secret naval nuclear propulsion information by military, diplomatic, or other official courier.

2. Secret and Confidential naval nuclear propulsion information by official courier or registered mail within the postal system of the United States. Secret and Confidential naval nuclear propulsion information by official courier only within the United Kingdom and within Australia.

3. All naval nuclear propulsion information transmitted by electronic means shall be encrypted when outside a physically secure environment approved by an appropriate responsible authority, as determined by each Party, for the protection of such information.

E. Naval nuclear propulsion information shall be transmitted between the United States, the United Kingdom, and Australia only by means of diplomatic pouch, by military, diplomatic or other official courier, or by other mutually acceptable means.

F. Accountability procedures shall be established to control dissemination of documents containing Secret or Top Secret naval nuclear propulsion information, including the assignment of accountability numbers to documents containing Top Secret naval nuclear propulsion information. Top Secret control officers shall be designated to maintain accountability registers for the receipt and dispatch of Top Secret documents. Receipts shall be used to evidence transfer of Top Secret, Secret and, when appropriate, Confidential documents.

G. Documents containing naval nuclear propulsion information, when no longer needed, shall be destroyed by burning, shredding, pulping, or any other method which assures complete destruction of the information contained therein. Work sheets, carbon paper, stenographer's notes, imperfect copies, computer printouts, the various types of data storage media, and similar material which warrant classification shall be safeguarded and destroyed in the manner prescribed for documents of the same classification. Destruction of Top Secret, Secret and receipted Confidential documents shall be evidenced by appropriate entries in accountability records.

SECTION IV - GENERAL REQUIREMENTS

A. Security Assurances. It is recognized that exchange of information may require individuals in the United States or the United Kingdom to visit Australia and vice versa. In furtherance of this activity, the responsible authority of the sponsoring Party shall furnish (in advance) to the responsible authority, as determined by the Party to be visited, an assurance in writing that the visitor is eligible for access to classified information in the country of the sponsoring Party. This assurance shall include the following data:

1. Full name (not initials) of the visitor;
2. Date and place of birth;
3. Citizenship;
4. Official title or description of official position; and
5. The kind of security clearance granted to the individual and the scope of investigation upon which the clearance determination was based.

B. Security of Classified Contracts. Every classified contract, sub-contract, consultant agreement, or other arrangement entered into by any Party to the Agreement, and relating to information exchanged under the Agreement, shall contain appropriate clauses imposing obligations to abide by the security arrangements set forth in this Security Annex.

C. Security Education. Responsibility for maintenance of adequate security shall rest at various executive and administrative levels and each individual shall be required to observe proper security measures. To assure that all individuals authorized access to naval nuclear propulsion information are properly advised, the Parties agree to maintain an adequate program to inform all persons of their responsibilities under the Agreement, including a specific initial indoctrination and orientation, periodic re-emphasis of individual responsibilities and a termination interview, stressing the continuing responsibilities for protection of naval nuclear propulsion information.

D. Loss or Compromise. In event of loss or possible compromise of naval nuclear propulsion information exchanged under the Agreement, any individual having knowledge of such loss or compromise shall be required to promptly report such loss or compromise to the appropriate responsible authority, as determined by each Party. The Party in whose jurisdiction

the loss or possible compromise occurred shall undertake an immediate investigation into the circumstances surrounding the incident. The originating Party shall be notified promptly of the loss or compromise and the findings of the investigation.

E. Reports. Each Party shall from time to time submit such reports as are requested concerning the information communicated or exchanged under the Agreement and the dissemination of information on which particular restrictions have been placed by the providing Party.

F. Facility Index. Each Party shall maintain appropriate records of its approved non-Government facilities where naval nuclear propulsion information may be stored.

SECTION V - CONTINUING REVIEW OF SECURITY SYSTEM

The Parties recognize that effective and prompt implementation of the security policies can be materially advanced through reciprocal visits of security personnel. Accordingly, the Parties agree to continue thorough exchange of views relative to security policies, standards, and procedures and to permit respective security working groups to examine and view at first hand the implementing procedures of the agencies responsible for the administration of the naval nuclear propulsion programs, such action to be undertaken with a view to achieving an understanding of adequacy and reasonable comparability of the respective systems